TRANS/LATION/NATION

TLN

Issue 2
July 2023

Trans/Lation/Nation is back!

Everything about translation

Translation News
Technology Reviews

and more!

KTU Department of English Language & Literature

Dear all,

I am thrilled to witness the publication of the second issue of the Departmental Journal of Trans/Lation/Nation (TLN), marking a resounding success for our department. I would like to extend my heartfelt congratulations and utmost gratitude to all the students who have contributed to this achievement. This milestone not only signifies the release of the second issue but also represents the first of its kind in the past 20 years. It stands as a testament to your exceptional abilities and dedication to your academic endeavors.

I want to express my deep appreciation for the remarkable contributions made by the students who served on the editorial board. Your meticulous work throughout the publication process has been instrumental in maintaining the high quality of the journal. Your efforts have played a pivotal role in shaping this outstanding issue.

I would also like to acknowledge and commend the students, from the first year to the last, who have shared their insightful papers in this special edition. Each and every one of you deserves recognition and pride. Your willingness to share your knowledge and perspectives has enriched the journal. From the first-year students who courageously embraced the opportunity to contribute to scholarly discourse to the final-year students who have honed their skills and experiences throughout their academic journey, your commitment to academic work is truly admirable.

Furthermore, I want to express my sincerest appreciation to Dr. Muhammed Baydere and Dr. Hillal Öztürk Baydere for their exceptional supervision and guidance. Their leadership and expertise have played an integral role in shaping the success of this publication and in nurturing the talents of our students. Their mentorship has undoubtedly set our students on a path toward continued academic and professional growth.

Once again, I extend my gratitude to the entire team involved, with their exceptional abilities, dedication, and commitment to academic work, in the production of this issue. Their collective efforts and commitment to excellence have breathed life into this journal, providing a platform for our students to demonstrate their achievements. I am confident that their contributions will inspire future generations of students in the field.

Prof. Dr. M. Naci KAYAOĞLU
Head of Department

TLN Issue 2 (2023) Editors

Asst. Prof. Dr. Muhammed BAYDERE
Editor-in-Chief
muhammedbaydere@ktu.edu.tr

Instr. Dr. Hilal ÖZTÜRK BAYDERE
Editor-in-Chief
hilalozturk@ktu.edu.tr

Nurselin ÇELİK
Communications Editor
nurselin180@gmail.com

Mehmet Yiğit GÜNTEKİN
Social Media & Technical Editor
guntekin.g@gmail.com

Ömer ÇAKIR
Technical Editor
omercakirtranslation@gmail.com

Abdulhalük EROĞLU
Technical Editor
halukeroglu7@gmail.com

İrem AFACAN
Content Editor
iiremafacan@gmail.com

Ayşegül AĞAOĞLU
Content Editor
agaoglu.aysegul21@gmail.com

Rumeysa ÇAKMAK
Content Editor
rumeysaacakmak@gmail.com

Seda Zeynep DÖŞEYİCİ
Content Editor
szeynepdoseyici@gmail.com

Doğa Nevin ULUCAN
Content Editor
duyandoga8@gmail.com

Gamze YILDIRIM
Content Editor
gamzeyldrm942@gmail.com

Table of Contents

Exploring the World of Fansubbing:
A Look into the Passionate Work of Non-Professional Subtitle Translators **1**
Hayrunnisa Güven

Automatic Subtitling Translation Quality Assessment **3**
Rumeysa Nur Çakmak

Machine Translation: Historical Process, Quality Evaluation,
and Brief Info on a Study in the Context of Türkiye **5**
Aziz Berkan Karadeli

The Contribution of Machine Translation to
Improvement of Efl Students' Writing Skills **9**
Esra Yüksel

Thomas Hardy and His Tale: Bringing Nature and Human Being
Together in Words **11**
İrem Afacan

A Selection of Books Translated into Turkish in 2022 **14**
İleyda Akdeniz

A Passage from 'A Soldier's Honour by Èmile Zola' **16**
Neslihan Karagöl

The House at the End of the Road: With an Intersemiotic Translation **17**
Dilara Kebelek

An Author-Translator: Mary Wollstonecraft **20**
İleyda Akdeniz

Makine Çevirisinin Geleceği ve Çeviriyaratım (Transcreation) **21**
Zeynep Maraba

Reklam Yazarlığı (Copywriting) **24**
Gamze Yıldırım

Çeviri Sektörünün İçinden: **28**
Esra Çınar ile Çevirmenlik Üzerine Bir Söyleşi
Mehmet Yiğit Güntekin

Çeviri Sektörünün İçinden: **31**
Oyun Yerelleştirmesi Üzerine Söyleşi-1
Muhammet Kaçağan & Umut Temiz

Çeviri Sektörünün İçinden: **33**
Oyun Yerelleştirmesi Üzerine Söyleşi-2
Umut Temiz & Muhammet Kaçağan

Dil Hizmetlerinde Gözde Bir Uzmanlık Alanı: Oyun Yerelleştirmesi **36**
Ertuğrul Cihan Ünlü

Çeviri Sektörünün İçinden: Çevirmen Betül Küre ile Röportaj **38**
Zeynep Öter

Team Dublaj **41**
Abdulhalük Eroğlu & Ayşegül Ağaoğlu

Çeviri Sürecinde Değişime Uğrayan **43**
İngilizce & Türkçe Yapımlar Üzerine Değerlendirmelerim
Ergün Öncel

Film İsimlerinin Çevirileri Üzerine **46**
Emine Sılanur Al

Çeviri Sürecinde Değişen Roman Adları **48**
Sena Yokuş

Türk Kültürünün ve Edebiyatının Çeviri Yoluyla Uluslararasılaşması: **50**
İnce Memed I'in İngilizce Çevirisi Üzerine Bir İnceleme
Merve Bayır

Çeviri Yoluyla Dilimize Kazandırılan Bir Şarkının Hikayesi **53**
Nergis Beder

Çeviri Edebiyattan Sevgi Temalı Alıntılar ve **56**
Bir Okurun Çeviri Denemeleri
Helin Özel

Yılın Kelimeleri **58**
Mehmet Yiğit Güntekin

Thomas Hardy'nin "The Withered Arm" Adlı **61**
Kısa Öyküsünden Bir Kesit
Belemir Birinci

Bir Şiiri Çevirmek **63**
Beytullah Dağlı

Sanatın Psiko-Epistemolojisi **64**
Seda Zeynep Döşeyici

Bir Şiir Çevirisi Denemesi: The Sick Rose **69**
Doğa Nevin Ulucan

Kendi Şiirini Çevirmek Üzerine **71**
Melih Timuçin

Çeviri Psikoloji: Nezaketin Şaşırtıcı Sonuçları Olabilir **73**
Sermin Özden

Zengin İçerikleri ile KTUDELL Seminer Günleri **74**
Dilek Akpınar ve Aleyna Taştekin

Aurora Leigh: Elizabeth Barrett Browning'in Şiiri, Benim Romanım **84**
Rumeysa Nur Çakmak

Arthur Conan Doyle Yeniden Türk Okuyucularıyla Buluşuyor! Oscar Slater Davası'nın Çeviri Serüveninden Kesitler **88**
Sevda Demirbaş

Ernest Hemingway'den *"Güneş de Doğar"* **89**
Şevval Duman

Thomas Hardy'nin "The Distracted Preacher" Başlıklı Kısa Öyküsünden Betimleyici Kesitler **91**
Ali Emre Karataş

Kocasına Nasıl Yalan Söyledi? **93**
Büşra Karabulut Korkut

The Man in the Queue'nun Türkçe Çeviri Serüveni **95**
Ergün Öncel

VI. Hanımefendi'nin Mektubu **98**
Şevval Özen

Paul Vakası: Mizaç Üzerine Bir İnceleme **101**
Cansel Pala

Bir Tiyatro Eserinin Çeviri Sürecinden Yansıyanlar **102**
Özlem Şenler

Exploring the World of Fansubbing: A Look into the Passionate Work of Non-Professional Subtitle Translators

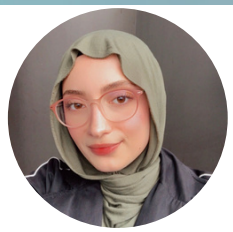

Writer: Hayrunnisa Güven

What is fansubbing? Let's consider it for a moment. We see that the words ‘fan’ and ‘sub’ (short for subtitle) are together. So, we might immediately think that it is something related to fans working on subtitles, right? We are almost correct. The word ‘fansub’ originated back in the 1980s due to the outstanding growth of interest in Japanese anime. Some fans were unsatisfied with the dubbing of their favorite anime, so they started creating unofficial subtitles. Basically, if there is a fan who wants to watch/read something in their mother tongue or to serve the translated work to the target audience without any profits, then we are probably talking about fansubbing. There is a whole world of fansubbers out there, and as consumers, the audience only sees their nicknames, or nothing at all, without knowing how hard they work to reach out to other fans.

Some of you might ask yourselves ‘Why would I do this kind of part-time job for free just because I am a fan of something?’. As a former fansubber, I can say that there is more than one answer to this, of course. However, for most fansubbers, it is something they enjoy doing. Especially for fansubbers, whose main focus is translating and serving an assigned work by their taskmaster, there is a sense of responsibility to transfer the work to the target audience who are also fans but cannot understand the original language.

We utilized a tool called ‘Aegisub’ which proved to be user-friendly and straightforward. Aegisub is a popular open-source software used for creating and editing subtitles. It is specifically designed for fansubbing and provides a range of features to facilitate the subtitling process.

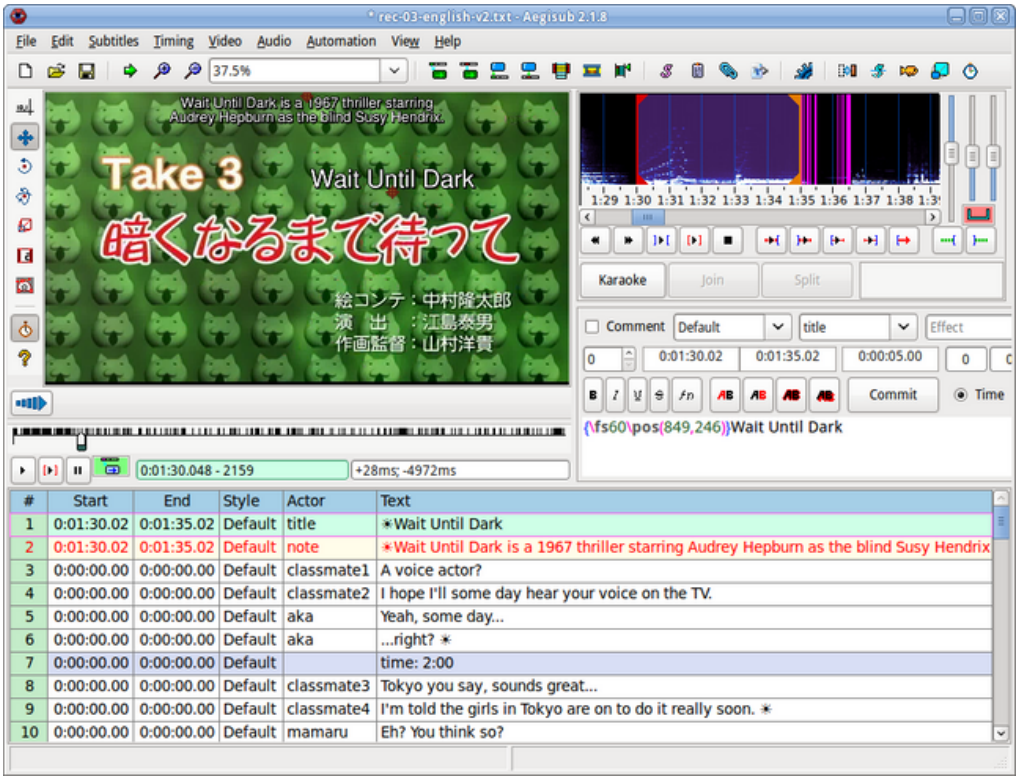

https://tr.wikipedia.org/wiki/Aegisub

Writer: Hayrunnisa Güven

My role in the team is translating recorded live videos and vlogs featuring a music group's members. Personally, I thoroughly enjoyed the process due to my curiosity about the content and my genuine enthusiasm for their music. However, we did encounter some challenges along the way, particularly with translating interjections (expressions like ‘aww’, ‘oh’, ‘oops’) that were frequently used.

https://www.youtube.com/watch?v=PDH3fmRNvQU

To ensure coherence with the context, we were sometimes allowed to include translator notes above the screen as well.

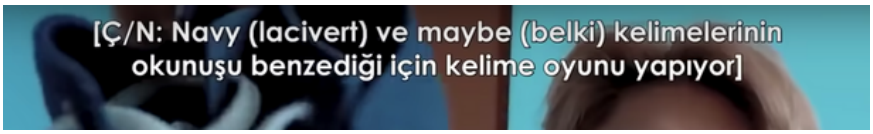

https://www.youtube.com/watch?v=PDH3fmRNvQU

You might also wonder ‘If there is no one else other than these fansubbers and why do we need them?’, in other words, ‘Why do they feel like they have to do fansubbing if there will be other people for the translation process?’. It might have been a little bit different in the past, but in my opinion, the reason why we have so many fansubbers around us, even though we may never see one in real life, is due to time constraints. Today we live in a consumer society, and it means that an untranslated work would take more time to be translated officially by a single translator. There are some unknown facts about these fansubbers, and one of them is about this issue. Fansubbers have the advantage of not keeping consumers waiting, as they work as a group. If you become a fansubber, the first thing you will learn is that you are not working alone. The submitted work is divided into parts for each translator, and then you work only on your part. This makes the process of translating easier and quicker.

https://www.gte-media.com/vietnamese-subtitling-services/

There are also proofreaders who have more experience than translators and who have different roles such as subtitle creators, editors, and group managers. There are listed rules and an entrance examination as well. Not everyone who has enough knowledge about the required two languages can be a fansubber. I guess the only essential rule must be willingness and being a fan because you will not get paid for this job. Just enjoy it!

https://www.diggitmagazine.com/papers/fansubbers-china-promethean-community-gray-zone

Automatic Subtitling Translation Quality Assessment

Writer: Rumeysa Nur Çakmak

Let's suppose that it is a snowy day in the middle of winter season, and you lay on with a blanket beside the fireplace but you postponed watching the snow because you have something more exciting to watch. Perhaps you deserved this moment after a long busy day or perhaps you did nothing to deserve it, instead, you just wanted to live this moment. Let's suppose a new season of a foreign series that you have been waiting for eagerly has come out that night or a movie that you have been waiting for years has released. You take a seat on your most comfortable coach with your favourite food and beverages, pressed the start button, you sat back, and you are sure that you will watch a production with high pleasure... However, you are constantly faced with a translation error or subtitle shift while you should be so peaceful... You are drifted away from the moment of joy you dreamed of and with disappointment slowly closed the TV show/film due to translation errors that constantly distracted you... Unfortunately, such things happen in life.

What if I told you that there is a contract of illusion designed so that your viewing pleasure will never be spoiled?

The idea of contract of illusion was first created by Romero Fresco in 2011, whose work was aimed at improving intralingual subtitle translations. As to Fresco, dubbing or subtitling should be so perfect that it should make the audience forget the original one and not feel that they are facing a translated content. Nowadays, in parallel with the increasing consumption of audio-visual content, the need to examine the quality of translations of intralingual or interlingual subtitles of these contents is also increasing. Therefore, it is possible to consider the quality assessment of subtitle translations as a new field of study. More studies are carried out on this subject every year and it is aimed to improve the quality of subtitle translations.

Jan Pedersen is another researcher who set out with the 'contract of illusion', which has become the motto of the researchers in both intralingual and interlingual subtitle quality evaluation studies, throughout the years. The FAR model, developed by Pedersen at Stockholm University in 2017, and the title of his work is 'The FAR model: assessing quality in interlingual subtitling'. The Model has been used as a subtitle quality assessment tool since the year it was designed and has been used to check subtitle translations between languages in various countries. However, I can say that these studies have just started to gain importance in Türkiye and are still insufficient. I would like to introduce the FAR model, which I take as a basis for my automatic subtitle translation quality assessment project I am carrying out with my consultant Asst. Prof. Muhammed BAYDERE, which is supported by TÜBİTAK [The Scientific and Technological Research Institution of Turkey] as a 2209-A project.

Now, I would like to paraphrase the FAR model by summarising Pedersen's article which I mentioned above.

The FAR model, which was created to evaluate the quality of interlingual subtitle translations, is based on three basic principles: functional equivalence, acceptability, and readability. The initials of these three principals form the name of the model. In this model based on error analysis, a penalty score system is used to show the evaluation at what points need change and improvement in the subtitle translation. According to the penalty score system, the errors detected in the subtitles are categorized in three different ways: minor, standard, and serious. Minor errors are evaluated with 0.25 points, standard errors with 0.5 points, and serious errors with 1 point to form a table. The total score obtained gives the assessment a very concrete result on the quality of the subtitle. Minor errors are defined as errors that are hard to spot and so minor that only very attentive viewers can break the contract of illusion. Standard errors have been defined as errors that tend to break the contract and ruin the subtitle for viewers. Serious errors, on the other hand, are defined as errors that make it difficult to understand not only the sentence they are in but also the previous or next sentences, and may even completely eliminate intelligibility.

Different error titles were identified in each of the three main principles of the model. Functional equivalence errors are divided into two as semantic and stylistic errors. Semantic errors cause loss of meaning and expression disorder in the subtitle and are the most critical of the error groups. At the same time, the absence of any sound (crying, screaming, clicking, squeaking, etc.) in the subtitle is also included in this error group. For this reason, they score higher than other error groups in the scoring system. Minor semantic errors are scored 0.5 points, standard semantic errors are scored 1 point, and serious semantic errors are scored 2 points. Stylistic errors do not pose as serious a problem as semantic errors and cause a loss of nuance rather than incomprehensibility. Errors detected in the context of acceptability are divided into three as grammatical errors, spelling errors, and idiomatic errors. Grammar errors are detected in subtitles that violate the grammar rules of the target language. Misspelling a single letter in the subtitle and typos that make the word almost unreadable are also considered spelling errors. Idiomatic errors, on the other hand, include not only the use of incorrect idioms but also word combinations that disrupt the natural flow of the language. These mistakes expose the viewer to language that feels out of line and break the contract. Errors detected in line with the principle of readability are divided into three subheadings: segmentation and spotting, punctuation, and finally reading speed and line length. Segmentation and spotting errors can be characterized as 'subtitle drift' which was caused by bad synchronization by speech. Within punctuation errors, besides punctuation marks, there is also the use of italics to emphasize the sounds that do not belong to the characters, such as telephone, radio, voice recording. Reading speed and line length errors can be evaluated as subtitles that pass fast enough to make the viewer want to stop the content they are watching or the subtitles that the viewer has already read but still remain on the screen for seconds.

The FAR model can be used to evaluate every interlingual subtitle translation. In my project, I used the FAR model to evaluate the quality of automatic subtitle translations in English-Turkish language pair used on Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) YouTube channel. IPCC is a panel about climate change, and it is connected to the United Nations. In the YouTube channel, there are informative videos about this critic issue. One of the main motivations of this project is to bring the FAR model, which has not been the subject of a study in Türkiye before, to the Turkish literature and to enhance a new perspective for future studies in the field of subtitle translation quality assessment.

Thanks to the contract of illusion, which was secretly signed between the subtitle translator and the audience, I wish you good days when you can sit on a comfortable couch and watch the eagerly awaited films without any trouble.

References

1. IPCC. Intergovernmental Panel on Climate Change. Accessed 20 April 2023. https://www.ipcc.ch/

2. Pedersen, J. (2017). "The FAR model: assessing quality in interlingual subtitling". Journal of Specialised Translation, (28), 210-229.

3. Romero Fresco, Pablo. (2011). Subtitling through speech recognition: respeaking. Manchester: St Jerome.

Machine Translation: Historical Process, Quality Evaluation, and Brief Info on a Study in the Context of Türkiye

Writer: Lect. Aziz Berkan Karadeli

Historical Background

From the past to the present, machine translation (MT) has seen an increase in demand and an expansion of its application. The definition of machine translation, its historical background, methods for assessing its quality, and their significance in relation to the Turkish language will be covered here.

The concept of machine translation dates back to the 17th century, yet actual steps in the field were not taken until the invention of computers in the middle of the 20th century. During that period, famous philosophers such as Descartes, Mersenne, and Leibniz considered the potential of employing numerical codes to facilitate universal communication. The lack of advanced technology at the time, however, precluded these ideas from progressing beyond the theoretical stage. The enormous advancements in computing technology and the growing demand and necessity for machine translation drove scholars to carry out new studies in the 20th century. Rule-based strategies were utilized in the beginning. However, it was not possible to have consistent and reliable outputs due to the intricacy of these methods and their inability to adequately capture the underlying structure of languages. Later, techniques for statistical machine translation were brought out. By utilizing vast datasets, these algorithms sought to get beyond restrictions based on grammatical constraints. After years of statistical systems dominating the field of machine translation, a novel system utilizing neural networks has become quite popular. The advent of the neural-based machine translation system (NMT) by Google in 2016 has made a radical revolution in the field of machine translation. Personally, I do not find it wrong to call this new system as the updated and amalgamated version of statistical machine translation in that it also uses large sets of bilingual corpora with the combination of neural networks. Furthermore, the main aim of Google was to reduce the deficiencies of statistical systems with the use of neural networks. They did not fail, indeed. The dominating performance of NMT set the bar too high and pushed other companies to use neural-based systems as well. By utilizing artificial intelligence (AI) and deep learning approaches, NMT systems are now experiencing even further improvements in their performances. As a result, the outputs of MT systems have higher degrees of accuracy and naturalness.

Methods for Evaluating Quality

Evaluating the quality of machine translation systems is a very important process. These systems will be much more effective if the usability and accuracy of the results are determined, and improvements are implemented based on the findings. The two basic methods for evaluating quality are automatic and human evaluation.
In order to evaluate the translation quality, linguists or experienced translators conduct human evaluations with the use of a particular error analysis guide (such as MQM) as a point of reference. These assessments take into account a variety of fundamental error issues, including those related to accuracy, fluency, consistency, meaning, and style. In general, human review is argued to yield better results. It takes a lot of time and money, though. On the other hand, while automatic metrics are quicker and less expensive, they may produce inaccurate data. The hybrid strategy, which combines the two approaches, is therefore thought to produce the best outcomes.

The Turkish Context

As mentioned above, Google launched NMT systems in 2016. They made a point of stating in their release that their new technology only supported eight languages. What about Turkish? Was it included? The answer is yes. Turkish was included as one of the supported languages by this new system. This highlights the importance of the Turkish language and the amount of content generated in this language.
So, where does this significance of Turkish in the context of machine translation lead the researchers in translation studies? Of course, it pushes us to carry out studies on quality assessment. Unfortunately, there is a significant gap on evaluating the quality of machine translations in the context of Turkish. So, the question is how well different MT systems work in Turkish-English and English-Turkish translation processes. Under the supervision of Asst. Prof. Muhammed BAYDERE at Karadeniz Technical University, I conducted a BA graduation thesis project last year that was supported by the TUBITAK 2209 program focusing on machine translation error analysis and the quality evaluation. field of translation.

In this study, we compared how well Google Translate (GT), Yandex. Translate (YT), and Microsoft Translator (Mt) translated culinary texts embedded with culture-specific items in the Turkish-English and English-Turkish language pairs. For this reason, two Turkish and two English culinary texts were selected from a blog on Instagram. Then, these texts were translated in the three mentioned translation engines. After that, 12 gathered outputs were annotated based on the MQM error categories of accuracy, fluency, and style by three human annotators who have 10 years of experience in the field of translation.

Findings Overall

The study's findings revealed that the performance of the aforementioned translation engines varied significantly. Comparing GT to the other two translation engines, it produced significantly better outputs. On the other hand, Mt and YT performed quite similarly. Yet, YT performed slightly better than Mt (see figure 1).

Figure 1. Total Errors

GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
279	350	368

Total Error Distribution

In terms of fluency, accuracy, and style, GT significantly outperformed YT and Mt.

Mt outperformed YT in terms of fluency and style, yet YT performed better than Mt in terms of accuracy. Additionally, YT provided more accurate translations even though Mt created more fluent translations than YT.

Figure 2. Total Error Distribution

Google Translate		
FLUENCY	ACCURACY	STYLE
148	102	29

Yandex. Translate		
FLUENCY	ACCURACY	STYLE
169	139	42

Microsoft Translator		
FLUENCY	ACCURACY	STYLE
157	173	38

Findings on English-Turkish Texts

In their translation of culinary texts from English into Turkish, GT had the best performance, YT became the second best and Mt became the poorest. The most detected error is fluency, the second one is accuracy, and the last one is style with only one error. What does that mean? This means that the aforementioned Mt systems had the most difficulties in producing fluent Turkish translations while translating culinary texts from English to Turkish. Furthermore, they had also a significant difficulty in translating completely accurate outputs. The fact that they had little to no difficulty translating culturally specific aspects (style) is significant and rather interesting.

Figure 3. En-Tr Error Distribution

Fluency Errors 319		
GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
98	100	121

Accuracy Errors 210		
GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
52	77	81

Style Errors 1		
GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
0	0	1

Findings on Turkish-English Texts

It should come as no surprise that GT once again demonstrated the best performance in the Tr-En translation as well. Yet, Mt outperformed YT to take over second place. It's interesting to note that YT's performance in Tr-En translation was not worse than it was in En-Tr translation. However, Mt performed in such a better way as opposed to its performance in the En-Tr pair that it helped Mt to outperform YT. Therefore, this change in the ranking of best performance can be attached to the significant performance of Mt in Tr-En translation.

In relation to error types, accuracy appeared to be the most detected, which was followed by fluency, and style errors were the least encountered ones. This finding suggests that these MT systems produce outputs in the Tr-En language direction that are noticeably more fluent than those in the En-Tr language direction. However, with 210 accuracy mistakes in En-Tr translations and 204 in Tr-En translations, there appears to be minimal difference in accuracy. Personally, the most notable difference between Tr-En and En-Tr translations of the aforementioned MT systems is that the frequency of style errors has significantly increased in the Tr-En translation. There was only one style error discovered in En-Tr texts, while there are 109 in Tr-En texts (see figure 3 & 4). This data reveals that in the Tr-En translations of culinary texts, MT systems experienced greater difficulties in finding the correct equivalent of culture-specific elements.

Figure 4. Tr-En Error Distribution

Accuracy 204		
GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
50	62	92

Fluency 155		
GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
50	69	36

Style 109		
GOOGLE TRANSLATE	YANDEX. TRANSLATE	MICROSOFT TRANSLATOR
29	42	38

Overall...

This study successfully highlighted the strengths and weaknesses of GT, YT, and Mt in translating culinary texts in the language pairs of Tr-En and En-Tr. Thus, it achieved its goal of evaluating the performances of these MT systems and providing a significant data to the translation literature. It is essential to carry out studies on the quality of machine translation systems, which are used by millions of people every day, and to improve their performance with the findings gathered from these studies. Understanding these systems that we depend heavily on will not only reduce our costs but also enable us to use our time more efficiently. Therefore, expanding these studies in the Turkish language, where there is a great amount of content production, will be beneficial and fruitful for all of us.

The Contribution of Machine Translation to Improvement of Efl Students' Writing Skills

Writer: Esra Yüksel

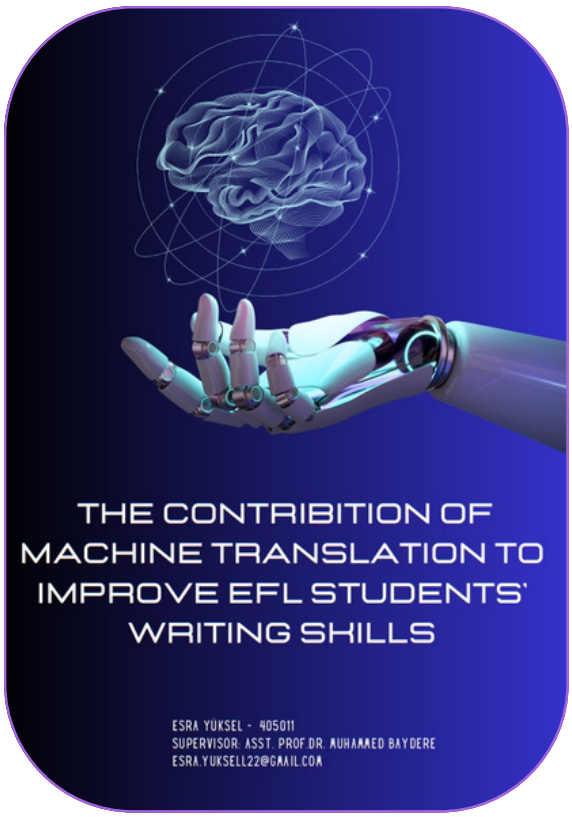

I wrote to submit our manuscript entitled 'The Contribution of Machine Translation to Improve EFL Students' Writing Skills' for TRANS/LATION/NATION. During my research, I focused on the effect of machine translation on writing skills in classrooms where English is taught as a foreign language with the help of my supervisor, Asst. Prof. Muhammed BAYDERE. I aimed to determine the effect of machine translation on writing skills in the classes where English is taught as a foreign language. In Türkiye, I concluded that there is no research on the use of machine translation in the classroom focusing on students' writing skills and how students learn English who can be successful. In this context, I tried to contribute to research on the inclusion of machine translation in the courses as a pedagogical tool in literature. There were two questions I focused on to research throughout the process. The first question is 'How much can the errors in language use in the texts translated by students from Turkish to English be reduced by using the machine translation outputs?'. The second question is 'What are the opinions of the students about the use of machine translation in the English writing lesson and its contribution to writing skills?'. While doing this research the fact that my work is one of the very limited studies conducted in the context of Türkiye in this field and that it can contribute to the literature and be a source for more studies has always been one of the most important reasons that motivated me. Also, while we talk so much about quality education there are very few studies that actually prove it.

Therefore, I am very happy that this study can serve the sub-field of quality education (4), one of the Sustainable Development Goals determined by the United Nations. I also wanted to learn how using machine translation can make language skill development processes more effective and efficient and to be able to present its effects to everyone. Therefore, while doing this study I tried to think of it not only as research but also as a guide that could clear the question marks in my mind. I collaborated with 26 volunteer students preparation class in 2022-2023 academic year. I followed a parallel method to Lee's (2019) method which examined the effect of machine translation on English writing skills for Korean students. Throughout my research, the process was carried out by following the following sections:

Identification of volunteer students (1), selection of a TEDx talk named 'Learning a language? Speak it like you're playing a video game' by Marianna Pascal (2), writing 350–450 words of Turkish text (3), elimination of grammatical and semantic problems (4), translation of texts into English without using MT (5), translation of texts into English with MT (6), completion of students' translations by editing MT outputs (7), examining the numerical differences between errors comparison of students' latest versions with their first translations (8), interviews with students (9). Moreover, I examined the possible contributions of machine translation to the students' self-learning process. In reality, students will be able to receive a free, equal, and high-quality education as well as create successful learning outcomes on their own by assessing if a new tool and mechanism for self-learning processes are feasible.

To sum up, the data were examined. In the initial, an average of 1,846 errors were found in the texts of 26 students. However, after the revision, the number of errors decreased to 1,088. The difference between the two was 758. This decrease in the number of errors was determined to be 41.06% on average. On the initial application, an average error rate of 16.30% was found in the texts of 26 students. However, after the revision, the error percentage decreased to 9.19%. The difference between the two was 7.11%. The contribution of the process to the decrease in the error percentage was calculated as 43.61%.

Furthermore, when the students' interviews were examined, it was seen that machine translation supports students' independence and critical thinking skills, helps detect errors, and saves time. Machine translation is considered a quality educational tool that contributes to the language learning process of students.

In summary, this study presents findings to understand the effect of machine translation on the language learning process and to reflect students' experiences. The findings reveal that machine translation helps students improve their language skills, supports critical thinking skills, and accelerates the learning process. The results of this study can be an important resource for educators and researchers who want to understand the effect of technology on the language learning process and improve it.

Thomas Hardy and His Tale: Bringing Nature and Human Being Together in Words

Writer: İrem Afacan

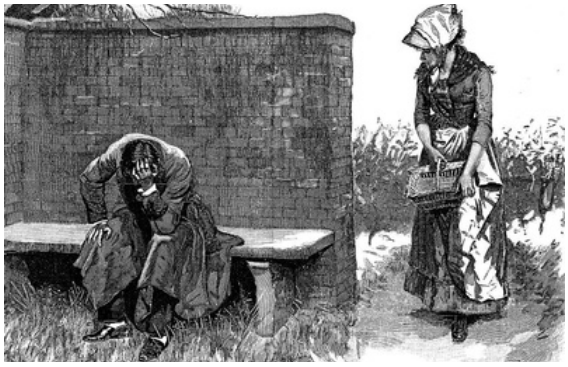

(The Romantic Adventures of A Milkmaid. Illustrated by Charles Stanley Reinhart, 1883. Thomas Hardy's Novella The Romantic Adventures of a Milkmaid — Towards a Distinct British Reading. (n.d.). https://victorianweb.org/authors/hardy/pva83.html)

Just as Claude Monet comes to mind when one thinks of the best description of nature in painting, Thomas Hardy is the first author who comes to mind when one thinks of the purest depiction of nature in English literature.

After being taken out of school at the age of sixteen and apprenticed to an architect, the autodidact writer, who woke up at four in the morning for a long time to learn French and German and read Greek and Latin classics, he was so hopeless to get literature out of his mind that he wrote, "I feel as if I had lived a long time and done very little.". Throughout his life, Hardy making little big enough to embrace the seas used nature as a mirror of man in his novels, poems and tales.

In Turkish, it is seen that the author's novels are prioritised and translated rather than his short stories and tales. The fact that his stories are not valued as much as his novels led me to choose and translate a tale written by him, hence there is not any translated collection of Hardy's stories except for *Life Little Ironies* in Turkish. Therefore, as the one of Hardy's few translated stories, *The Romantic Adventures of a Milkmaid* has been translated into Turkish for the first time. It is an indescribable happiness and honour for me to be able to bring one of Hardy's work, whom I have admired since high school, into my native language. During the translation process, I have always felt like he has been watching behind of me.

The Romantic Adventures of a Milkmaid, written in 1883 by Hardy, was first serialized in Harper's Weekly in New York and the full text was published in The Graphic which was an illustrated weekly newspaper and literary journal in England.

In the beginning of the tale the milkmaid, Margaret Tucker, witnesses the suicide attempt of Baron Von Xanten and discourages him from this attempt unwittingly. After the Baron wants to fulfil her wish in gratitude, Margery asks him to attend a ball which will be a turning point in her imagination and real life, her feelings and desires.

It is not a love story but such a realistic story about the desires and fantasies of a young maiden that the author himself added in his notes that he changed the ending of the tale for the readers and critics of his time could not have borne it.

Given Hardy's use of nature as such an intense metaphor for man, the translation process was not only satisfying but also difficult for me.

In the following section, it can be seen that there are a lot of descriptive elements in the tale, and at this point my most frequent recourse as a translator was to try to imagine in my own mind what the author described in the text. As I had a vivid picture in front of my eyes, the visual scenes like Margery's facial features and clothes, the shape of the house and its garden became easier to express in Turkish.

The tale consists of long and complex sentences which are connected to each other mostly with comma and conjunctions. I have tried to remain faithful to Hardy in his decisions of sentence structure for I realised that he could create more intense and effective expressions in the context of the tale with long and consecutive sentences.

Another feature which is special to Hardy is the use of some small and subtle distinctions in his work which enhances the pleasure of reading act when recognised. For example, he changes addressing her as 'the young girl' to 'the young woman' after Margery says that she feels herself 'too near womanhood'. Realising these little details makes the translation process bewitching and it is what the most impressive part of this translation is.

Having completed this beautiful experience with happiness and success, I would like to leave it in readers' hands. I hope that every decision made during the translation process, which I have recognised and taken care to convey to the reader, will enhance your reading pleasure and make Hardy behind the lines to you as transparent as I have seen him.

Writer: İrem Afacan

The Romantic Adventures of A Milkmaid was published by Harper & Brothers Publishers in 1913 as a part of *A Changed Man and Other Tales*, a collection of Hardy's stories. In the following part, there is a two-page extract translated by me into Turkish between the pages 306-310 of the book.

SÜTÇÜ KIZIN ROMANTİK SERÜVENİ

Birinci Bölüm

Genç ve atik yürüyüşlü bir kadının silüetiydi bu. Yaklaştıkça üzerindeki kıyafetlerin renkleri ve diğer detayları ortaya çıkıyordu: -kış bittiğinden- parlak pembe pamuklu bir elbise giyiniyordu ve -yaz henüz gelmediğinden- çoban ekoseli küçük bir yün şal; hava epey sisli, epey nemli ve çok erken olduğundan şapkasının üzerine sarılmış beyaz bir mendil ve mendilin altından görünen hasır bir bone ile kurdeleleri vardı çünkü bugün muhtemelen güneşli bir Mayıs günü olacaktı.

Civardaki aileler arasında sık rastlanan tipte bir yüzü vardı: ifadesi tatlı, teni kusursuz fakat hatları biraz asimetrikti. Gözleri berrak bir kahverengiydi. Kolunda, içinde nemli lahana yapraklarından bir yuvaya dizilmiş birkaç tereyağı rulosu bulunan söğütten bir sepet taşıyordu. Kendisine 'yolda oyalanmaması' söylenen Margery'di bu.

Sisin içinde bir belirip bir kaybolarak çayırlarda yürümeye devam ederken bu soluk renkli dumanın varlığından pek de rahatsız olmuyordu fakat yol öylesine belirsizdi ki bir sonraki çit merdiveni için rehber olmaktan çıkmıştı. Havadaki rutubet çok fazlaydı, onun hafif adımlarına rağmen ürküp yuvalarına çekilene kadar sayısız solucan yol boyunca çifter çifter yatıyordu. Niçin tüm ağaçlardan uzak duruyordu? Böyle bir havada yıldırım düşme ihtimali yoktu. Ancak yollar kuru olsa da ağaç dallarında biriken sis, başındaki koruyucu mendili kurşun gibi delip geçecek ve bonesindeki kurdeleleri bozacak şekilde damlıyordu. Kayın ve dişbudak ağacından bilhassa uzak duruyordu çünkü diğerlerinden daha art niyetle damlıyorlardı. Kadınların, doğanın mizacını ve hususiyetlerini ne kadar iyi tanıdığının bir örneğiydi bu zira çayırlardan geçen bir erkek, ağaçlardan damlalar aktığını neredeyse hiç fark etmeyebilirdi.

Neredeyse altı buçuk kilometrelik mesafeyi kat ederek tenhada kalan örgü cepheli bir kulübeye varması bir saatten kısa sürdü. Kapıyı zar zor uyanan yaşlıca bir kadın açtı. Margery, tereyağını teslim ederken "Büyükannem bugün nasıl?" diye sordu kadına. "Yanına uğramak için zamanım yok ama ona borcumuzu getirdiğimi söyleyin."

Büyükannesi her zamanki halinden daha kötü değildi. Genç kız boş sepeti geri alarak sipariş listesinde olmayan bazı işler için yürümeye başladı. Kaymak yapmaya mandıraya dönmek yerine yönünü komşu kasabaya çevirerek aceleyle yoluna devam etti. Ancak fazla ilerleyemeden çantası ağzına kadar henüz bir tanesini bile teslim etmediği mektuplarla dolup taşan postacıyla karşılaştı.

"Dükkanlar daha açılmadı mı Samuel?"

"Yok." diye yanıtladı omuzları çökmüş yaya doğrulmayı beklemeksizin. "Semerci, nalbur, bir de köyün siyah, süpürge saçlı küçük mühendisinden başka bu saatte açık dükkân olmaz. O üçü panjurlarını altı buçukta açar; sonra yedi buçukta fırıncı, sekizde de manifaturacı başlar işe."

"Demek manifaturacı dükkanını sekizde açıyor." diye tekrarlayan Margery'nin manifaturacıyla işi olduğu açıktı.

Postacı yan yola sapmışken genç kız -kendi kendine- artık alışverişe gidemeyecekse kaymak yapmak için mandıraya dönebileceğine razı olmuş gibi adımlarını geri çevirdi.

Durduğu yerden eve giden ana yol kolay ama dolambaçlıydı. Açık ara en yakın rota; çiti aşarak bacaları ağaçların arasından görünen, tablodan fırlamış gibi güzel ve eski bir kır evinin özel arazisine girmekti. Ev aylardır tamamen kapalı olduğundan genç kız çok düşünmedi. Fazladan koruma olsun diye şapkasını şalıyla saklayıp defne çalıları arasından ilerledi, alelacele bahçe sınırını geçti, kalabalık çalıların arasından yoluna devam etti ve etrafı açık çimenliği geçmek için hazırlandı. Kaçak bir avcının temkinli tavrıyla etrafı kolaçan etti önce. Hayatında ilk kez çitten atlamış değildi, fakat nasıl olduysa birden bu tarz hareketleri özgürce yapamayacak kadar kadınlık olgunluğuna yaklaşmış hissetti kendini. Yine de ilerledi ve sisle örtülmeyecek kadar yüksekte olan evin karşısına çıktı.

Ön tarafı taşla örülmüş, gösterişsiz ve pek büyük olmayan yapının dış cephesi, Inigo Jones ve ekolüyle tanınırlık kazanan İtalyan tarzındaydı. Merdivenin dibinde çimenliğe açılan bir kapı vardı. Evin panjurları kapalı, yatak odası perdeleri indirilmişti. Pencerelerden onu görebilecek huysuz bir bekçinin olmadığını fark ettiğinde hızını birden yavaşlattı ve kayıtsız bir şekilde çiçek tarhında gezinmeye başladı. Perdeleri açık bir ev, olası bir casus olduğundan ona göre davranılmalıyken panjurları kapalı olduğunda artık kayıtsızlıkla yaklaşılacak boş bir taş ve harç yığınından ibarettir.

Evin diğer tarafındaki taze çimenlik, bazen açık alanlara inşa edilen ve yıl boyunca kullanılan o tuhaf, yazlık barınaklardan birinin olduğu tepeye kadar uzanıyordu. Mevcut durumda bir turnikenin kolları gibi merkezden yayılan ve her köşesinde oturma yeri olan dört duvardan oluşuyordu, böylece rüzgâr nereden gelirse gelsin her zaman manzarayı izlemek için korunaklı bir köşe bulmak mümkündü.

Sütçü kızın rastgele rotası tepeyi aşarak bu barınağın yanından geçti. Davetsiz bir misafir olarak izlenmesi ve azarlanması söz konusu değilmişçesine aklı başka meselelere kaydı, ta ki barınaktan bir metre bile uzaklaşmamışken arkasındaki çakılda adım sesi yahut bir ayağın sürtündüğünü duyana değin. Biri tüm yıl boyunca buradaydı, görünüşe göre diğer taraftaki oturma yerini işgal etmişti çünkü genç kadın tam da dönmek üzereyken kenardan çıkıntı yapan bir dirsek -bir erkek dirseği- görmüştü.

Eğer şimdi yoluna devam ederse yapmak zorunda olacağı gibi bu kişinin gözleri önünde tepeden aşağı inme fikri hiç de cazip görünmemişti genç kadına. Çünkü davetsiz bir misafirdi ve geri çağrılıp bu özel mülkte ne işi olduğuna dair soruları cevaplamakla yükümlüydü. Bu yüzden usulca yaklaşıp arkasındaki oturağa geçerken refakatçisi gidene değin orada kalmaya niyetliydi.

Adamın hiç de acelesi yok gibiydi. Onu oraya neyin getirmiş olabileceği, aşağıdaki vadide hiçbir şeyin görünmediği ya da keyif vermediği bu puslu sabahın köründe onu orada neyin alıkoymuş olabileceği düşündürtmüştü Margery'i. Ne var ki o sessiz kalmaya devam ettikçe genç kadının endişesi büyüyordu. Adamın çiyle ıslanmış çimenlerdeki ayak izlerini fark etti; evin basamaklarından başlıyorlardı ki bu da onun tesadüfen oradan geçen biri değil, evin sakinlerinden biri olduğunu gösteriyordu. Genç kadın en sonunda gizlice adamın oturduğu tarafa baktı.

İnce ve siyah bıyıklı bir beyefendi, üzerinde sabahlığı ve ayağında terlikleriyle, bu nemli havada başında şapkası olmadan oturuyordu. Bir eliyle alnını sıkıca kavramış, diğerini dizine yaslamıştı. Bu hali kâfi derecede açıklıkla gösteriyordu ki zihni bir ıstırap denizindeydi. Genç kadının gözlerinin alışık olduğu diğer erkeklerden çok farklı bir yaratılışı vardı. Daha önce hiç bıyık görmemişti zira bugün aşağı Wessex'te halktan hiçbir erkek bıyık bırakmıyordu. Elleri ve yüzü Margery'e göre ölü denecek kadar beyazdı ve kendi varlığı dışındaki hiçbir şeye aldırmıyordu. Orada, etrafındaki çalılar kadar hareketsiz duruyor ve gerçekten de neredeyse nefes bile almıyordu.

Düşüncesizce buraya kadar gelmiş olan Margery'nin dileği aynı görünmezlikle geriye dönebilmekti fakat adım atmasıyla çakılda kulak tırmalayıcı sesin yükselmesi bir oldu. Beyefendi, oturduğu yerden şaşkınlıkla sıçrarken sabahlığının cebine bir şey sokuverdi. Margery neredeyse emindi cebine soktuğu şeyin bir tabanca olduğuna. İkili şaşkınlıkla birbirlerine bakakalmıştı.

(A Changed Man and Other Tales. New York & London: Harper and Brothers, 1913.
Chanter, R. (2021). Hardy, Thomas, A Changed Man, The Waiting Supper and Other Tales. 1913. Peter Harrington Journal - the Journal.

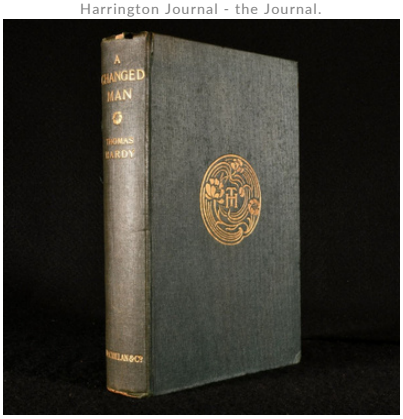

https://www.peterharrington.co.uk/blog/hardy-thomas-a-changed-man-the-waiting-supper-and-other-tales-1913/)

A Selection of Books Translated into Turkish in 2022

Writer: İleyda Akdeniz

Last year, many special and important books were translated into Turkish for the first time. On this page, I have selected the eight most popular books translated into Turkish. All of the books I have selected from different publishing houses and different translators have received great acclaim. I hope they will be good recommendations for you.

Babamın Yeri

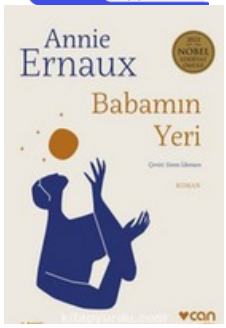

https://www.dr.com.tr/kitap/babamin-yeri/annie-ernaux/edebiyat/roman/dunya-roman/urunno=0001956519001

Ernaux's father passes away two months after her daughter takes the teaching exams. Following his death, the author examines her father's transition from manual labor to small business ownership, his social standing, and her relationship with him. The words on the page depict not dramatic memories, but rather a 'class' story narrated through a portrait. Babamın Yeriis a text that delves into the 'place' of a man in both society and his daughter's eyes. Ernaux's writing style in Babamın Yeri is known for its clarity and fluidity, effectively conveying events to the reader. If you haven't read any of Ernaux's books before, I recommend giving them a chance.

Author: Annie Ernaux Translator: Siren İdemen Publisher: Can Yayınları

Bostanda, Kırlangıçlar

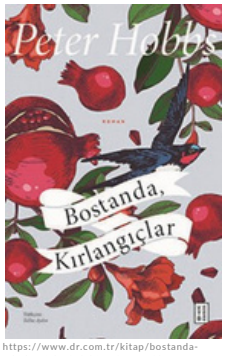

https://www.dr.com.tr/kitap/bostanda-kirlangiclar/edebiyat/roman/dunya-roman/urunno=0002005102001

This book by Peter Hobbs manages to captivate the reader from the first sentence to the last. It is a short yet emotionally rich story. As you read the book, you will journey with the protagonist through pomegranate groves and see life through his eyes. The story begins with the protagonist's childhood, goes through the years of imprisonment, and beyond. This tragedy will evoke uncontrollable tears as you read. You will witness the profound impact of war on society in the country. The book encompasses both love and drama, written in a fluent and straightforward language, and the translation is highly successful.

Author: Peter Hobbs Translator: Talha Aydın Publisher: Ketebe

Güzel Dünya, Neredesin?

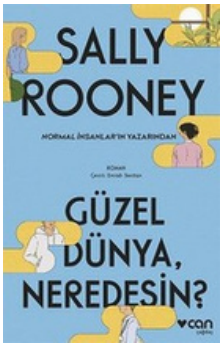

https://www.dr.com.tr/kitap/guzel-dunya-neredesin/sally-rooney/edebiyat/roman/dunya-roman/urunno=0001975703001

Alice and Eileen are two friends approaching their thirties who live in different cities. Alice, a novelist, meets Felix, a warehouse worker, through a dating app, and they grow closer. Meanwhile, as Eileen tries to heal the wounds of a past relationship, she also feels an attraction towards her childhood friend, Simon. As Alice and Eileen exchange messages about relationships, art, literature, and their uncertain futures, they begin to question not only their friendship but also their perspectives on life. Sally Rooney depicts human nature with intimate and simple language.

Author: Sally Rooney Translator: Emrah Serdan Publisher: Can Yayınları

İnsanlar

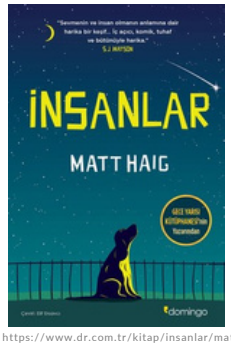

https://www.dr.com.tr/kitap/insanlar/matt-haig/edebiyat/roman/dunya-roman/urunno=0001969669001

Matt Haig, one of the most important novelists of recent years, presents an extraordinary story about happiness in life and human nature despite their complexities. His book İnsanlar tells the story of 'us' in a lively and expressive style, full of joy and wit.

Author: Matt Haig Translator: Elif Ersavcı Publisher: Domingo Yayınevi

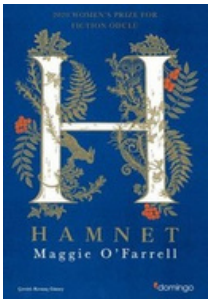

https://www.dr.com.tr/kitap/hamnet/edebiyat/roman/dunya-roman/urunno=0001980259001

Hamnet

In the 1500s, in a town east of London, a child named Hamnet hurriedly descends the stairs. He needs to find someone to help his twin sister, who is lying feverish in bed. His mother is two kilometers away, tending to beehives. His father is days, weeks, and miles away, traveling from city to city with his theater company, staging plays that create a storm of applause. Years later, he will dip his pen into the ink of his pain. In this extraordinary novel based on historical events, Maggie O'Farrell focuses on a parent's greatest fear. It is a must-read for Shakespeare enthusiasts.

Author: Maggie O'Farrell Translator: Kıvanç Güney Publisher: Domingo Yayınevi

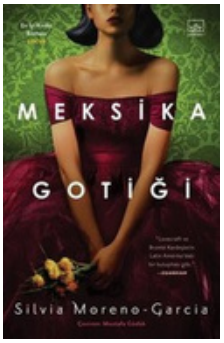

https://www.dr.com.tr/kitap/meksika-gotigi/edebiyat/roman/korku-gerilim/urunno=0001964338001

Meksika Gotiği

In 1950s Mexico, Noemi Taboada, one of society's young darlings, was living and enjoying life as she pleased. However, the letter she received from her newly married cousin would leave her stunned. She read about her cousin Catalina, who believed her husband was poisoning her and begged for someone to help her. Noemi set out on a journey to the remote mansion called High Place, far from the city, to see Catalina and offer assistance. Upon arriving there, Noemi was unsure of what she would find. She didn't know her cousin's husband or his wealthy family, and she had very little knowledge about the area she was heading to. Silvia Moreno-Garcia, the award-winning author of Gods of Jade and Shadow, introduces Mexican Gothic, a novel that offers a contemporary perspective on the genre's familiar structure, filled with eerie nightmares.

Author: Silvia Moreno-Garcia Translator: Mustafa Güdük Publisher: İthaki Yayınları

https://www.dr.com.tr/kitap/rahatlama-kitabi-suyun-ustunde-kalmami-saglayan-dusunceler/egitim-basvuru/kisisel-gelisim/urunno=0001989342001

Rahatlama Kitabı

Rahatlama Kitabı is a compilation of lessons learnedfrom tough timesand a collection of suggestions that will bring a little comfort during those moments. Matt Haig, the beloved author of books like The Midnight Library and Humans, presents in Rahatlama Kitabı a seriesof short and hopeful texts about the ups and downs of life. Drawing inspiration from his own experiences and influential figures such as Marcus Aurelius, and JamesBaldwin, Haig combines their ideas to provide insights. This book is something you'll want to have on hand when you're in need of a friend's thoughts, the solace of a hug, and a reminder of hope even in the worst of times.

Author: Matt Haig Translator: Kıvanç Güney Publisher: Domingo Yayınevi

https://www.dr.com.tr/kitap/yasama-dair-oykuler/edebiyat/roman/dunya-klasik/urunno=0002020200001

Yaşama Dair Öyküler

Yaşama Dair Öyküler is a children's book in which the authorattempts to explain moral teachings to children and families in the most accurate way possible. The author fictionalizes real-life events and explores various concepts; such as morality, right and wrong, the animal kingdom, nature, flowers, plants, God, and religion. The book consists of 25 chapters, each addressing a different event, including socialoccasions and everydayrules. The story revolves aroundthe daily dialogues betweenMrs. Mason and the two young girls she is educating, who are uninformed about many subjects and rely on Mrs. Masonfor guidance. Mrs. Mason is portrayed as a dedicatedfigure who strivesto fulfill her duty perfectly.

Author: Mary Wollstonecraft Translator: Selen Birce Yılmaz Publisher: Fihrist

A Passage from ‘A Soldier’s Honour by Èmile Zola’

Writer: Neslihan Karagöl

God! Is this my translation? Are these my choices? I can't believe myself! How did I do it?
It was really hard to decide on which word alternatives will be chosen among lots of them and their meanings. Which one was the most befitting? That's the point. The solution was to criticise my own writing and to read more and more as if I'm just a reader, not writer.

Besides, even though this is just one sentence; there were also lots of clauses in the sentence and connecting them fluently in the target language was really challenging for me.

Apart from all these handicaps, my translation process was also so felicific because as I feel myself competent on translation, my satisfaction level has increased.

Now, let me leave you alone with my translation.

A passage from *A Soldier’s Honor* (or its new name Captain Burle) written in French by Émile Zola in 1883 and translated into English by Ernest Alfred Vizetelly in 1922.

Original Text:

“This thought sufficed to occupy her mind, and under its influence she would live her whole life over again, from the birth of her son, whom she had pictured rising amid glory to the highest rank, till she came down to mean and narrow garrison life, the dull, monotonous existence of nowadays, that stranding in the post of a quartermaster, from which Burle would never rise and in which he seemed to sink more and more heavily. ”

My Translation:

“Bu düşünce zihnini işgal etmeye her daim yeterdi ve bu işgalin etkisiyle tüm hayatını bir kez daha yaşardı; şan ve şerefiyle en yüksek rütbeye yükseldiğini hayal ettiği oğlunun doğumundan, onunla birlikte maruz kaldığı bayağı ve kısıtlı karargâh hayatına, Burle'ün asla kurtulamayacağı ve gitgide daha derine battığı bir levazım subayı pozisyonunda mahsur kaldığı ‘şimdi’nin cansız ve tekdüze varlığına dek, tüm hayatını.”

Additively, here’re two images related to the original text:

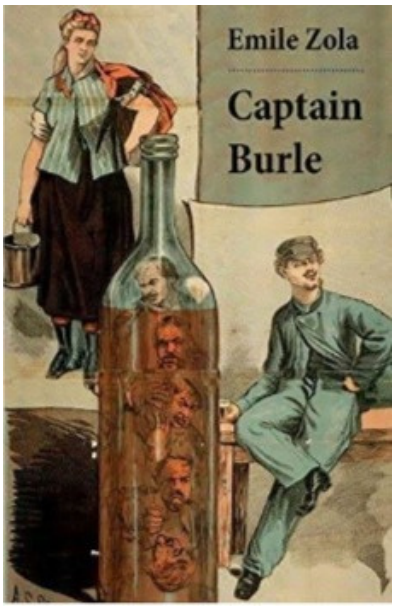

https://images.app.goo.gl/2qfPyrH39eezXWydA

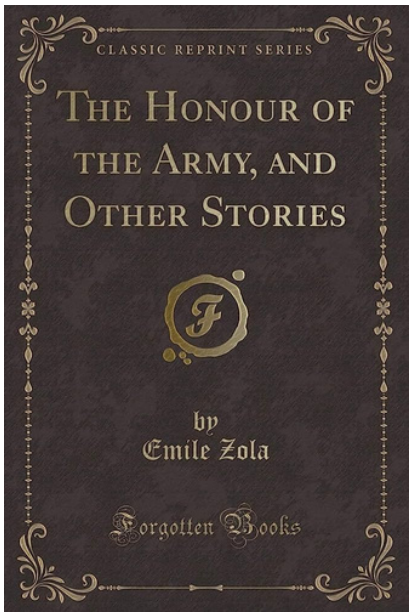

https://images.app.goo.gl/1KPLrSwSqweSMCUk8

The House at the End of the Road:
With an Intersemiotic Translation

Writer: Dilara Kebelek

Dear Diary,
Tomorrow is my birthday, and I'm so excited. I can already feel little caterpillars starting to crawl around in my stomach. Tiny caterpillars, cute caterpillars. Tomorrow, they'll be butterflies and the excitement I feel will grow even more. Tomorrow I'll be exactly 8 years old. I feel like I'm huge! I want a huge cake for my birthday, with my name written on it in huge glittering letters: "ELSA". It'll have eight candles on it, and I'll make a wish! It'll be a wonderful wish. I don't know if it comes true, but I hope it does. I want this so much. The caterpillars tickle my stomach, dear diary. I cannot write any more. I think it's time to sleep now. I want to sleep right away, and I want my birthday as soon as possible, then I'll be like a princess.

After Elsa made sure her diary was locked, she quickly placed it in her box. Then she put the box under her pillow as always because it was the safest way to hide it from her siblings who shared the room with her. She wanted to look at the sky one last time before going to sleep. The cotton of the sky was floating slowly in the air. When they fell to the ground, they disappeared. Elsa put her palm to her cheek, smiled at the sky, and took a deep sleepy breath.

"Elsa, Elsa, come on, wake up, it's morning." Elsa suddenly opened her eyes. Someone was calling out to her, but she couldn't tell who it was. Elsa heard a sound like "tıks tıks". She turned her head in the direction of the sound. She suddenly got out of the bed. A tiny girl wearing a pink dress was flying. Elsa asked, "Who are you? What do you want from me?" Her voice was beginning to tremble. The Fairy Girl said, "Don't be afraid, Elsa. I want to be your friend. I'm here for you." Elsa was terrified. She opened her eyes and slowly reached for her. This little girl, who was going left and right in the air, looked very strange. Looking closely, she saw a stick in the girl's hand.

"What is that thing in your hand?" she asked.

"This is a magic wand, Elsa. I can do anything you want with it."

"A magic wand! But doesn't magic only happen in fairy tales?" Elsa asked in surprise.

The Fairy Girl smiled, "*No, sometimes magic can happen in real life if you know how to do it*. Today is your birthday, so tell me whatever you wish."

"How so?" Elsa wondered. "Can you do anything I want?" she asked. "I want to be a princess like you. Can you make a beautiful purple dress for me?"

The Fairy Girl got close to Elsa, lightly touched her shoulder with the tip of her stick, and she heard "tıks tıks" sound. Elsa immediately looked at the mirror on the wall. The Fairy Girl kept her promise and gave her a princess dress as she exactly wanted. Elsa started to shout with excitement.

The Fairy Girl said, "Come on, Elsa. I'll take you somewhere."

Elsa was so happy that she immediately started following her.

When they walked out the door, Elsa felt that today was going to be a great birthday. The Fairy Girl brought her to the camellia on the back street. Elsa thought that *soon my friends will come, my big cake will come, everyone will say happy birthday Elsa, hug me and give me gifts.*

The Fairy Girl suddenly began to spin her wand. Elsa watched her in surprise. After the "tıks" sound, suddenly the street turned into a forest. Elsa couldn't hide her amazement, for she felt butterflies starting to flutter in her stomach.

The Fairy Girl asked, "Elsa, there is a little house hidden among the tall trees at the end of this dark forest. But until now, no one could dare to go there and enter that house. Can you go to that house?"

Elsa said, “But why? Why does no one dare to go to that house? What is in there? Why do you want me to go there?” There was no answer. Since the sky darkened in an instant, the road looked even scarier suddenly. Elsa could hear her heartbeat. She looked around, but couldn’t see the Fairy Girl. The last sound she could hear was a deep “tıks”. She was alone in this desolate forest now.

Elsa didn’t know what to do. She looked around helplessly, but the whole place was so dark that it was impossible to see anything. She wondered what was going on in that house, but she didn’t have enough courage. Her mind was telling her to go back while her heart was telling her to go that house. She didn’t understand why The Fairy Girl was playing such a trick on her. *I wonder if my birthday surprise is there, she thought. Everyone is waiting for me there. The idea once again stirred the butterflies in her stomach, but the Fairy Girl said earlier, “No one dared to go there.” What if there is someone dangerous there? What if they hurt me? They will worry about me. My mother, Eve, will be very angry with me. I can't go there. I have to go home.* She had no choice but to return. Turning around, she faced with a grey wall. *What is that? There was no wall here!* She noticed that the wall was getting bigger and bigger. The wall was surrounding her, the way out was blocked. She started running, but wherever she ran, she ran into the wall. She realized that the forest was her only way out.

Elsa started walking slowly towards the forest with timid steps. Her excitement was growing. As she got closer to the house, she began to hear strange noises. By the time she reached the front of the house, the sound was more audible. She began to listen to the voices coming from inside. *My friends are here, and they are waiting for me. When I go inside, everyone’ll shout with excitement and celebrate my birthday*. However, the sound from inside did not seem to be a celebration. It sounded like something breaking. *The Fairy Girl, where are you? I need you so much. Why did you leave me alone? I need you so much.*

Elsa gently touched the door of the house and the door opened. It was dark inside, so she couldn’t decide whether to enter or not. A voice inside her was telling Elsa to come back. She suppressed her inner voice and walked slowly into the room. *There's no going back from here*, she thought. She had to walk carefully because she saw nothing. Clicking noises continued to come from all over the house. Turning in the direction the voice came from, she heard a hard crash. The door was closed. She rushed to the door immediately, quickly pushing down the door handle. The door didn’t open. The fear inside Elsa grew even more. *Who wants what from me?* She tried to open the door a few more times but failed. *I’m stuck here. How do I get out of here?* The clicking noises in the house were getting louder. There was the sound of something breaking from upstairs. Elsa sat quietly by the door. *If I don't make noise, no one can hurt me, no one would find me*, she thought. The sound of walking was getting closer. *Someone is coming towards me*. Elsa held her breath. The person in the house could hurt her. Elsa began to count silently; one, two, three, four... The sound of walking slowly began to fade away. Elsa took a deep breath. *What should I do? The Fairy Girl, where are you? Why did you leave me? I wish you'd at least give me the magic wand. At that moment, her eyes lit up. Magic wand! How did I not think of that?*

She remembered what the Fairy Girl had said, “There can be magic in real life if you know how to do it.” *Could there be a magic wand out there somewhere*, she thought. It was pitch dark inside the room, so she couldn't see anything. I*s there no light in this house*, she thought. *First, I have to find a way to turn on the lights*. Elsa slowly began to touch her surroundings. She was looking for something useful. She touched everything she could reach, but found nothing useful. Elsa was about to lose her hope. At that moment, the words of her mother, Eve, came to her mind, “Elsa, sometimes what we need is right in front of us, but we're so busy looking for it that we can't see the truth before our eyes.” T*here must be a clue here*, she thought. *The light in my room was turned on by the switch next to the door*. Could there be a light switch near the door here too? She rushed to the door immediately. While she was running her hand along the wall, she dropped a few items on the floor. *I can't reach the light switch because I'm short*, she thought. At that moment, she felt a prick under her foot. She bent down and picked up the object from the ground. She touched and tried to understand what it was. She unconsciously pressed the button on the object. She saw a small light leak into the room: It was a flashlight. Mother Eve would turn her flashlight on when the electricity went out so that her sisters and Elsa would not be afraid. Elsa was very happy. She had to find out where the noise in the house was coming from, then she walked slowly towards the stairs. There was a little hope in her: *They are waiting for me upstairs. We came here for my birthday*. Elsa slowly climbed the stairs.

This place looked like a small penthouse. There was no one in the room, Elsa could not understand where the clicking sounds were coming from. As she was leaving the room, she heard a voice “meow”. It’s a cat! There was a cat in the room. *Where are you kitty?* Elsa moved the flashlight around the room. There were broken plates and glasses on the floor. The sound was coming from the ceiling. Elsa noticed the cat stuck in the attic. The cat was meowing helplessly. Elsa immediately got on the bed and took the cat from there. The cat was hungry and cold. Elsa immediately took the cat under her arm. They went downstairs together. “Don’t be afraid, kitty. I’ll save you. We’ll get out of here,” she said. Elsa didn't know how to get out of the house. When they went downstairs, the cat run away from Elsa's arms. Elsa tried to figure out where the cat went.

The cat had gone out through the open window. Elsa followed the cat immediately and left the house. It was cold outside, and the moon was shining beautifully. Elsa took the cat back in her arms and patted its head. When she returned to the house, she realized that the door was open. *Fine, but how? I tried to open the door, but I couldn't*. The cat was meowing constantly. Elsa took it with her and immediately went home. *Eve mom prepares food for this sweet kitty*. She thinks of us all. When Elsa got to the camellia she stopped and looked back. Elsa didn't know why the Fairy Girl brought her here. She went home. All she knew was that this cat would be a true friend to her. The grey wall was gone. Elsa brought the cat home with her, and at that moment she heard a "tıks" again. The Fairy Girl was back. Elsa stared in amazement.

"Why did you leave me, why did you send me to that house?" Elsa asked. "I couldn't get out of there. Someone locked the door, and I was so scared. Who was in that house?"

The Fairy Girl said, "No, Elsa, nobody locked the door. The window was open, and the wind caused the door to close. There was nobody in the house. It's just that your little friend was stuck there and needed you."

"How could this be? I heard voices there. There was someone there. I tried to open the door, but I couldn't."

"Elsa, sometimes the biggest fears are the ones we grow inside us. This prevents us from doing the things we can do. Nobody was home, you wanted to believe there was. You could get out of that house when you really believed you could. You see, you don't need a prince or a magic wand to save you. By the faith in your heart, you can achieve anything you want."

The Fairy Girl turned her wand towards the road. After the "tıks" sound, the road was illuminated again. The Fairy Girl disappeared. Elsa stared in silence for a while, shocked by what she had experienced. The kitten suddenly disappeared.

"Elsa, Elsa! Wake up! It's morning." Elsa opened her eyes because Mother Eve nudged her to wake up. Elsa looked around, "Where is The Fairy Girl? Where is the cat?" she asked. Mother Eve looked at her in surprise, "I think you were dreaming, my beautiful girl. Come on. Get up. Your siblings are having breakfast downstairs, so have your breakfast before it's too late. You know, Miss Jasmine gets angry when you're late."

Elsa sadly got out of bed and went down to the dining hall. She had breakfast. Then, she went out to the front of the dormitory to play games with her siblings. She couldn't believe her eyes! The cat was at the door. She ran to the cat and took it in her arms. She immediately gave the cat milk. While the cat was feeding, Mother Eve came out to the garden with a cake in her hand. All her siblings said, "Happy Birthday Elsa!" Elsa was very happy. She didn't have a birthday as she had imagined or as she had dreamed, but still she was happy. Now she had a lonely friend like herself. W*ho knows, maybe the cat's mother left it*, she thought. *Just like me*... This kitty became her best friend. There couldn't have been a better birthday present than that.

An Author-Translator: Mary Wollstonecraft

Writer: İleyda Akdeniz

https://en.wikipedia.org/wiki/Mary_Wollstonecraft#/media/File:Mary_Wollstonecraft_by_John_Opie_(c._1797).jpg

Mary Wollstonecraft was born in April 27, 1759, in Spitalfields, London, as the second of seven children to Edward John and Elizabeth Wollstonecraft. She wasan English writer, philosopher, and women's rights activist. In her short life, she wrote many books, including novels, philosophical treatises, travel books, and children's books. Her works focused on women's rights, equality, and feminism. Undoubtedly, she drew inspiration from her own life experiences and memories, as she faced numerous difficulties and injustices from birth until her death.

Her grandfather, a wealthy weaving master, left a legacy for the family. However, her father struggled to maintain steady employment, which had repercussions for both the author and the family. He exhibited negative behavior not only in his professional life but also in his personal life. Unfortunately, he was a drinker, gambler, and even abusive towards his mother and siblings. Throughout her youth, the author and her family endured financial and moral hardships. Given her mother's passivity and illness, the author took it upon herself to protect her mother and siblings from her father. As a result, she developed a strong and combative character.

The constant quarrels at home and the financial difficulties made the author's life increasingly challenging. Consequently, she left home and pursuedvarious jobs. During that time, the opportunities for women in the workforce were severely limited. The author worked as a teacher and governess, navigating the limited options available to her.

Then, she returned to London and became a translator and advisor to Joseph Johnson, a renowned publisher of radical texts. Johnson assisted in publishing the author's books and translations. Within four years, she published her most famous work, A Vindication of the Rights of Woman (1792). In her work, the author discussed the rights of women who were subjected to violence and injustice by their husbands, including her mother and sister. During that time, women did not have the right to divorce their husbands without valid reasons. The ideas presented in her book were revolutionary at the time and sparked significant controversy.

The author's personal life mirrored the misfortunesof her ownfamily. During this period,her personal life attracted more attention than her career. Ultimately, she married William Godwin, the founder of philosophical anarchism. In 1797, theirdaughter Mary, who went on to write the famous novel Frankenstein, was born. Tragically, just eleven days after giving birth, Wollstonecraft passed away due to complications.

The author's books have been translated into many languages, and Mary Wollstonecraft is now widely read and recognized as an author worldwide. Apart from A Vindication of the Rights of Woman, her other books that have been translated into Turkish include Original Stories from Real Life and Mary.

> *"My dreams were all my own;*
> *I accounted for them to nobody;*
> *they were my refuge whenannoyed*
> *—my dearest pleasure when free."*

https://en.wikipedia.org/wiki/Mary_Wollstonecraft#/media/File:Mary_Wollstonecraft_by_John_Opie_(c._1797).jpg

Makine Çevirisinin Geleceği ve Çeviriyaratım (Transcreation)

Yazar: Zeynep Maraba

Özellikle son yıllarda, eğer çeviriye ilginiz varsa ve bu alanda ilerlemeyi düşünüyorsanız çevrenizde size makine çevirilerinin zamanla her işi yapabilecek bir konuma geleceğini ve muhtemelen işsiz kalacağınızı söyleyen bir grup insanla karşılaşmışsınızdır. Peki gerçekten haklı olabilirler mi? Makine çevirilerinin her geçen yıl aldığı yeni güncellemeler, çeviri sektörünün sonunu getirebilir mi? Çeviri derslerini almadan önce, günümüzdeki çoğu insan gibi ben de makine çevirisinin hayatımızın merkezine yerleştiğini ve zaman geçtikçe gerçekten de çevirmenlerin işsiz kalabileceğini düşünüyordum. Ancak çeviri alanına nispeten yeni girmiş olmama rağmen şu an bu konudaki fikirlerim önemli ölçüde değişti.

Makine çevirisi hayatımıza 1950'li yıllarda girmiştir ve günümüze dek devamlı güncellemeler ve çeşitli veriler alarak kendini oldukça geliştirmiştir. Ancak makine çevirisi bir çevirmen gibi uyarlamalar yapabilir mi? İşte, çevirmenleri yapay zekadan ayıran özelliklerden biri de uyarlama yapabiliyor olmaları. 'Nedir bu uyarlamanın önemi?' diye düşünebilirsiniz. Belki de hayatınızın bir noktasında Google Translate veya Yandex Translate gibi makine çevirisi yapan uygulamalara ihtiyaç duyduğunuz olmuştur. Peki, çevirmek istediğiniz her metni veya belgeyi bunlar gibi yapay zekâ uygulamalarına gönderdiğinizde tam olarak elde etmek istediğiniz anlamı elde edebildiniz mi? Veya kaynak metinde oluşturduğunuz anlamı erek metinde de yakalayabildiğiniz bir sonuç elde edebildiniz mi? Mutlaka olumlu sonuçlar da elde ettiğiniz, tam olarak vermek istediğim anlamı verdi dediğiniz anlar da olmuştur. Peki ya işin içine kültürel faktörler girdiği zaman ne olacak? Ülker İnce'nin Çeviri Bilinci kitabında da dediği gibi çeviri, bir dil ve kültür aktarımıdır. Bizler çevirmenler olarak kaynak metne baktığımızda bambaşka kültüre sahip bir ülkenin, şehrin veya bölgenin insanlarının yazdığı bir metinle karşı karşıyayız. Ancak bu metnin, erek metnin okuyucularının kültürüne göre uyarlanmış olması gerek ki okuyucular benim ne demek istediğimi anlayabilsin. Bundan dolayı, özellikle kültürel faktörler devreye girdiğinde makine çevirisinin kaynak metne olan sadakati ve bir 'insan çevirmen' kadar uyarlama yapamıyor olması, erek metnin okuyucularına hitap edebilecek anlaşılır bir metin oluşmasını engelleyebilmektedir. Burada 'Çeviri yaparken sadakat kavramını göz ardı etmeliyiz, makine çevirisinin sadakat kavramına takılması tamamen yanlış.' fikrini kesinlikle savunmuyorum; ancak sadakat kavramına uyarlama yaparak da uyabiliriz. Zaten ben İngilizce bir metni Türkçeye çevirirken karşılığı olmayan ancak kaynak metinde verilmiş olan birçok benzetme, metafor veya kalıplaşmış söz varken çeşitli uyarlamalar yapmadan okurlarıma anlaşılabilir bir metin oluşturabilmem ne kadar mümkün olabilir? Örneğin, Çeviri Teknikleri dersimiz kapsamındaki bir çeviri projemde benden 'Drops of water lay upon them as though upon white lard.' cümlesini çevirmem istenmişti. Bunu Google Translate'e kopyalayıp yapıştırdığım zaman 'Beyaz domuz yağı üzerindeymiş gibi üzerlerinde su damlaları vardı.' şeklinde bir çeviri ortaya çıkmıştı ve bu cümleden herhangi bir anlam çıkartmak imkansızdı. Eğer ben bunu Google Translate'ten aldığım gibi erek metnime koymuş olsaydım okuyucularıma karşı olan sorumluluğumu yerine getirmiş olur muydum? Dolayısıyla bana burada bir çevirmen olarak makine çevirisinin yapamadığı uyarlamayı yapıp metin, araştırma ve kültür yetilerimi kullanarak müdahale etmem gereken bir alan açılmış oldu. Yani aslında düşünülenin aksine makine çevirisindeki gelişmelere rağmen bana hala ihtiyaç vardı.

Bununla birlikte, nasıl ki her şeyin dijitalleştiği dünyada fabrikalarda insanların yaptığı işleri makineler yapmaya başladıysa ve o makineleri yönetecek, makinenin dilinden anlayacak insanlara hâlen ihtiyaç varsa çeviri alanında da aynı durum geçerliliğini koruyor. Her ne kadar 'Makineler zaten çeviri yapıyor, artık biz çevirmenlere ihtiyaç yok veya işsiz kalabiliriz.' şeklinde düşünülse de dijitalleşmenin yarattığı yeni sektörler ve bu sektörlerin gerektirdiği yeni beceriler ortaya çıkıyor.

Çeviriyaratım (Transcreation), ortaya çıkan bu sektörlerden ve çevirmenlere açılmış olan yeni alanlardan biridir. 'Çeviri' ve 'yaratma' kelimelerinden türemiş olan çeviriyaratım, genellikle pazarlama, reklamcılık ya da dizi ve film gibi eğlence alanlarında sıkça karşımıza çıkmaktadır. Burada çevirmen, sıfırdan bir metin de oluşturabilir var olan metne yaratıcılık da katabilir; ancak amaç erek metnin okuyucularında belirli bir etkiyi bırakmasıdır. Bu alanda çevirmenlerden tasarım, yaratıcı düşünme, yerel ve kültürel farklılıklara hakimiyet gibi bir makine çevirisinin yapamayacağı beceriler beklenmektedir. Çünkü çeviriyaratım sürecinde kaynak metinde verilmek istenen mesaj; erek metnin kültürü, gelenekleri ve inançları göz önünde bulundurularak yeniden üretilir. Bununla ilgili bir örnek vermem gerekirse daha önce İleri Çeviri dersimiz kapsamında çeviriyaratım yapmamı gerektiren bir çeviri sürecinden geçmiştim. Buradaki proje sürecimde benden, Amerikalı çevreci bir derneğin hem Türk toplumunun geri dönüşüm ve çevre duyarlılığı konularındaki farkındalığını arttırmak hem de Instagram sayfasını kitlelere tanıtarak takipçi kazanmak amacıyla İngilizce posterleri Türkçeye çevirmem istenmişti. Proje kapsamında gelen posterler aşağıda yer almaktadır:

[Şu içeriklerden uyarlanmıştır: https://americanlifestylemag.com/life-culture/health/recycling-just-the-facts/attachment/recycling-facts-pinterest/ and https://www.flipkart.com/new-go-green-sticker-poster-save-water-quotes-environment-poster-slogans-size-12x18-inch-multicolor-paper-print/p/itmd81e4995f6f62.]

Bu posterleri Google Translate'in nasıl çevirdiğine bakalım;

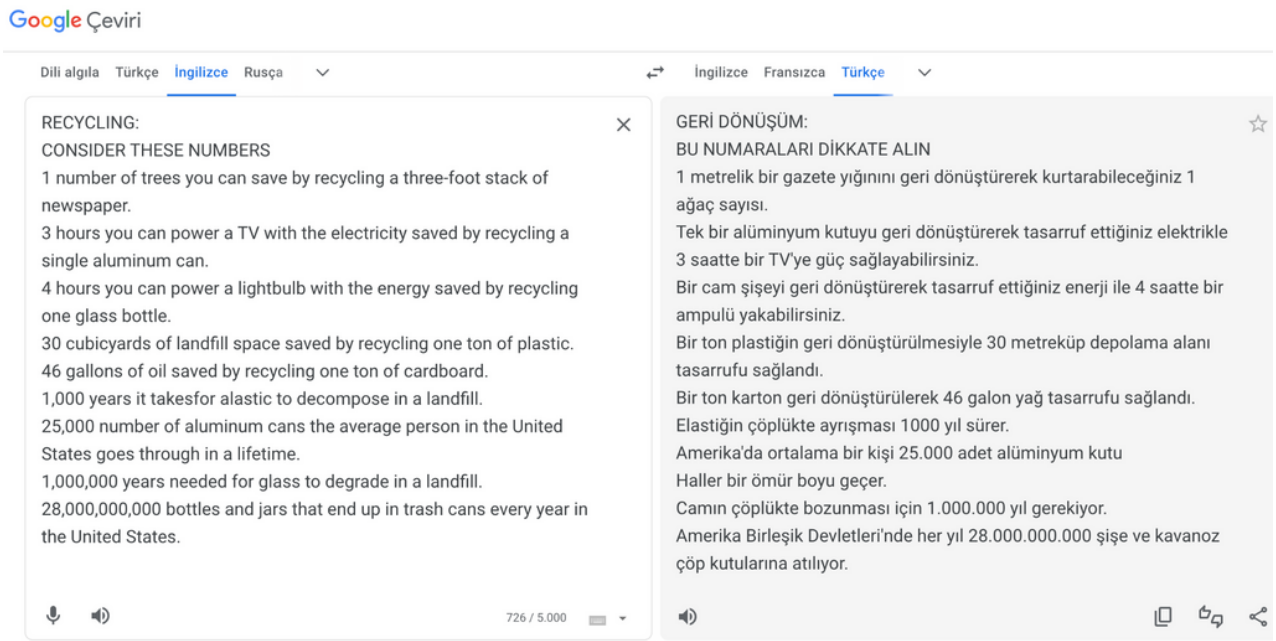

Görseller üzerinden de görüldüğü gibi makine çevirisi motamot (word for word) bir çeviri ürünü ortaya çıkardı. Bunun sebebi ise 'insan çevirmen' gibi uyarlamalar yapamıyor olması. Üstelik, çeviri projesinde bizden beklenen kaynak metindeki posterlerin çevrilmesi değil, Türkiye'de yayınlanacak şekilde Türkiye'nin geri dönüşüm verilerini araştırarak elde edilen yeni verilerle çevrilmesiydi. Ancak makine çevirisi bu şekilde bir araştırma sürecine giremediğinden oluşturduğu erek metin Skopos Teorisi (Hans J. Vermeer, 1970)'nin sağladığı en önemli bakış açılarından biri olan 'Erek metin amaç tarafından belirlenir.' fikrine de uymamaktadır. Bununla birlikte, tasarım ve yeniden üretim gerektiren çeviriyaratım alanına yönelik bir çalışma da oluşturamadı. Peki, ortaya çıkan bu erek metnim ile çeviri amacım, farkındalığı arttırmak iken verilmek istenen mesaj ve uyandırmak istenen etki ne kadar elde edilebilirdi? İşte bu noktada da kendini dijital dünyanın becerilerine göre eğitmiş çevirmenlere olan ihtiyacın önemi doğmaktadır. Bir çevirmen olarak benim tasarladığım posterler aşağıda yer almaktadır:

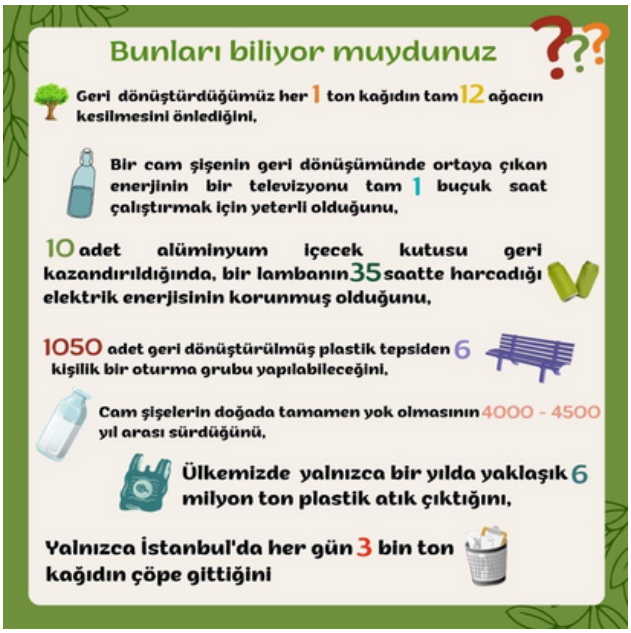

Buradaki çeviriyaratım sürecimde, çeviri amacına yönelik Instagram hesabı açtım ve derneğime bir isim buldum. Ardından, Türkiye'deki geri dönüşüm verilerini bulup posterleri tasarladım. Kullanacağım dilin resmi olmamasına ve dikkat çekip okurlarda etki yaratmasına özen gösterdim yani uyarlamalar yaptım. Bakıldığında, bana gelen posterlerden ve görevimden yola çıkarak yepyeni bir ürün ortaya çıkardım. Bütün bunları yaparken geçirmiş olduğum çeviri sürecim günümüz makine çevirisinin yapamayacağı beceriler gerektirmişti.

Sonuç olarak, gelişen teknoloji ve makine çevirisi her sektörü etkilediği gibi çeviri sektörünü de etkileyecektir. Ancak bütün bu ilerlemeler çevirmenlere çeviriyaratım (transcreation), düzelti (proofreading) ve makine çevirisi sonrası düzeltme (post-editing) gibi birçok yeni alanlar açacaktır. Burada çevirmenlere düşen görev teknolojinin gerektirdiği becerileri edinmek ve kendini geliştirmektir. Çünkü Arle Lommel'ın da dediği gibi "makine çevirisi yalnızca makine gibi çeviren çevirmenlerin yerini alacaktır".

Reklam Yazarlığı (Copywriting)

Yazar: Gamze Yıldırım

https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/netflix-simdi-onlar-alt-yazili-izlesin/

‘Türkiye’de edebiyat mezunu olmak boşuna mezun olmaktır.’ Bu mitten etkilenip düştüğüm ümitsizlikten yola çıkarak yaptığım araştırmalarda bölümümüzün iş olanaklarının aslında diğer bölümlere göre daha fazla olduğunu keşfettim. Bu yazımda sizin de ilginizi çekebileceğini düşündüğüm bir iş alanını konu aldım. Ticaret devam ettiği sürece ölmeyecek bir meslek, o yüzden endişelenmeyin ve okumaya devam edin.

Geçmişten günümüze reklam yazarlığı

Ticaretin başlamasından itibaren insanlar ürünlerini pazarlama ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu ihtiyaç ürünlerin tanıtımını yapan reklamları ortaya çıkarmıştır. Değişen zamanla birlikte kalıplaşmış reklam cümleleri ilgi çekmemiş olacak ki yeni bir iş kolu doğmuştur. Reklam yazarlığı; insanları satın almaya, bir bağlantıya tıklamaya, kısaca bir eylemde bulunmaya ikna edici pazarlama materyalleri yazma sürecidir. Örneğin, ‘Buraya Tıklayın’, ‘Şimdi Satın Al’, ‘Ücretsiz Deneyin’ ve ‘Şimdi Üye Olun’ gibi yönlendirici ve ikna edici yazılar reklam yazarının işidir. Reklam yazarlığının ilk örneği, bir dua kitabının satışı için ikna edici bir dilin kullanılması ile Babil dönemine yani 1477 yılına kadar uzanıyor. Fakat reklam yazarlığının meslek olarak adlandırılması, tam olarak 1664 yılında gazetelerin reklam metinlerini basmasıyla başlamıştır. Günümüz dünyasında ise dijitalleşmeyle birlikte akla gelebilecek her şeyin reklamı yapılmaya başlanmıştır. Örneğin, çalışan oranlarının artmasıyla birlikte insanların saatlerce AVM gezmeye vakit ayıramadığı görülmüş ve bu nedenle çevrim içi alışveriş siteleri yaygınlaşmıştır. Bunlardan birinin reklam metni ‘Her ihtiyacın için tek ihtiyacın Trendyol!’ olmuştur. İnsanlar bu metni duyduğunda ‘Acaba gerçekten her şey var mıdır?’ diye düşünerek Trendyol’a girmişlerdir. İçerisinde ise onları, özel günler için oluşturulmuş kampanya metinleri karşılamış ve kendisine bağlamıştır. Başka bir örnekte ise bu mesleğin etkisini daha net görüyoruz. Cadılar Bayramı’na özel hazırlanan Coca-Cola pelerinli Pepsi görseli ‘Korkunç bir bayram dileriz!’ metniyle sosyal medyada paylaşılmıştır. Coca-Cola ise yine aynı görseli kullanarak ‘Herkes kahraman olmak ister!’ metnini paylaşmıştır. Her iki marka da tüketicinin dikkatini çekmiş, güldürmüş ve satışlarını artırmayı başarmıştır.

İyi bir reklam yazarında olması gereken temel beceriler nelerdir?

Öncelikle, yazma becerilerinizi geliştirmeniz gerekiyor. Etkili bir metin yazabilmek için yazım ve noktalama bilgisine, konuyla ilgili gerekli bilgilere sahip olmanız; hedef kitleyi bilmeniz gerekir. Sadece bilmek el bette yeterli olmayacaktır. Etkili iletişim becerilerinizle hedef kitleyi dinlemeli, isteklerini ve ihtiyaçlarını anlamalı ve ürününüzü onlara anlatabilmelisiniz. Güçlü sözcüklerle kısa metinler oluşturabilmeli ve akılda kalmasını sağlamalısınız; tıpkı üç yaşındaki çocuğun bile aklında yer eden ‘Alarko kombi gerçek kombi gerçek konfor’ sloganı gibi. En önemli beceri ise yaratıcılık diyebiliriz; çünkü sıkıcı ürün tanıtımlarını kimse sevmez. Ürünü, hedef kitlenin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda tanıtabilirsiniz ama yaratıcılığınız yoksa kitlenin dikkatini çekmeniz kolay olmayacaktır. Bir reklam yazarı ve serbest yazarlık koçu olan Jacob McMillen’a göre ‘Her satırın amacı bir sonraki satırın okunmasını sağlamaktır.’. Yani metninizin ortasının da en az girişi kadar ilgi çekmesi gerekmektedir. Örneğin, bir şirket reklam panosuna kasten yazım hatası olan bir reklam verdi. İnsanlar geçip gidecekken durup metne yeniden baktı, konusunu ilgi çekici bulanlar okudu ve böylece reklam amacına ulaştı. Başka bir örnekte günümüzde yaygınlaşan flört uygulamalarını ele alalım. Siz olsanız tanıtımını ‘Uygulamayı indir, bir sürü yeni insanla tanış!’ şeklinde yapan uygulamayı mı merak ederdiniz yoksa ‘Silinmek üzere tasarlanmış bir uygulama.’ şeklinde yapanı mı? Bütün bu becerilerin yanı sıra zamanı da iyi yönetebilmelisiniz ve gerektiğinde başka çalışma gruplarıyla organize olabilmelisiniz. ‘Ben metnimi yazarım, olur biter.’ diye düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. İş verenlerin bir reklam yazarından beklentilerinde Search Engine Optimization (SEO) deneyiminin olması da vardır. ‘Arama Motoru Optimizasyonu’ anlamına gelen SEO, web sitelerinin arama motoru sonuç sayfalarında görünürlüğü artırmak için yapılan çalışmalardır. Yani, ilk sayfada çıkan siteleri inceleme ve araştırma görevi de sizdedir. Sitenizde hangi kelimeleri sıklıkla kullanacağınızı yaptığınız bu inceleme belirleyecektir.

Reklam yazarları nasıl çalışır?

İlk olarak ürünleri, hizmetleri, müşterileri, web sitesi arama trendlerini, rakipleri ve tüm endüstrileri araştırırlar. Sonra beyin fırtınası yaparak reklam ve pazarlama kampanyaları için yeni, farklı ve ilgi çekici konseptler oluştururlar. Daha sonra çeşitli format ve ortamlarda yayımlanacak olan metinleri hazırlar ve müşteriye sunarlar. İstenilen niteliğe ulaşana kadar birden fazla taslak üzerinde yeniden çalışmaktan sorumlulardır. Son olarak da gelecekteki metin yazarlığı stratejilerine rehberlik etmeleri için kampanya sonuçlarını analiz ederler.

https://guldum.net/post/666029106528436224

Yapılacak çalışmayı kim belirler?

Reklam yazarlığının da çeşitleri vardır: ajansa bağlı reklam yazarlığı, kuruma bağlı reklam yazarlığı ve serbest reklam yazarlığı. Bir reklam ajansına bağlı çalışıyorsanız birden fazla müşteriye hizmet verirsiniz. Genellikle zorlayıcı ve yaratıcılık gerektiren projelerin yapılması beklenir. Bir kuruma bağlı çalışıyorsanız yalnızca şirket tarafından istenen ürünlerin çalışmasını yaparsınız. Bu da konu açısından daha tutarlı olacağınız ve daha az yaratıcılık gerektiren çalışmalar yapacağınız anlamına gelir. Son olarak da eğer serbest çalışıyorsanız konu, proje türü ve zaman taahhüdü açısından özgürsünüz demektir. Yapacağınız çalışmayı siz belirleyeceğiniz için programınız esnektir.

Nerelerde ve neden reklam yazarlarına ihtiyaç duyulur?

Gazete ve dergideki basılı reklamlar, sosyal medya, radyo ve televizyondaki sözlü reklamlar, web sitelerinin özellikle arama sonuç sayfaları ve hakkında bölümleri, reklam panoları, posterler ve mağazalarda farkındalığı arttırmaya yönelik belirli ürünler için bir reklam yazarına ihtiyaç duyulur. Reklam yazarları sayesinde hedef kitleye en iyi hitap edecek şekilde etkili metinler ortaya koyulur. İş veren ve diğer çalışanlar zamandan tasarruf eder. Reklam yazarları objektif bir bakış açısına sahip olduğu için işletmeyi veya ürünü iş verenden daha iyi tanıtabilir. Aynı zamanda bir reklam yazarı, kendisinin editörü olacağı için çalışma hatasız veya hatasıza yakın olacaktır.

Reklam yazarı olabilmek için hangi eğitim ve sertifikalara ihtiyaç vardır?

İş ilanları incelendiğinde iş verenlerin en az bir üniversite bitirmiş çalışanlar aradığı gözlemlenebiliyor. Yani, bir reklam yazarı olmak istiyorsanız üniversitelerin pazarlama, iletişim, gazetecilik, eğitim ve edebiyat gibi bölümlerinden mezun olmanız gerekiyor. Bunun yanı sıra yaratıcı yazarlık eğitimi gibi programlardan sertifika alabilir ve kendinizi geliştirebilirsiniz. Örneğin, bir ilaç firmasıyla çalışacaksanız o alanla ilgili bir program sertifikasına sahip olmanız, literatür araştırması yapmanız, konuya ve terimlere hâkim olmanız beklenecektir.

Reklam yazarlığı dünyasına nasıl girebiliriz?

Eğitiminizi tamamladıktan sonra özgeçmişinizi zenginleştirmeniz işe alınmanızı kolaylaştıracaktır. Dijital pazarlama gibi konular hakkında kurs veren online sertifika programlarına katılmanız yararınıza olacaktır. Özgeçmişinizi açık ve ilgi çekici yazmalısınız; tıpkı işe alındığınızda hazırlayacağınız reklam metni gibi. Özgeçmişinize ek olarak başarılarınızı, kelime ustalığı becerilerinizi, varsa tecrübelerinizi sergileyeceğiniz bir ön yazı yazmalısınız. En iyi metin örneklerinizi bir araya getirip bunları çevrimiçi bir portföyde paylaşmalısınız. Bu portföyünüzün bağlantılarını da özgeçmişinize ve LinkedIn, Fiverr, Upwork gibi sitelere eklemelisiniz.

Yazarların korkulu rüyası ChatGPT reklam yazarlığını nasıl etkileyebilir?

Son zamanlarda viral olan ChatGPT, OpenAI tarafından geliştirilmiş diyalog kurmaya dayalı bir yapay zekâ sohbet robotudur. Bir yazarın üç saatte yazabileceği bir metni üç dakikada yazabildiği için bu mesleği öldüreceği konusunda iddialar olsa da bu pek mümkün değildir. Bu teknoloji, yazarlara dilbilgisi ve içerik bütünlüğü konusunda geri bildirim verebilir ve yazarlık becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir veya yazarların geliştirebileceği bir ilk taslak sunabilir. Bunlar da zamandan tasarruf etmelerini sağlayabilir; gerçekten büyük bir kolaylık.

Bir reklam yazarı Henry Williams'ın ChatGPT kullanımını değerlendirmesi ise 'Elbette, içeriğin üslubu soğuk ve tekdüze, yapısı ise bir araştırma makalesi kadar karmaşıktı. Ancak dil bilgisi ve söz dizimi yerindeydi.' şeklinde oldu. Bir metin yazarı olarak amacınız, hedef kitlenizin dikkatini çeken ve onları harekete geçmeye ikna eden ilgi çekici içerikler oluşturmaktır. Bunu yapabilmek için üslubunuzun içeriğin konusuna göre değişmesi gerekebilir. Daha önce de bahsettiğim gibi sıkıcı tanımları kimse sevmez. Yapay zekâ ise geniş bilgi birikimlerine rağmen sizin gibi düşünemez. Karşınızdaki kitleyi ikna edebilmeniz için o kitleden biri haline gelmeniz gerekir.

Her ne kadar reklam yazarları endişeyle aksini iddia etse de yapay zekanın kendisine sorduğumuzda şöyle bir yanıt aldık: "Yapay zekâ bir reklam kampanyasının hedef kitleye yönelik anahtar kelime listesi oluşturmak veya reklam başlıkları ve açıklamaları yazmak gibi işleri yapabilir. Ancak reklam yazımı, yalnızca makine öğrenimi algoritmaları tarafından yerine getirilemeyen daha sofistike görevleri de içerir. Reklam yazarları, marka imajını yansıtan yaratıcı konseptler geliştirmek, hedef kitleyi etkilemek için dil ve ton kullanmak ve reklam mesajını hedef kitlenin duygusal ihtiyaçlarına uygun hale getirmek gibi görevlerde uzmanlaşmıştır. Bu görevler insan dokunuşu gerektirdiği için, yapay zekâ reklam yazarlarının rolünü tamamen ortadan kaldıramaz."

Birkaç püf nokta!

·Marketing Examples web sitesinin kurucusu Harry Dry'ın hazırladığı bazı püf noktaları sıralayalım.
·Metninizi olabildiğince kısa tutun.
·Abartmayın, sadece gerçekleri yazın.
·Edilgen cümlelerden kurtulun. 'Yaparız!' gibi aktif cümleler kullanın.
·Konuştuğunuz gibi yazın.
·Bütün olayı başlıkta vermeyin; okuyucunun devamını okumasını sağlamalısınız.
·Yazı tipini vurgu noktalarına göre değiştirmelisiniz, böylece okuyucu kısa bir göz gezdirdiğinde içeriğin temelini anlayabilir.
·Hikayeleştirme her zaman sevilir.
·Sıfat ve zarfları en aza indirgemelisiniz.
·İlk cümleniz kısa ve ilgi çekici olmalı. O okunmazsa ikincisi hiçbir zaman okunmaz.

https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/yaraticiliklari-ile-sinirlari-zorlayan-ilham-verici-40-reklam-kampanyasi/

Acaba işsiz kalır mıyım endişesi olmadan çalışmak istiyorsanız reklam yazarlığı sizin için uygun bir meslek olabilir. Bana kalırsa bu mesleğin en güzel yanı serbest çalışma seçeneğinin de bulunmasıdır. Kendinizi bu alanda geliştirirseniz tam zamanlı işinizin yanı sıra reklam yazarlığı da yapabilir hem ek kazanç sağlayabilir hem de aklınıza gelen değişik fikirlerle keyifli vakitler geçirebilirsiniz. Artık 'İşsiz kalacaksın.' diyenleri dinleyip ümitsizliğe düşmenize gerek yok. Reklam yazarlığı gibi daha birçok alan sizleri ve yenilikçi fikirlerinizi bekliyor. Umarım sizlere yardımcı olabilmişimdir.

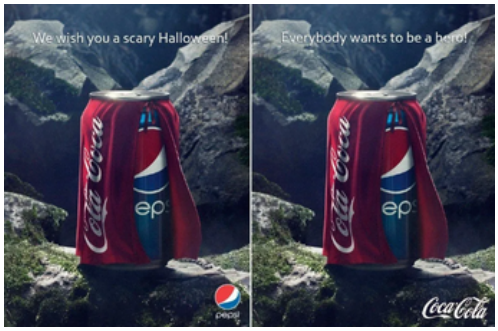

https://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/ezeli-markalarin-karsilastirmali-reklamlari-pepsi-vs-coca-cola/

Kullanılan Kaynaklar

·Allen Bernard, ChatGPT and Generative AI Not Replacing Copywriters... Yet.
<https://www.cmswire.com/digital-experience/chatgpt-and-generative-ai-not-replacing-copywriters-yet/>

·American Writers & Artists Institute, What Is Copywriting?: AWAI's Essential Introduction to the Copywriting Industry.
<https://www.awai.com/what-is-copywriting/>

·Carmine Mastropierro, ChatGPT and Copywriting – The End of Human Writers?
<https://carminemastropierro.com/chatgpt-copywriting/>

·Florina Ademi, Copywriting Meaning, Purposes and Even More.
<https://neuroflash.com/copywriting-meaning-purposes-and-even-more/>

·Harry Dry, Copywriting Tips
<https://marketingexamples.com/copywriting/tips>

·Harry Dry, Inspiration.
<https://marketingexamples.com/inspiration>

·Henry Williams, I'm a copywriter. I'm pretty sure artificial intelligence is going to take my job.
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2023/jan/24/chatgpt-artificial-intelligence-jobs-economy>

·https://chat.openai.com/

·Indeed Editorial Team, How To Become a Copywriter: A Step-by-Step Guide.
<https://www.indeed.com/career-advice/career-development/how-to-become-copywrite>

·Jacob McMillen, Copywriting: The Complete Guide To Driving Action Through Writing.
<https://jacobmcmillen.com/copywriting-guide/>

·Madiha Jamal, History and Evolution of Copywriting-A Definitive Guide.
<https://www.thecontentunlimited.com/blog/history-of-copywriting>

·Michael Keenan, What is Copywriting? What a Copywriter Does and How to Find One.
<https://www.fiverr.com/resources/guides/writing-and-copywriting/what-is-copywriting#3-who-needs-copywriters->

·Sondra Wolfer, What Does a Copywriter Do and How Do You Become One? Everything You Need to Know.
<https://www.themuse.com/advice/copywriter-career-explainer-guide>

·The Upwork Team, Copywriting: All About Persuasive and Promotional Content.
<https://www.upwork.com/resources/what-is-copywriting#characteristics-of-a-good-copywriter>

Çeviri Sektörünün İçinden: Esra Çınar ile Çevirmenlik Üzerine Bir Söyleşi

Yazar: Mehmet Yiğit Güntekin

Esra Çınar Doğru, alanında uzman ve yurtdışında yaşayan ve çalışan biir çevirmen olarak, çevirmenlik mesleğine dair çok kıymetli deneyimlerini ve görüşlerini bizimle paylaştı.

Bizi kırmayıp sorularımızı yanıtlayarak ilk sayımızda yer almayı kabul ettiği için kendisine çok teşekkür ediyoruz.

İşte çevirmenlik mesleğine dair gerçek hayattan ve güncel bilgi, deneyim ve görüşler içeren o söyleşi:

MYG: Öncelikle sizi tanımak isteriz. Kısaca kendinizden ve akademik geçmişinizden bahseder misiniz?

EÇ: Tabii. Adım Esra Çınar Doğru, çocukluğum, gençliğim ve dolayısıyla erken öğretim hayatım Balıkesir'de geçti. Aslen oralı olmasam da fahri bir Balıkesirliyim. Lise eğitiminden sonra 2007 yılında Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim bölümüne girdim ve aynı bölümden 2011'de mezun oldum. Ardından biraz ara verdikten sonra 2015 yılında Barselona Üniversitesi Filoloji Fakültesinde Sözlük Bilimi ve Dilbilimsel İletişim Yüksek Lisans bölümünü bitirdim. Bu yılın Ocak ayında da UX Yazarlığı ve İçerik Tasarımı Lisansüstü bölümünde eğitimimi tamamladım. Temel hatlarıyla akademik geçmişimi böyle özetleyebilirim.

MYG: Çeviri alanına olan ilginiz nasıl ve nerede başladı, anlatır mısınız?

EÇ: Çok küçük yaşlardan beri zaten dillere ilgili bir çocuktum. Ardından lisede dil bölümünü seçince aslında çeviri üzerine ilk düşüncelerim oluşmaya başladı. Yine de bunlar kafamda, üniversiteye gidene kadar şekil ve kesinlik kazanmayan konseptlerdi. Ardından çeviriyi gerçekten üniversite eğitimime başlayıp kapsamını ve boyutunu gördükten sonra anladım ve kavradım. Dillere de ilgili bir insan olarak farklı kültürler, ülkeler arasında iletişim kurabiliyor olma fikri, buna vesile olma fikri aslında beni çeviriye bağlayan şey.

MYG: Çevirmenlik yapmaya ilk ne zaman başladınız? Öğrencilik yıllarınızda çeviri yapıyor muydunuz? İlk çeviri işinizi hatırlıyor musunuz? Nasıl bir tecrübe olduğundan bahseder misiniz?

EÇ: Eğitimim sırasında zaten alana büyük bir ilgi duyduğum için staj imkanlarını hemen ikinci sınıftan araştırmaya başlamıştım. İlk çeviri işlerimi, ki bunlar müşteriye giden işler değildi, Dragoman'da stajyer olarak yaptım. Daha sonra birkaç ücretli iş yaptım ancak bunlar düzenli işler değildi, daha çok pratik kazanma amaçlıydı. Özellikle Dragoman gibi iyi bir şirkette staj yapmış olmanın çok büyük faydalarını gördüm. İyi iş işleyişlerini, mesleki saygıyı, çeviri gereksinimlerini anladığım çok eğitici bir deneyimdi. Öğrencilik yıllarımdaki çeviri uğraşının kendisiyle ilgili en iyi deneyimim bu oldu diyebilirim.

MYG: Ne türden çeviri işletmelerinde çalıştınız? Bir işletmede tam zamanlı çevirmenlik yapmakla serbest çevirmenlik yapmayı karşılaştıracak olursanız ne gibi avantaj ve dezavantajlardan bahsedebilirsiniz?

EÇ: Lisans sonrası bir çeviri bürosunda tam zamanlı olarak çalıştım ancak bu sadece bir yıl sürdü, dolayısıyla uzun bir deneyim olmadı. Ardından önce tam zamanlı olmayacak şekilde, sonrasında tam zamanlı olacak şekilde serbest çevirmenlik yapmaya başladım. Bir kurum bünyesinde çalışıyor olmanın, iş işleyişlerini öğrenmek ve iş arkadaşlarınızın farklı deneyimlerinden faydalanabilmek adına bence çok gerekli bir deneyim. Özellikle iyi bir kurumda çalışıyorsanız son teknolojileri ve ilerlemeleri takip edebilmek, çevirmen olarak kendinizi güncel tutmak adına çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Serbest çevirmenliğin ise kendi işinizi genişletebilmek, kendi ilgilendiğiniz alanları seçerek bu alanlarda uzmanlaşabilmek ve bunların yanında kendi zamanınızı ve mekanınızı yönetmek gibi avantajları var. Ancak serbest çevirmen olarak aktif bir insan değilseniz, mesleki ve teknolojik gelişmeleri takip etmiyorsanız ne yazık ki yerinde seyretme gibi bir dezavantajı var. Bu konu serbest çevirmenliğin en hassas noktalarından biri bence.

MYG: Hangi dillerde çeviri yapıyorsunuz? Bu dilleri nasıl öğrendiniz? Ne tür metinler çeviriyorsunuz?

EÇ: En çok çalıştığım dil çiftleri İspanyolca ve İngilizceden Türkçeye[MB2] . İngilizceyi [MB3] lisede öğrendim ve sonrasında üniversitede pekiştirdim. İspanyolcayı [MB4] ise yine üniversitede öğrenmeye başladım ve uzun yıllar süren çalışmalar sonucunda pekiştirerek çeviri dili seviyesine kadar getirebildim. Serbest çevirmen olarak çok farklı metinler elinizden geçiyor ve sadece tek bir metin türüyle ilgilenmiyorsunuz ama genel olarak e-ticaret, pazarlama ve web/uygulama yerelleştirmesi ile ilgileniyorum.

MYG: Bu dillerden hangisinde daha ağırlıklı işler geliyor? Yeni bir yabancı dil öğrenmek isteyen bir çevirmen adayına hangi dilleri önerirsiniz?

EÇ: Benim için her ikisin de ağırlığı neredeyse aynı, farklı dillerde de sürekli fırsatlar çıkıyor ama İngilizcenin [MB6] varlığı her alanda reddedilemez bir gerçek. Diğer diller ne kadar kullanılırsa kullanılsın, İngilizce her zaman büyük bir iş hacmine sahip. İspanyolca dışında diğer diller konusunda pratik deneyimim olmadığı için farklı bir dil öneremiyorum ancak çeviri yapabilecek seviyeye gelebilmek için dil ile gerçekten içli dışlı olabilmeniz, o dilde metin okumanız, izlemeniz, dinlemeniz gerekiyor. Haliyle dilin kültürünün de ilginizi çekmesi gerek. Şahsen tavsiyem gerçekten derinlemesine öğrenebilecekleri, kültürüne aşina olabilecekleri ve yarı native seviyeye gelebilecekleri dilleri seçmeleri.

MYG: Mevcut müşteri kitleniz ağırlıkla bireysel müşterilerden mi oluşuyor yoksa sürekli çalıştığınız kurumsal müşterileriniz var mı?

EÇ: Bireysel müşterilerim neredeyse yok denecek kadar az. İşlerimin neredeyse tamamı kurumsal müşterilerden geliyor.

MYG: Müşteri kitlesi oluşturma açısından hangi yolları izliyorsunuz? Bu konuda yeni başlayanlara önerileriniz var mı?

EÇ: Serbest çevirmenliğin zorlayıcı yanlarından biri de sürekli aktif olma gereksinimi. Buna iş geliştirme alanındaki aktiflik de dahil. Hedeflediğiniz müşteri kitlesini iyi tanımlamanız, bu kitleye nasıl ulaşacağınızı iyi belirlemeniz ve çeviri işinin yanında sürekli olarak pazarlama ve iş geliştirme çalışması yapmanız gerekiyor. Ben de fiyat ve sektör anlamında hedef olarak belirlediğim müşterilerle bir ağ oluşturmaya çalışıyorum. Yeni başlayanlar için de yılmadan ve kendi değerlerini düşürmeden iş ilişkileri kurmak için sürekli çalışma yapmalarını tavsiye ederim.

MYG: Sizce iyi bir çevirmen olmak için olmazsa olmaz üç özellik nedir?

EÇ: Dil ve kültüre merak, disiplin ve sabır. Bir tane daha ekleyebilsem ona da entelektüellik derdim sanırım.

MYG: Çeviri eğitimi alan, bu noktada uzmanlık geliştiren bireylerin yapabileceği tek iş çevirmenlik midir? Yoksa kendi çevrenizdeki örnekleri de düşündüğünüzde ne gibi alternatifler ve iş alanları söz konusu olabilmektedir?

EÇ: Çeviri, dil ve yerelleştirme sektörü gerçekten çok engin bir alan. Özellikle büyük şirketlerin yapılarını görmeye başladığınızda ne kadar farklı roller olduğunu daha iyi kavrıyorsunuz. Şu an burada sayamayacağım kadar farklı pozisyon var ve bunlar dil uzmanlığından proje yöneticiliğine, terminoloji uzmanlığından müşteri müdürlüğüne kadar uzanabiliyor. Yani ilgi alanlarınıza göre ilerleyebileceğiniz çok farklı kariyer çizgileri de var.

MYG: Çeviri sürecinizi kolaylaştıran hangi bilgisayar destekli çeviri araçlarını kullanıyorsunuz? Bu araçların kullanımı nitelikli bir çevirmen için olmazsa olmaz mı? Neden?

EÇ: Günlük işlerimde en çok Trados ve MemoQ kullanıyorum ancak piyasadaki tüm bilgisayar destekli araçları şimdiye kadar kullandım ve deneyimledim diyebilirim. Zaman ve iş yönetimi, tutarlılığın sağlanması, farklı metin formatlarının düzenlenebilmesi gibi nedenlerle bu araçlar profesyonel bir çevirmenin günlük hayatının olmazsa olmazları.

MYG: Makine çevirisi ile veya bilgisayar destekli araçlarla yaptığınız işlerin ücretlendirmesinde normal ücretlendirmeye göre farklılıklar var mı?

EÇ: Bilgisayar destekli araçların verdiği metriklere göre ücretlendirme zaten uzun yıllarda piyasada uygulanan, kabul görmüş ve çok yaygın bir sistem. Çoğu çeviri firması bu fiyatlandırma standardına göre çalışıyor. Son yıllarda makine çevirisinin artışı ile birlikte, postediting denilen bu işler için de özel bir fiyatlandırma uygulanmaya başlandı. Bunlar elbette müşterinizin size sunduğu makine çevirisi sisteminin kalitesine bağlı. Kullanılabilir kalitede işlerde buna göre farklı bir fiyatlandırma da sunuluyor.

MYG: Çalıştığınız dil çiftleri ve metin türleri kapsamında makine çevirisinin etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

EÇ: Hem İngilizce hem de İspanyolca için giderek daha iyi çalışan makine çevirisi sistemleri var ancak bunlar özellikle profesyonel çeviri açısından ancak özel verilerle eğitildiğinde kullanılabilir, yani bir profesyonel tarafından revize edilebilir seviyeye geliyor.

MYG: Mevcut gelişmeler ışığında mesleğinizin geleceğine ilişkin ne gibi değerlendirmelerde bulunabilirsiniz? Gelecekte gerçekleşmesi beklenen gelişmeler de düşünüldüğünde geleceğin çevirmenlerinin nasıl bir bakış açısına, gelişim ve beceri alanlarına ihtiyaçları vardır?

EÇ: Şu an dünyada değişmeyen hiçbir meslek yok sanırım. Çeviri dünyası da bu değişimden tabii kendi payına düşeni alıyor ve iş süreçlerimizin ve araçlarımızın ileride değişeceğini, hatta iş tanımlarımızın değişeceğini düşünüyorum. Çevirmen olmayı düşünen tüm arkadaşların bence kendini sürekli geliştirmeye hazır olması ve bunların yanında hem çalıştıkları dillere hem de Türkçeye çok hâkim olması gerekiyor.

MYG: İlginiz için çok teşekkür ederiz. Öğrenci arkadaşlarımız için çok faydalı olacağına eminiz.
İyi çalışmalar dileriz.

EÇ: Ben de benimle iletişime geçtiğiniz ve beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Çeviri Sektörünün İçinden: Oyun Yerelleştirmesi Üzerine Söyleşi-1

Yazar: Muhammet Kaçağan & Umut Temiz

Bu söyleşi, bir oyun yerelleştirme şirketi olan 23 Studios'un yönetici direktörü Said SÜRÜCÜ ile gerçekleştirilmiştir. Söyleşinin amacı, hızla büyüyen oyun sektörünün çeviri endüstrisindeki konumunu ve sunabileceği fırsatları detaylı bir şekilde ele almaktır. Bu söyleşiyi gerçekleştirmek için motivasyonumuz, sektöre nasıl hazırlanabileceğimizi ve bu alanda deneyim sahibi kişilerin bilgilerinden ve deneyimlerinden yararlanarak kendi yolculuğumuzu oluşturmayı amaçlamaktır. Sait SÜRÜCÜ ve 23 Studios'a bu söyleşiye vakit ayırıp katkıda bulundukları için sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

1) Kısaca kendinizden ve eğitim geçmişinizden bahsedebilir misiniz?
S.S: Merhaba, adım Said SÜRÜCÜ. 23 Studios'ta yönetici direktörüm. Boğaziçi Üniversitesi Uluslararası Ticaret bölümünden mezunum.

2) 23 Studios ile ilgili olarak kısaca bilgi sağlayabilir misiniz?
S.S: 23 Studios, 2009 yılında kurulmuş Türkiye'nin ilk oyun yerelleştirme şirketidir. Geçtiğimiz 14 yılda Ubisoft, SEGA, EA, CD Projekt, Netflix gibi devlerle çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz.

3) Bu sektöre ilk nasıl giriş yaptınız ve sonrasındaki süreç nasıl gelişti?
S.S: Üniversite öğrencisiyken birkaç arkadaşımla beraber bireysel olarak oyun yerelleştirmesi projelerinde çalışıyorduk. Daha sonra 23 Studios ile tanıştım ve uzun yıllar serbest olarak çevirmenlik ve proje yöneticiliği yaptıktan sonra dört yıl önce tam zamanlı işimden ayrılıp tam zamanlı olarak 23 Studios'ta çalışmaya başladı.

4) Şu anda hangi dillerde ve alanlarda yerelleştirme işleri yapıyorsunuz?
S.S: Türkçe, Arapça, Korece ve Rusça dillerinde kendi ekiplerimizle çalışıyoruz. Diğer dillerde ise güvendiğimiz yerel partnerlerimiz aracığıyla hizmet veriyoruz. Şu ana kadar on beşten fazla dile çeviri hizmeti verdik.

5) Oyun yerelleştirmesi alanında günümüzde daha çok hangi bilgisayar destekli çeviri araçları (CAT tools) kullanılmaktadır?
S.S: En çok kullanılanın MemoQ olduğunu söyleyebilirim. Ardından Crowdin gibi bulut tabanlı programlar geliyor.

6) Oyun yerelleştirmesi diğer yerelleştirme türlerine göre ne gibi farklılıklar barındırmaktadır?
S.S: En büyük fark biz yerelleştirmeyi yaparken oyunun daha geliştirme aşamasında olması. Örneğin bir dizi veya film yerelleştirirken çevirdiğiniz sahneyi izleyebilirsiniz ama oyun yerelleştirmesinde bu genelde mümkün olmuyor. Çevirdiğiniz yer bir sinematik sahne de olsa bir ara yüz de olsa doğru bir çeviri için iyi bir hayal gücünüz olmalı. Bir de bazı yerlerde metnin içinde kodlar bulunabiliyor. Bu yüzden en azından bu kodların nasıl çalıştığına dair temel bir bilginiz olması lazım.

7) Oyun yerelleştirmesi sürecinde en sık karşılaşılan sorunlar nelerdir ve bunlara nasıl çözümler üretilmektedir?
S.S: Aslında bir önceki soruda cevabını vermiş oldum. Bunlara CAT araçları oldukça güzel çözümler üretebiliyor. Bir de doğru bir çeviri için oyunun yapımcısından olabildiğince fazla bağlam bilgisi almaya çalışıyoruz. Sürekli soru cevap şeklinde ilerleyen bir süreç var.

8) Bir oyun yerelleştirme projesi hangi aşamalardan geçerek teslim edilmektedir?
S.S: Öncelikle bir terimce hazırlanır. Daha sonra eğer metin bir haftada çevrilemeyecek bir metinse birkaç haftaya yayılacak şekilde parçalara ayrılır. Bu parçalar proje yöneticisi tarafından çevirmenlere atanır. Çeviriler teslim edildikten sonra kalite kontrolü yapılır ve birleştirilip müşteriye haftalık olarak teslim edilir.

9) Yerelleştirme yöneticisi olmanın zorlukları ve fırsatları hakkında ne düşünüyorsunuz?
S.S: Yerelleştirme yönetmek için bence öncelikle ekibinizi iyi tanımanız lazım. Yani mesela her oyun janrı herkese hitap etmeyebilir. Oyun çevirisi çok geniş bir alan. Her proje için ekibinizi özenle seçmelisiniz. Bununla birlikte insanlarla ilişkiniz iyi olmalı. Bazen hiç beklenmedik bir problemle karşılaşabilirsiniz bunu müşteriye yansıtmadan çözebilmek için iyi bir problem çözme yeteneğiniz de olması gerekiyor.

10) Size göre Türkiye'de oyun yerelleştirmesinin konumu nedir ve nasıl bir sektörel gelecek öngörüyorsunuz?
S.S: Oyun yerelleştirmesi bizim başladığımız 2009 yılına göre çok gelişti. Artık birçok oyunda, özellikle mobil ve online 'free to play (ücretsiz)' oyunlarda Türkçe desteği olduğunu görüyoruz. Gelecekte bu desteğin daha da artacağını düşünüyorum.

11) Türkiye'deki oyun sektörünün, oyun yerelleştirmesinin ve buna bağlı olarak Türkçe oyunların geleceği hakkında neler düşünüyorsunuz?
S.S: Oyun yerelleştirmesi konusunda dediğim gibi mobil ve online oyunlar oldukça iyi bir durumda. Yayıncı firmalar Türkiye'de daha çok bu tarz oyunlar para kazandırdığı için bu tarafa yatırım yapıyor. Konsol ve PC tarafında ise daha gidecek yolumuz var ve artan oyun fiyatlarıyla beraber yolumuzun uzun olduğunu söyleyebilirim. Nihayetinde oyun yapımcıları da yerelleştirme yatırımını para kazandıkları pazarlara yapıyor.

12) Oyun yerelleştirmesi sektöründe makine çevirisinden nasıl faydalanılmaktadır?
S.S: Arayüz ve pazarlama metinlerinde kullanılabiliyor. Daha çok yaratıcılık gerektiren alt yazı gibi alanlarda ise pek işe yaradığını söyleyemem.

13) Yerelleştirme sürecinde müşteri geri bildirimleri nasıl dikkate alınmaktadır?
S.S: Biz haftalık işler halinde çalışıyoruz. Müşteri de bazen bizim yaptığımız çevirileri ikinci bir şirkete kontrol ettiriyor. Her işi teslim ettikten sonra da müşteriden gelen bir geri bildirim varsa bir sonraki hafta buna göre hareket ediyoruz. Gerekirse geriye dönük olarak da önceki çevirilerimizi elden geçirdiğimiz oluyor.

14) Küresel anlamda oyun yerelleştirme sektörünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?
S.S: Oyun sektörü, şu an filmden sektörünü de geçerek dünyanın en büyük eğlence alanı olmuş durumda. Bilgisayar oyunlarıyla büyüyen insanlar artık yetişkin oldu. Onların çocukları da mobil oyunlarla büyüyor. Oyun, bir eğlence aracı ve dil bariyeri de oyundan aldığınız keyfin önünde önemli bir engel. Bundan dolayı, bir oyunun hedef bir pazarda başarılı olması için yerelleştirme olmazsa olmaz bir noktada. Bundan dolayı, oyun sektörünün büyümesiyle beraber oyun yerelleştirmesinin de büyümeye devam edeceğini düşünüyorum.

15) Son dönemde ortaya çıkan ChatGPT gibi uygulamaların oyun yerelleştirmesi sektöründe ve oyun geliştiricileri üzerinde nasıl bir etkisi olabilir?
S.S: Öncelikle şunu söyleyeyim ChatGPT'nin çeviri kalitesi, çeviri konusunda özelleşmiş DeepL gibi çeviri motorlarının gerisinde şu anda ama metinlerden terim sözlüğü çıkarmak gibi ikincil işlerde kullanılabilir. Şu anki haliyle oyun yerelleştirmesi konusunda ciddi bir avantajı gözükmüyor. Oyun geliştirilmesi aşamasında ise senaryo ve içerik yazımında ana aktör değil ama iyi bir yardımcı olabileceğini düşünüyorum.

16) Bünyenizde çalışan yerelleştirme ekibi nasıl bir eğitim arka planına sahiptir?
S.S: Genellikle üniversitelerin İngiliz Dili ve Edebiyatı veya Çeviribilim bölümü mezunu arkadaşlarla çalışıyoruz. Bununla birlikte benim gibi bu konuda formal eğitimi olmayan ama alaylı diyebileceğimiz arkadaşlarımız da var. Çevirmenlerimizi belli bir teste tabi tutarak işe alıyoruz. Bizim için en önemli nokta o testteki performansları.

17) Bu sektörde başarılı olmak için ne tür bilgi ve becerilerin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
S.S: Öncelikle oyunlarını seviyor ve takip ediyor olmalısınız. Popüler kültüre ve argoya hâkim olmalısınız. Bununla birlikte daha önce bahsettiğim metin içindeki kodlar gibi konularda hata yapmamak için temel bir teknik bilgiye de sahip olmalısınız. Tabii ki temel bir CAT bilgisi de olmazsa olmazlarımızdan.

18) Söz konusu bilgi ve becerilerin kendi kendine öğrenme yoluyla geliştirilmesi mümkün müdür?
S.S: Tabii ki. Dediğim gibi ben de dahil olmak üzere beraber çalıştığımız bazı arkadaşlarımızın bu alanla ilgili formal eğitimi yok. Buna en iyi çevirmenlerimiz diyebileceğim bazı arkadaşlarımız da dahil.

19) Özellikle de yaşanan hızlı teknolojik ve dijital gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, oyun yerelleştirmesi alanına yeni giren veya girmek isteyen kişilere neler tavsiye edersiniz?
S.S: Öncelikle CAT kullanmayı öğrenmelerini tavsiye ederim. Bağımsız oyun yapımcılarının resmi ama gönüllü yerelleştirme projeleri oluyor. Bu tarz projelerde yer alarak ilk adımlarını atabilirler.

Çeviri Sektörünün İçinden:
Oyun Yerelleştirmesi Üzerine Söyleşi-2

Yazar: Umut Temiz & Muhammet Kaçağan

Bu söyleşi, bir oyun yerelleştirme şirketi olan Locpick'te proje yöneticisi olan Onur KÜÇÜK ile gerçekleştirilmiştir. Bu söyleşi amacı, hızla büyüyen oyun sektörünün çeviri endüstrisindeki konumunu ve sunabileceği fırsatları detaylı bir şekilde ele almaktır. Bu söyleşiyi gerçekleştirmek için motivasyonumuz, sektöre nasıl hazırlanabileceğimizi ve bu alanda deneyim sahibi kişilerin bilgilerinden ve deneyimlerinden yararlanarak kendi yolculuğumuzu oluşturmayı amaçlamaktır.
Onur KÜÇÜK ve Locpick ekibine, bu söyleşiye ayırdıkları zaman ve katkıları için sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

1) Kısaca kendinizden ve eğitim geçmişinizden bahsedebilir misiniz? Halihazırda hangi pozisyonda çalışıyorsunuz?
O.K: Merhaba, adım Onur. İstanbul Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık mezunuyum. Yaklaşık on üç senedir oyun yerelleştirmesi yapıyorum. Şu anda da Locpick'te proje yöneticisi ve QA Specialist olarak çalışma hayatıma devam ediyorum.

2) Locpick ile ilgili olarak kısaca bilgi sağlayabilir misiniz?
O.K: Locpick, 2016 yılında İstanbul'da kurulan bir oyun yerelleştirme şirketidir. Çalışmalarına Türkçe metin yerelleştirme, yerelleştirme kalite kontrolü, ses üretimi ve seslendirme hizmetleri ile başlamış olup Türkiye oyuncu topluluğunun, oyunları kendi dilinde oynamasını sağlayarak birçok oyuncuya engel olan dil bariyerini ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Epic Games, Riot Games, Blizzard Entertainment gibi oyun sektörünün önde gelen birçok uluslararası firmasının Türkçe yerelleştirme partneri olan Locpick, yeni partnerlikleriyle hızla büyüyerek 2021 yılında yerli şirket Hero Concept'in Mayhem Brawler isimli ödüllü oyununu dokuz farklı dile yerelleştirip çok dilli yerelleştirme hizmeti sunmaya başlamış, amaçlarına Türkiye oyun şirketlerinin yurt dışı pazarlarına açılmasına yardımcı olmayı da eklemiştir.

3) Bu sektöre giriş hikayeniz nasıl başladı ve devam etti?
O.K: Kişisel hikâyem şu şekilde başladı: Üniversite son sınıfta finallerim biter bitmez gittiğim çadır kampında doğru düzgün çekmeyen bir internet bağlantısıyla Facebook'ta bir oyun firmasının iş ilanını görüp başvurdum. Daha doğrusu, bağlantı olmadığı için defalarca denedim ama mesajlarımın gidip gitmediğinden emin olamadım. Ancak ertesi gün benimle görüşmek istediklerine dair bir telefon aldığımda bunun cevabını öğrenmiş oldum ve apar topar İstanbul'a döndüm. Bir anda kendimi, çocukluğumdan beri en büyük hobilerimden olan bilgisayar oyunları sektöründe çalışırken buldum. Üstelik yaptığım iş de okuduğum bölümle alakalıydı. Yaklaşık beş buçuk sene oyun yerelleştirmesi ve yerelleştirme ekibi yönetimi yaptım. Ardından başka bir firmada benzer bir pozisyonda bir süre çalıştıktan sonra sektörden bir süre uzaklaştım. Ancak 2021 yılında Locpick'te çalışmaya başlayarak oyun yerelleştirme süreçlerine yeniden dahil olma fırsatını elde ettim.
Şu anda severek oynanan pek çok büyük oyunun yanı sıra bağımsız geliştiricilerin oyunları için de yerelleştirme projelerinde yer alıyorum.

4) Şu anda hangi dillerde ve alanlarda yerelleştirme işleri yapıyorsunuz?
O.K: Ağırlıklı olarak İngilizce-Türkçe dil çiftinde oyun yerelleştirme yapıyor olsak da firma olarak Avrupa, Orta Doğu ve Uzak Doğu dillerinde de oyun yerelleştirme yapıyoruz.

5) Oyun yerelleştirmesi sürecindeki rolünüz tek yönlü mü yoksa birden çok aşamada birden çok rolü gerçekleştiriyor musunuz?
O.K: Proje yönetiminin yanında çeşitli projelerde düzelti ve okuma aşamalarında da yer alıyorum.

6) Locpick dışında bireysel/kurumsal müşterilerle çalıştınız mı? Çalıştığınız projeler benzer nitelikte miydi?
O.K: Daha önce kişisel olarak yazılım ve web sitesi yerelleştirmeleri yaptığım oldu. Arayüz gibi teknik kısımlar benzer olsa da içerikleri hizmet verdikleri alanlara göre değişiklik gösteriyordu.

8) Hangi bilgisayar destekli çeviri araçlarını (CAT Tools) kullanıyorsunuz?
O.K: Yerelleştirme çalışmalarımızda çoğunlukla MemoQ kullanıyoruz.

9) Oyun yerelleştirmesi, oyun geliştirme sürecinin hangi aşamasında yer almaktadır ve oyun yerelleştirmesini genel olarak özetleyecek olursanız hangi aşamalardan söz edebilirsiniz?
O.K: Geliştirici ve yayıncı firmaya bağlı olarak değişen bir durum aslında. Oyunun geliştirme sürecindeki içerik üretimine paralel ilerleyen bir yerelleştirme sürecinden de, oyun yayınlandıktan sonra başlayan yerelleştirme süreçlerinden de bahsetmek mümkün. Bu iki örnekle de sıkça karşılaşıyoruz.
Yerelleştirme süreci aşamalarını özetleyecek olursak:

- Projenin analizi (kelime sayısı, süre hesaplamaları), referansların temin edilmesi ve çalışacak kişilerin belirlenmesi,
- Terimce oluşturma,
- Çevirinin tamamlanması,
- İlk okumanın ve düzeltilerin yapılması,
- Son okumanın yapılarak, projenin gerektirdiği şekilde müşteriye teslimi.

Bu süreçte geliştirici stüdyoya danışmamız gereken konular oldukça kendileriyle iletişim halinde oluyoruz.

10) Yerelleştirme sürecinde ne türden sorunlarla karşılaşıyorsunuz ve bunlara nasıl çözümler üretiyorsunuz?
O.K: Kültürel ve dilsel uyumluluk konusuna dikkat etmek gerekiyor. Kaynak metinde yer alan bazı kullanımların kültürel hassasiyetleri de göz önüne alarak çevrilmesi önem taşıyabiliyor. Bu tür şeyler dilde biraz cambazlık yapmayı gerektirebiliyor. Bu da hedef dile hâkim olmakla mümkün.
Bir başka sorun diğer tüm çeviri alanlarında insanların karşılaşabileceği iş yükünün verilen zaman için kabul edilebilir olması. Çeviri işi yapanlar genelde 'acil' başlıklı işlere alışkındır. Bu tür durumlarda en etkili şekilde planlama yapmak ve gerekiyorsa müşteri ile uzlaşma sağlamak çok önemli. Burada da iletişim konusu devreye giriyor.

11) Yerelleştirme sürecinde terminoloji yönetimi ve proje yönetiminin nasıl yapıldığı ile ilgili ve de kullanılan araçlarla ilgili bilgi verebilir misiniz?
O.K: Terminoloji yönetiminde çoğu zaman kullanılan çeviri aracının Term Base (TB) özellikleri yeterli oluyor. Projede çalışanlar terim kararlarını birlikte alıyor ve bunları TB'e uygun şekilde ekliyor. Tartışmalı terimler içeren bazı büyük projelerde bu süreçte ekipçe toplantılar yapılması gerekebiliyor.
Proje yönetimi için iş akışları oluşturup paylaşabildiğimiz araçlar kullanıyoruz. Kullandığımız araçlar projede yer alanların eş zamanlı olarak akışı görmelerine olanak tanıyor.

12) Yerelleştirme sürecinde müşteri geri bildirimleri dikkate alınıyor mu? Eğer cevabınız evetse, nasıl?
O.K: Müşteri geri bildirimleri oldukça önemli. Örneğin, Türkçe dil bilgisiyle ilgili veya kültürel anlamda bariz sorun teşkil eden durumlar hariç geri bildirimleri dosyalarımıza uyguluyoruz. Müşteriyle her zaman iletişim halinde olmak, çeviri ihtiyaçlarını en sorunsuz şekilde karşılama yolunda büyük önem taşıyor.

13) Oyun yerelleştirmesi sektöründe makine çevirisinin nasıl bir etkisi söz konusudur?
O.K: Kullanılan metnin türüne göre farklılık gösterse de makine çevirisinin emekleme aşamalarının son safhalarında olduğunu düşünüyorum. Aynı dil ailesinden dil çiftlerinde çok iyi sonuçlar verse de bu yöntemin, İngilizce-Türkçe arasında hâlâ gidecek yolu var. Günümüzde Machine Translation Post Editing (MTPE) adı altında yeni bir iş türü oluştu. Bu da zamandan ve bütçeden tasarruf sağlamak adına makine çevirilerinin düzenlenmesine dayanıyor. Bu iş türünün aynı dil ailelerinin üyeleri arasında kullanımı yaygınlaşmaya başladı ancak dediğim gibi birbirine uzak diller için bir süre daha nispeten uğraştırıcı bir iş olarak kalacak gibi görünüyor. Tabii burada yapay zekânın konuya daha fazla el atması tüm bu durumu kökten değiştirebilir.

14) Hangi oyun türleri için yerelleştirme yapmak daha zor veya daha kolaydır?
O.K: Bu biraz oyunun kendisine de bağlı bir şey ancak örneğin bir rol yapma oyununda haliyle diğer türlere göre çok daha fazla metin yer alıyor. Bu da daha fazla kaynak ve emek kullanımı demek. Metin boyutu dışında hikâye ve sistemlerin karmaşıklığı, bağlamı, kullanılan dil ve üslup gibi parametreler de önem taşıyor. Ancak her ne kadar kendine has potansiyel zorlukları olsa da ilk bakışta bir mobil oyunu yerelleştirmenin daha kolay olacağını farz edebiliriz.

15) Türkiye'de rağbet gören ve gelecekte de umut vadeden yerelleştirmeye konu oyun türleri hangileridir?
O.K: Şimdiye kadar özellikle ülkemizdeki oyuncuların rol yapma oyunlarından çok diğer türlere yatkın olduğuna dair bir yargı vardı. Oyuncuların oyun oynarken bir şey okumak istemediği, daha çok stres atmak ve kafa boşaltmak için oyun oynadıkları yanılgısı yaygındı. Ancak yerelleştirmesini bizim yaptığımız Disco Elysium ile bunun her zaman doğru olmadığını gördük. Çoğunlukla diyaloglardan ve monologlardan oluşan, bunlara verdiğimiz etkileşimlere bağlı olarak ilerleyen ve özgün yapısıyla tüm dünyada büyük ses getiren oyuna Türkiye'deki oyuncuların da ilgisi büyük oldu. Metin ağırlıklı bir oyunun da özenli bir şekilde Türkçeye kazandırıldığında ne kadar büyük ilgi çekebileceğini görmüş olduk.
Türlere çok saplanıp kalmadan ortaya güzel bir deneyim koyabilen her oyunun tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de rağbet göreceğini düşünmenin zamanı geldiğini düşünüyorum.

16) Son dönemde ortaya çıkan ChatGPT gibi uygulamaların oyun yerelleştirmesi sektöründe ve oyun geliştiricileri üzerinde nasıl bir etkisi olabilir?
O.K: Yapay zekânın son dönemde bu kadar hızlı ve ciddi gelişmeler göstermesi çoğumuzu şaşırtmış durumda. İçerik üretimiyle alakalı pek çok alanda inanılmaz sonuçlar veren yapay zekâ uygulamaları, çeviride de büyük değişimlere yol açmak üzere. Şu sıralar sektörde çeviri araçlarında çeviri belleği oluşturma ve basit metinleri yerelleştirme denemelerinin devam ettiğini görebilirsiniz. Çok yakın bir tarihte özellikle çok fazla yaratıcılık gerektirmeyen, kültürel katmanları nispeten az ve bağlamsal olarak çok karmaşık olmayan metinler yapay zekâ ile kolayca çevrilebilecek. Yine yukarıda da bahsettiğim gibi MTPE basamağını bu sürece eklemek gerekecek.

17) Kurumunuzda çalışan yerelleştirme ekibi üyeleri genellikle hangi eğitim arka planına sahiptir? Bu sektörde yer almak için herhangi bir eğitim türü veya düzeyi gerekliliği söz konusu mudur?
O.K: Genel olarak mütercim tercümanlık, çeviribilim ve dil edebiyat gibi bölümlerden mezunları tercih ediyor olsak da başka bölümleri bitirip bu alana yatkın olan kişileri de bünyemize kabul edebiliyoruz. Çeviri işinin temelini oturtmuş, deneyimini veya yerelleştirmeye bakışını teorik bilgisi üzerine inşa edebilen, detaylar konusunda dikkatli ve kendini geliştirmeye açık herkesin bu sektörde yeri olduğunu söyleyebiliriz.

18) Oyun yerelleştirmesi sektöründe çalışmak için hangi kariyer yolları mevcuttur ve hangi bilgi ve beceriler gereklidir?
O.K: İlk olarak çevirmen, editör/düzeltmen (reviewer) gibi pozisyonlar akla gelse de şirketin büyüklüğüne göre iş geliştirme uzmanı, iletişim/halkla ilişkiler uzmanı, sosyal medya uzmanı, muhasebeci, insan kaynakları, yönetici gibi pozisyonlarda da istihdam sağlanıyor. Tabii bunlar için ilgili bölümleri bitirmiş olmak ilk öncelik.
Yerelleştirme kısmında çalışacaklar için de daha önce bahsettiğim bölümlerden mezun olmak ve/veya çeviri ve yerelleştirme deneyimine, çeviri araçları kullanma becerisine sahip olmak önemli.

19) Bu alanda gereken bilgi ve becerileri kişinin kendi kendine öğrenme yoluyla geliştirmesi mümkün müdür?
O.K: Böyle bir şey mümkün olsa da ilgili alanlarda eğitim almanın önemli olduğunu söyleyebiliriz.

20) Günümüzde yaşanan hızlı teknolojik ve dijital gelişmeler de göz önünde bulundurulduğunda, oyun yerelleştirmesi alanına yeni giren veya girmek isteyen kişilere neler tavsiye edersiniz?
O.K: Bu konuda art alan bilgisi çok önem taşıyor. Dil ve çeviri üzerine başarılı biri için bile gerçekten oyunlara ve teknolojiye ilgisi yoksa, fantastik yazından çok uzaksa oyun yerelleştirme süreci oldukça zorlu geçiyor. Bunu deneyimleyerek çok kez görme fırsatımız oldu. Bununla birlikte çeviri araçları ve yardımcı yazılımlarla iç içe olduğumuz için teknolojiyle yakından ilgili olmak ve yeniliklere açık, öğrenmeye hevesli olmak çok önemli.

Dil Hizmetlerinde Gözde Bir Uzmanlık Alanı: Oyun Yerelleştirmesi

Yazar: Ertuğrul Cihan Ünlü

Video oyunları, teknolojik gelişmelerle birlikte birçoğumuzun hayatında kendine yer bulmaktadır. İlk bilgisayarlardan itibaren teknik yeniliklerle ilişkilendirilen video oyunları, küresel ekonominin önemli bir unsuru haline gelmiştir. Video oyunları sadece eğlendirmekle kalmaz, aynı zamanda sosyalleşme ve eğitimde de yardımcı olurlar. Video oyunları; oyun konsollarında, bilgisayarlarda, cep telefonlarında veya tabletlerde oynama tercihine bakılmaksızın dünya genelinde, insanların yaşamlarını ve kişiler arası bağlantılarını etkilemiştir. Bu yazımda, video oyunlarına ilişkin bazı bilgiler paylaşmak istiyorum.

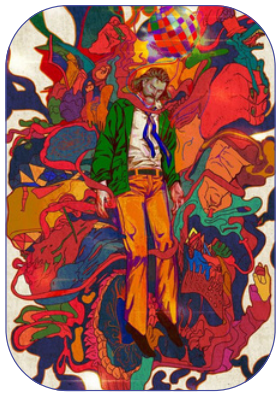

https://tr.pinterest.com/pin/317503842489085392/

Öncelikle, Avrupa'daki video oyunu sektörü hızla genişlemektedir. Bu genişleme, yeni şirketlerin girişi ve pandemi döneminde insanların evde daha fazla vakit geçirmesiyle artan video oyunu talebi ile daha da artmıştır. Avrupa'daki en büyük video oyunu pazarları Birleşik Krallık, Fransa ve Rusya'dır. Yeni nesil oyun konsollarının piyasaya sürülmesi de sektörün büyümesine katkıda bulunmuştur. 2023'te Avrupa'daki video oyunları piyasasının geliri 47,32 milyar ABD dolarına ulaşması beklenirken, bu değerin 2027'ye kadar 64,96 milyar dolara çıkması öngörülmektedir. Aynı dönemde kullanıcı sayısının 347,5 milyona ulaşacağı ve 2023'te %36,9 olan kullanıcı erişiminin 2027'de %41'e yükseleceği tahmin edilmektedir. 2023'te mobil oyunların, 28,42 milyar dolar piyasa hacmi ile en büyük pazar olması beklenirken, Avrupa'da en fazla gelirin 2023'te 109,2 milyon dolar ile elde edilmesi öngörülmektedir. Ortalama kullanıcı başına gelirin (Average Revenue Per User) ise 2023'te 151 dolar olması beklenmektedir (Statista, 2023a).

Video oyunu sektörü, ABD'de hızlı bir gelişme göstermektedir. Sektörün genişlemesi, mevcut seviyelerinin ötesinde de devam etmesi beklenmektedir. Analistler, 2023 ile 2027 yılları arasında yıllık %7,82 büyüme oranı tahmin etmektedir ve bu da 2027'ye kadar 124,7 milyar dolardan fazla gelir elde edilmesi anlamına gelecektir. Ayrıca, video oyunu oynayan insan sayısı artmakta olup 2027'de bu sayının 193,7 milyon kişiye ulaşması beklenmektedir. ABD'de video oyunu sektörü özellikle mobil oyun sektöründe büyümektedir. Sektörün 2023'te 69,59 milyar dolarlık bir satış elde etmesi beklenmektedir (Statista, 2023a).

Türkiye'deki video oyun sektörüne bakacak olduğumuzda, 2022'nin ilk yarısında Türkiye'ye toplamda 1,4 milyar dolarlık yatırım yapıldığı, bunun dörtte birinin oyun endüstrisine ait olduğunu açıklandı. Ayrıca, Türk oyun endüstrisi 2021'de 266 milyon dolarlık bir yatırım aldı. 2022'nin ilk yarısında ise 333 milyon dolarlık bir yatırım alarak bir önceki yılın toplamını 6 ayda geçti. Böylece, oyun satın alma konusunda Avrupa'da birinci sıraya yükseldi (NTV, 2022). Türkiye'de 2023'te video oyun pazarının 1.663 milyon dolarlık satış yapması ve 2027'ye kadar 2.235 milyon dolarlık bir satış gerçekleştirmesi öngörülmektedir. Kullanıcıların toplam sayısının 2027'de 24,12 milyona ulaşması beklenirken 2023'te kullanıcı penetrasyon oranının %24,6 olması ve 2027'de de %27,5'e çıkması beklenmektedir. Türkiye'de mobil oyunlar en büyük pazar sektörüdür ve 2023'te 1.168 milyon dolarlık bir pazar hacmine sahip olacaktır (Statista, 2023b).

https://www.wallpaperflare.com/disco-elysium-artwork-aleksander-rostov-game-art-4k-concept-art-wallpaper-ysujf

Oyunların yerelleştirilmesine yapılan yatırımlar, Türkiye'nin oyun topluluğunu güçlendirmenin yanı sıra uluslararası oyun pazarında önemli bir oyuncu olma konumunu da güçlendirmektedir.

Türkiye'deki birçok oyun geliştirici ve lokalizasyon şirketi, çeşitli oyunları yerel hedef kitleye uygun hale getirmekte başarılı olmuştur. Türkiye'de büyüyen oyun endüstrisi aynı zamanda yerelleştirilmiş video oyun çevirilerinde de bir artış görmüştür. Örneğin, TaleWorlds Entertainment adlı bir Türk oyun geliştiricisi, 'Mount & Blade' oyun serisiyle uluslararası başarı elde etmiştir. Seri, başlangıçta İngilizce olarak geliştirilmiş ve popülerliği Türkçeye çeviri ve yerelleştirmeyi gerektirmiştir. Bu, Türk izleyicinin oyunu kendi ana dilinde keyifle oynamasını sağlamış ve daha etkileyici ve ilişkilendirilebilir bir deneyim sunmuştur. Başka bir örnek ise küresel üne sahip 'The Witcher 3: Wild Hunt' oyununun Türkçe yerelleştirmesidir. CD Projekt Red tarafından geliştirilen oyun, Türk oyun topluluğunun oyunun hikayesi ve diyaloglarından tam anlamıyla yararlanabilmesini sağlamaktadır. Supercell tarafından geliştirilen 'Clash Royale' ve 'Clash of Clans' gibi birçok popüler mobil oyun, Türk pazarına uygun hale getirilmiştir. Bu oyunlar, Türk oyuncuların tercihlerine ve kültürel nüanslara uygun şekilde çevrilip uyarlanmış ve Türkiye'de geniş bir popülerlik kazanmıştır.

Bu yerelleştirilmiş video oyun çevirilerinin başarısı, Türkiye'nin küresel oyun endüstrisindeki büyüyen varlığını ve potansiyelini göstermektedir. Oyunların yerelleştirilmesine yapılan yatırımlar, Türkiye'nin oyun topluluğunu güçlendirmenin yanı sıra uluslararası oyun pazarında önemli bir oyuncu olma konumunu da güçlendirmektedir. Türk oyun endüstrisi büyüdükçe ve daha fazla yatırım çekmeye devam ettikçe bu trendin devam etmesi beklenmektedir.

https://mocksiee.artstation.com/projects/3dzZaA

Kaynaklar:

NTV. (2022). Türkiye, Oyun Yatırımında Avrupa Birincisi.
https://www.ntv.com.tr/ntvpara/turkiye-oyun-yatiriminda-avrupa-birincisi,LI33x7n9j063yYkPhLJYMw

Statista. (2023a). Video Games—China | Statista Market Forecast. Statista.
https://www.statista.com/outlook/dmo/digital-media/video-games/china

Statista. (2023b). Video Games—Turkey | Statista Market Forecast. Statista.
https://www.statista.com/outlook/dmo/digital-media/video-games/turkey

GlobalData. (2022). Market Size of Video Gaming in Europe (2017–2021, $ Billion).
https://www.linkedin.com/company/globaldataplc/

Çeviri Sektörünün İçinden: Çevirmen Betül Küre ile Röportaj

Yazar: Zeynep Öter

Betül Küre

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çeviri sektöründe yeni teknolojilerin kullanımına başlanması, bazı kesimlerde çevirmenlerin yerini teknolojinin alabileceği endişesine sebep olmuştur. Ancak, özellikle bazı çeviri alanlarında doğru bir şekilde işlev görebilmek için teknolojinin daha da geliştirilmesi gerektiği açıktır. Dolayısıyla, teknolojinin insan çevirmenlerin yerini alması şu an için mümkün görünmemektedir. Bu konuyu ayrıntılı ele almak ve ayrıca çevirmenlik mesleğinin diğer inceliklerini anlamak için, sözlü çeviri ve akademik çeviri alanlarında uzmanlığı bulunan çevirmen Betül Küre ile röportaj gerçekleştirdik. Bu görüşmeyi kabul edip sorularımızı yanıtladığı için TLN dergisi okurları adına kendisine çok teşekkür ederek sizleri ilgili röportajla baş başa bırakıyorum.

Merhaba Betül Hanım, röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim.
Biraz sizi tanımak istiyoruz. Kendinizden ve eğitim geçmişinizden kısaca bahseder misiniz?
Merhaba Zeynep Hanım, iletişime geçtiğiniz ve nezaketiniz için ben teşekkür ederim. Ben Çevirmen Betül KÜRE. Marmara Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık bölümünü bitirdim. Aktif olarak yazılı ve sözlü alanda İstanbul'da çevirmenlik yapmaktayım.

Neden çevirmenlik mesleğini seçtiniz ve bu alana ilk nasıl girdiniz?
Bu mesleği küçük yaşta ailemin ve öğretmenlerimin teşviki sayesinde sevdim ve küçük yaşta bu mesleğe karar verdim. Çevirmenlik, insanlık var olduğu müddetçe var olacak bir meslektir. Bu nedenle bu alanı seçmekte hiçbir tereddüttüm veya arada kaldığım başka bir meslek tercihi bulunmuyordu. Alanda çalışmaya üniversitede okurken başladım. Mezuniyetten sonra ticari ve hukuki alanda eğitimimi pratiğe dökmek, deneyim kazanmak ve bu mesleğin ticari boyutunu gözlemlemek adına bir çeviri bürosunda bir süre çalışarak resmi olarak başladım.

Hangi dil, tür ve alanlarda çeviriler yapıyorsunuz? Bunlara ilişkin olarak ne gibi imkanlardan ve zorluklardan söz edilebilir?
Mevcut dönemde freelance ve proje bazlı çalışmaktayım. İngilizce-Türkçe dil çiftinde, akademik alanda, özellikle psikoloji, tıp ve psikiyatri literatüründe uzmanlığımı geliştirmekte ve daha çok bu alanlarda çeviri yapmaktayım. Videolar için alt yazı çevirilerinde bulunmaktayım. Aynı zamanda sözlü çeviri tarafında çeşitli belediyelerde ve şahıslarla ardıl çevirmen olarak çalışmaktayım.

Yazılı çeviri imkanları açısından, uzmanlaştığımız alanlarda art alan bilgisine, terminolojiye hâkim olmanın ve bu alanlarda bilgi sahibi olmanın en büyük avantajlardan biri olduğu kanısındayım. Örneğin, ben psikoloji alanında çeviriler yaparak psikolojinin temel kuramsal çerçevesini öğrendim ve kişisel yaşamıma da faydası dokunuyor.

Elbette zorlukları da bulunuyor. Bunlardan bazıları, terimsel karmaşalar, uygun karşılıkları bulmak için yapılan çeşitli araştırmaların zaman alması, metnin yapısına uygun çeviri stratejilerini belirlemek, uzun soluklu çevirilerde çeviriye ilk başladığımızda metnin zorluğuna bağlı olarak aynı insanlarla ilk tanışma gibi zorluklardır. İlk tanışma evresi ve metni özümsemek için geçen süre çeviri eyleminin cilveleri oluyor.
Ardıl çevirinin imkanları açısından, bireylerin iletişim ihtiyacını gidermek ve özellikle nikah töreni çevirileri gibi ortamlarda insanların mutluluğunu görmek, etkileşimin olması ve anlık olması nedeniyle çevirmendeki olumlu heyecan, stres ve bu stresle başa çıkma becerileri geliştirme imkanlarını belirtebilirim.

Anlık çeviriler olduğu için hata yapma şansınızın minimumda olması gerekmekte, yanlışı geri alma lüksünüzün ve araştırma, doğru kullanımı bulma için vakit ve ortam olmaması bu işin temel zorluklarındandır. Bu noktada çevirmenin doğru beden dilini öğrenmesi, öz güvenini pekiştirmesi ve tabii ki kendini eğitmesi şarttır.

(https://instagram.com/psikolojiceviri?igshid=MzRlODBiNWFlZA==)

Çeviri yapmak için yabancı bir dil bilmek yeterli midir? Ne gibi farklı gereksinimlere ihtiyaç vardır?
Mütercim-Tercümanlık lisans mezunu bir çevirmen olarak yalnızca dil bilmenin çeviri yapmaya yeteceğini söylemek, verdiğim tüm emeklere, akademisyenlerimize ve onların emeklerine büyük bir haksızlık olurdu.

Objektif yönden değerlendirecek olursak çeviri eylemi yalnızca bir dilden bir dile aktarım yapmaktan ziyade bu aktarımı gerçekleştirirken belli başlı çeviri kuramlarına, stratejilerine ve yöntemlerine hâkim olmayı, erek/kaynak metin, kitle ve kültürü iyi bilmeyi, bunu çeviri eyleminde nasıl kullanabileceğimizi bilmeyi ve çokça deneyim kazanmayı gerektirir. Ne yazık ki bu eğitimlerden mahrum birçok birey, dil bildiği ve yurt dışında bulunduğu için 'çeviri' yapmakta ve birçoğunun ürünü, biz lisanslı çevirmenlere yanlış olduğu için geri dönmektedir veya farklı olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Meslek yasası açısından çevirmenlik mesleğinin deyim yerindeyse pabucunun dama atıldığını söyleyebilirim.

Çeviri süreçlerinizde kullandığınız bilgisayar destekli çeviri araçları var mı? Bunların sağladığı ne gibi avantajlar söz konusu?
Evet, zaman zaman çeşitli yazılımları ve çeviri araçlarını kullanmaktayım. Çok faydası var. Bu araçların terimsel belleği olduğu için tercih ettiniz alternatif karşılığı aynı terim için aynı şekilde çevirmektedir. Bu gibi birçok faydası vardır ve çevirmenlerin en iyi asistanlarıdır. Elbette çeviriyi bu araçlar yapmıyor, yine çevirmen yapıyor fakat bu araçlar sizi asiste ediyor ve size hız katıyor.

Sözlü çeviri özelinde konuşacak olursak, sizce sözlü çeviri bir yetenek işi mi yoksa eğitimini alarak dil bilen herkes sözlü çeviri yapabilir mi?
Dördüncü soruda da yanıtladığım gibi dil bilmek, çeviri yapmak için gerekli etkenlerden yalnızca bir tanesi. Tüm etkenler bir araya gelmeden etkili bir çevirinin ortaya çıkması mümkün değil. Genel olarak saf yetenek ile insanlar belirli bir yere kadar gelebilirler; bu birey kendisini o alanda eğitmezse yeteneği onu yarı yolda bırakabilir.

Sözlü çeviri alanında gelişen yeni teknolojilerin mesleğe etkisi nasıldır?
Çeviri, multidisipliner bir eylemdir. Hukuk, tıp, ticaret, dilbilim gibi birçok alanla etkileşim halindedir. Teknoloji de bu alanlardan biridir; teknoloji geliştikçe çevirilerin kalitesi ve hızı da artar. Mesleğimize olumlu etkileri olur.

Sözlü çeviri becerilerini geliştirmek isteyen çevirmen adayı öğrencilere kendi başlarına çalışmaları açısından önerileriniz var mı?
Eğitici bir etkinlik olarak üniversitemizde ardıl çeviri dersimizde videolar dinleyip ardıl çeviri yapıyorduk. Sözlü çeviri esnasında çevirmenlerin kendilerine has geliştirecekleri not alma eylemi olacaktır. Taraflar uzun dakikalar boyunca konuşabilir ve çeviriye sıra geldiğinde hiçbir noktayı unutmamak için konuşma boyunca çevirmen pasif iken kısa notlar alır; bu nedenle not alma becerileri geliştirilmelidir. Biz, sık tekrarlanabilecek terim veya ifadeler için bazı semboller geliştiriyor ve bunları defterimize kısaca not alıyorduk. Küçükken yaptığınız yeni bir dil üretme oyunu gibi düşünebilir ve bunu eğlenceli bir hale getirebilirsiniz. Bunun dışında yoğun olarak dinleme yaparak içinizden çevirmeye çalışabilirsiniz.

Teknolojinin gelişmesiyle yazılı çeviri açısından makine çevirisi her geçen gün daha da ön plana çıkmaktadır. Sizin çalıştığınız metin türü ve alanlarını düşündüğünüzde makine çevirisinin nasıl bir etkisi söz konusu?
Makine çevirisi için yine Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) araçlarını kullanarak çevirilerimize hız katıyor ve metin akışını ve biçimsel, biçimsel uyumu sağlayabiliyoruz. Akademik çevirilerde temel terimler sıkça tekrarlanır ve burada asistanımız bize bir önceki terimde hangi karşılığı kullandığımızı bize hatırlatır.

Yine makine çevirisindeki gelişmelerden dolayı özellikle bazı alanlarda çevirmenlere olan ihtiyacın azaldığı düşünülmektedir. Sizce böyle bir durumun önümüzdeki süreçte gerçekleşebilmesi mümkün müdür?
Bu konu üzerine bazı köşe yazılarım oldu, son zamanlarda konuşulan konular arasında zira. İnsanlık var oldukça insan çevirmenler de olmak zorundadır. Makineler, insanlara yalnızca yardım ederek fayda sağlıyor, makinelerden, robotlardan korkmamızın sebebi belki de çok sevdiğimiz bilim kurgu filmleri. Makine çevirilerinin hakkını yememek lazım. Günlük temel ihtiyaçlarda bir turist için hayat kurtarıcıdır. Çeviri eylemi, içerisinde yalnızca sözcükleri değil duygu ve düşünceleri, kültürü ve inançları da taşımaktadır. Duygularımızı robotlara anlatmak şu anda pek mümkün görünmüyor.

Fakat bir gün insanlar psikoloğa gitmek yerine robot psikologlara gitmeye başlarsa ve iyileşirlerse o zaman çevirmenler yeni iş ilanlarına bakmak zorunda kalabilirler.

Bu gelişmeler düşünüldüğünde mesleğinde öne çıkmak isteyen bir çevirmen nasıl bir beceri gelişimi sağlamalı, neler yapmalı?
Öncelikle bu alanda bir üniversite bölüm tercihi yapmalı, gideceği üniversitenin eğitim kalitesini araştırmalıdır. Çeviri yapacağı dile ve o dilin kültürüne ait edimi olmalıdır, ana dilini ve gramerini çok iyi bilmelidir ve deneyim kazanmak için bolca pratik yapmalıdır, belirli bir alanda uzmanlaşmalı ve o alan hakkında bilgilenmelidir. Makaleler okumalıdır.

Çevirmen belli bir alanda mı uzmanlaşmalı yoksa her çeviriyi yapabilmeli mi? Sizce çevirmenin bir alanda uzmanlaşmış olması ne kadar önemlidir?
Çevirmen bir veya birkaç alanda uzmanlaşmalıdır. Açıkçası ne olsa çeviririm diyen bir çevirmenin hasbelkader müşterisi olmak istemezdim. Nasıl bir doktor, belirli bir alanda uzmanlaşıyor ve operasyonlara, 'Ne operasyonu olsa elimden gelir.' diyemiyorsa aynı şekilde çevirmenin de uzmanlaşacağı belirli bir alan olmalıdır.

Müşteri kitlesi oluşturma noktasında ne türden yollardan bahsedilebilir?
Günümüz dünyasında teknolojinin geldiği noktaya bakacak olursak dijital ortamların oldukça değerli bir müşteri potansiyeli barındırdığını görebiliriz. Mesleğinizi etik bir şekilde, doğru ve etkin olarak icra ediyor ve geri bildirimlere değer veriyor, müşterilerinizle doğru etkileşimi kurabiliyorsanız müşteri kitleniz de artacaktır.

Genel olarak bir değerlendirme yapacak olduğunuzda, çevirmenlik mesleğinin diğer mesleklerden ayrılan size göre en iyi yanları nelerdir?
Birçok hizmet dalında bireyler bireylerle iletişim halindedir. Çevirmenlikte ise ayrı olarak daha çok sözcüklerle iç içesiniz. Metninizin; sözcüklerin ne demek istediğini, size ne anlattığını, nasıl duygular taşıdığını anlamaya çalışıyor, hakimiyeti ele alıp metinle iyi bir ilişki kurarsanız sözcükleri istediğiniz gibi yönetebiliyor ve onlara şekil verebiliyorsunuz. Yapısı gereği bazı bireyler, sözcüklerle bu açıdan daha iyi anlaşabilir, çevirmenlerin neden çevirmen olduğu üzerine psikolojik bir çözümleme yapıldığında üzerine çok daha fazla konuşabiliriz.

Son olarak çevirmenlik alanında ilerlemek isteyenlere söylemek istediğiniz bir şey var mı?
Bu alanı seçerken kimsenin baskısı altında olmadığınızdan emin olun. Bu mesleği icra etmek için gerçekten ama gerçekten çok sevmeniz gerekli. Kendinizi olabildiğince geliştirmek adına her türlü fırsatı hem eğitim hayatınız boyunca hem de sonrasında mutlaka değerlendiriniz. Her türlü ilgili etkinliğe, seminere katılınız, ilgili uzmanlara sorular sorup merak ettiklerinizi çekinmeden sorunuz. Atılgan olmalısınız ve dozunda öz güvene sahip olmalısınız. İşin ticari boyutunun da olduğunu unutmayınız. Bu nedenle etkili insan ilişkilerine değer veriniz. Umarım sevdiğiniz meslekte başarılarınız daim olur, teşekkür ederim.

Team Dublaj

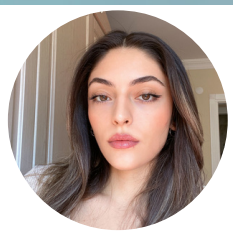

Yazar: Abdulhalük Eroğlu & Ayşegül Ağaoğlu

Her yaştan insana hitap eden animasyon filmlerinin Türkçe dublajlı hâlleri ülkemizde çok seviliyor. Siz de animasyon izleyeceğiniz zaman Türkçe dublajı olup olmadığını mı kontrol ediyorsunuz? Peki ama neden? Gelin bunun muhtemel nedenlerini çok sevilen "Shrek" filmi üzerinden konuşalım.

https://wallpaperaccess.com/download/shrek-pc-5754649

Ne kadar dublajlarla dalga geçsek de konu animasyon seslendirmeye geldi mi kimse Türklerin eline su dökemez. 'Shrek' karakterini Okan Bayülgen'in, 'Eşek' karakterini de Mehmet Ali Erbil'in seslendirdiği bu film, dublaj başarısıyla birlikte bambaşka bir boyuta gelmiştir. Seslendirme sanatçıları, karakterlerin kişiliklerini ve duygularını başarılı bir şekilde yansıtmıştır. Yani seslendirme, aynı zamanda oyunculuk da gerektiren bir sanattır. Bayülgen, NTV'ye verdikleri röportajda Eşek'i seslendiren Mehmet Ali Erbil'in işinin, karakterin orijinalini seslendiren Eddie Murphy'den daha zor olduğunu ifade etti ve filmin yapımcı firması Dream Works'ün "Shrek 1"deki seslendirme başarısından dolayı kendilerine mektup yolladığını da anlattı. Ayrıca Mehmet Ali Erbil, "Shrek 1"in Türkiye'deki dublajının 38 ülke arasında en başarılı dublaj seçildiğini de hatırlattı.

Evet, seslendirme ekibi başarılı. Ancak bu ekibin seslendirdiği metinleri hazırlayan çeviri ekibi de kahramanlar arasında. "Shrek" filminin Türkçe dublajında, orijinal İngilizce versiyondaki gibi pek çok söz oyunu ve mizah unsuru yer alıyor. Ancak, bazıları İngilizce'deki anlamını yitirdiği için Türkçe dublajda değiştirilmiş veya yeni söz oyunları eklenmiş. Buna en iyi örnek, orijinalinde "I am making waffles." olan repliğin Türk izleyici kitlesi kahvaltı ile bağdaştırabilsin diye "Börek açarım." şeklinde çevrilmesidir. "Crack one off." repliğinin "Pırtlatmak." olarak çevrilmesi de kullanılan mizah unsurları arasında yer alıyor.

Biz kimiz?

Sinema ve dublaj sektörüne oldukça ilgili, boş zamanları film izlemeye adamış iki sinefil!

Ayrıca filmin dublajında Türk kültürüne özgü bazı sözcükler, deyimler ve atasözleri de kullanıldı. Eşek karakteriyle özdeşleşen 'kardeşim' hitabı orijinalde 'man'di mesela. 'Adamım' gibi düz bir çeviri yapmak yerine 'kardeşim' gibi izleyiciye sempatik gelen ve Eşek karakterine yakışan bir kelime seçilmiş. İzleyiciye sempatik gelen bir başka çeviri de Eşek'in "Helal olsun be! Dost acı söylermiş!" repliği. Orijinalinde, Eşek "Only a true friend will be that truly honest." diyor. Bu replikte ne bir ünlem ifadesi var ne de atasözü ancak Türkçe dublajdaki kullanım izleyiciye Eşek sanki gerçekten Türkmüş gibi hissettiriyor. Atasözü demişken seyirci tarafından çok sevilen bir başka Eşek repliğine bakalım. Orijinali "I don't want to rush into a physical relationship." olan repliğin Türkçe dublajında "İşleri aceleye getirmek istemiyorum." diyor ve "Acele işe şeytan karışırmış." diye ekliyor. Eşek'in yine böyle bir atasözü kullanması hem artık karakterinden beklenen bir hareket oluyor hem de seyirciler tarafından seviliyor. "Anam! Al benden de o kadar!" şeklinde çevrilen "You know I do too." repliği, İngilizcesine kıyasla Türkçesinin mizah unsuru bol ve deyim içeren bir replik olduğunu bize gösteriyor. 'Üstesinden gelmek' ve 'gününü göstermek' deyimleri de kulağa hoş gelen çeviriler arasında Harika seslendirmeler; kullanılan söz oyunları, mizah unsurları, deyimler ve atasözleri ile birleşince izleyicide dublaj bir film değil de orijinal Türkçe bir film izliyormuş hissiyatı yaratıyor. Filmin kendisi de animasyon olunca bu şekilde düşünebilmek daha kolay bir hâl alıyor. İşte bu sebeplerden ötürü özellikle animasyon filmlerde alt yazı yerine dublaj tercih ediliyor.

https://wallpaperaccess.com/download/shrek-pc-5754649

Bazı yorumlara birlikte göz atalım:

“Shrek” serisini Türkçe dublajıyla tekrar tekrar izleyen arkadaşımız Gizem’in dublaj hakkında düşünceleri bu şekilde: “Shrek'i Okan Bayülgen'in, Eşek'i de Mehmet Ali Erbil'in sesiyle öyle bağdaştırdım ki İngilizcesini duyunca garipsiyorum. Özellikle Eşek'te Mehmet Ali Erbil'in enerjisinin çok iyi olduğunu düşünüyorum. Bence Türkçe versiyonu kulağa daha eğlenceli ve daha kaliteli geliyor. Özellikle ikinci filmde Peri Anne'nin şarkı söylediği sahnenin Türkçe dublajını hiçbir şeyin geçemeyeceğini düşünüyorum.”

Aynı şekilde “Shrek” serisini çok seven ve her zaman dublajını tercih eden arkadaşımız Yiğit’in düşünceleri: “Shrek 2 filminde tüylerimizi diken diken eden, adrenalinin tavan yaptığı prensesin kurtarılma sahnesinde Bonnie Tyler tarafından seslendirilen "Holding Out for a Hero" şarkısı çalıyor. Türkçe dublajında ise bu şarkının yerine yıllar yılar önce Ajda Pekkan' ın seslendirdiği "O Benim Dünyam" şarkısına yer verilmiş ki bence bu inanılmaz bir tercih. Her iki versiyon kıyaslandığı zaman "O Benim Dünyam" şarkısı hiç sırıtmıyor. Hatta kulağa orijinal dilde kullanılan şarkıdan daha da güzel geliyor, tabii ki bu benim fikrim ;)”
Sosyal medyada da Türkçe dublajı için olumlu yorumlar görüyoruz:

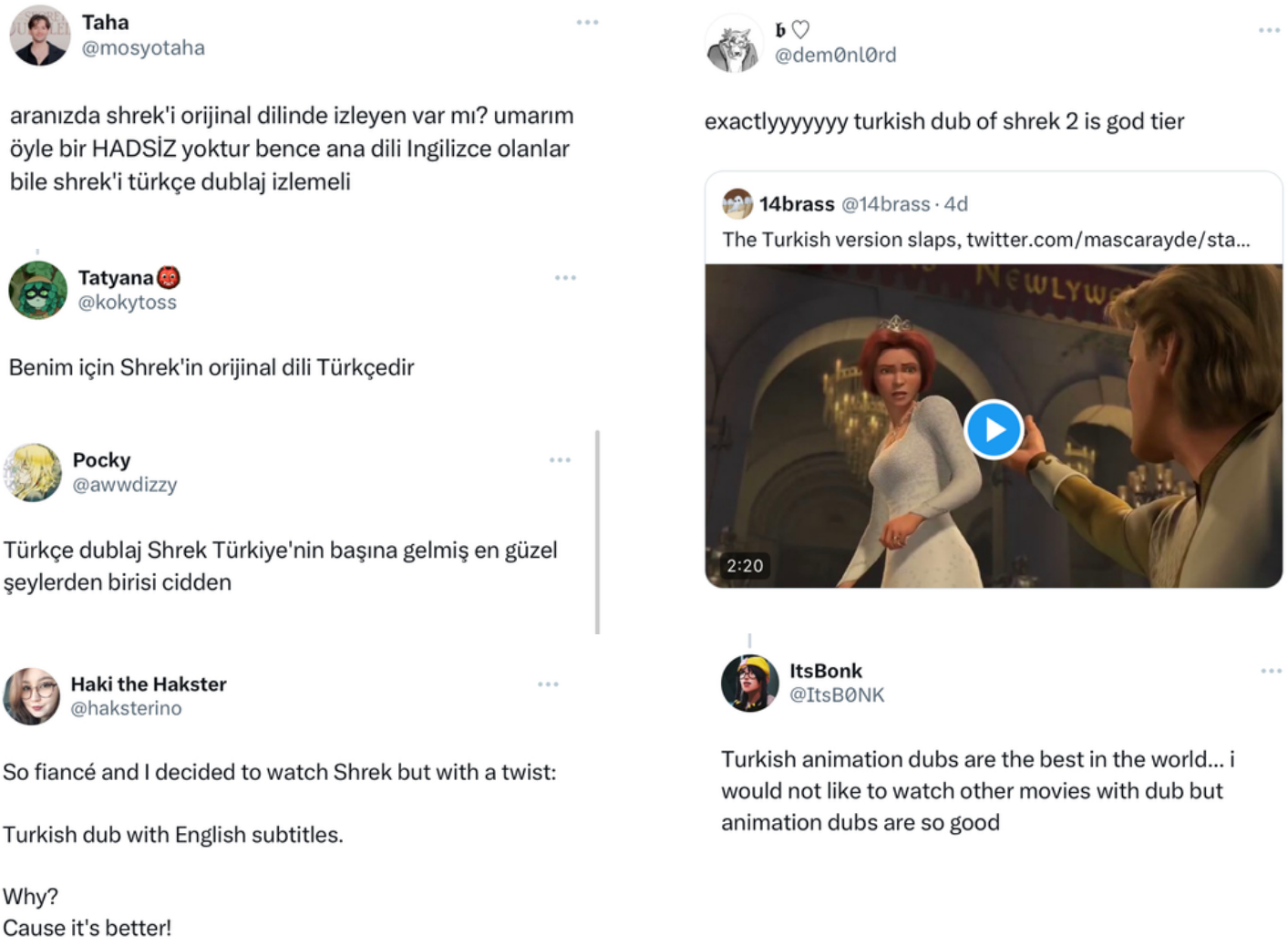

Arkadaşlarımız, sosyal medya kullanıcıları ve daha birçok insan gibi biz de başta “Shrek” olmak üzere, animasyon filmlerinin Türkçe dublajlarını izlemeyi daha çok seviyoruz. Düşününce insanların çok sevdiği ve dublajını tercih ettiği filmlerde ‘dublaj çevirmeni’ gibi bir yere sahip olmak insana gurur veriyor olmalı. Umarız özellikle “Altyazılı olmasın, dublajlı olsun!” isteklerinin geldiği bu film türü için çevirmenlik yapmak, bir gün ülkemizde değeri daha çok bilinen ve takdir edilen bir iş hâline gelir.

Çeviri Sürecinde Değişime Uğrayan İngilizce & Türkçe Yapımlar Üzerine Değerlendirmelerim

Yazar: Ergün Öncel

Geçmişten bugüne izlediğimiz yerli ve yabancı bütün filmlerde çok popüler bir yapım olmadığı sürece filmin ya da dizinin ismine bakarak izlemeye karar veririz. Bu yüzdendir ki yapımcılar için bu filmlerin isimlerinin belirlenme süreci de en az hikâye ve çekimler kadar meşakkatli bir süreçtir. Zira izleyiciyi çekecek ve hikâyeyi temsil edecek bir isim bulmak uzun zaman alabilir. Hâl böyleyken, doğru ismi bulmak yapımcılara olduğu kadar, yabancı ülkelere uyarlanması sürecinde çevirmenlere de zorluk çıkarmaktadır. Çevirmenler ilk aşamada film isimlerinin çeviri ihtiyacı konusunda kafa yorarken diğer aşamada; o çevirdikleri ismin hedef kitlede kültürel, sosyal, etik ve dilbilgisel bağlamda uygunluğunu ölçüp biçmek durumundalardır. Bu sürecin zorluğundandır ki bazı çevirmenler bu aşamada sıra dışı kararlar alabiliyor ve bu da kimi zaman filmin orijinal ismine göre oldukça farklı isimlerle karşılaşılması anlamına gelebiliyor. Bu noktada örnek verilebilecek ana dili İngilizce veya Türkçe olan bazı yapımlar aşağıda yer almaktadır. Bu değerlendirmeler akademik bir yapıda olmayıp film/dizi izlemeyi seven, uluslararası yapıtları da takip eden bir izleyicinin öznel duygu ve düşünceleri olarak kaleme alınmıştır. Ayrıca tüm bu çeviri kararlarında reklam, pazarlama, akılda kalma kaygısı, yapım ve dağıtım şirketlerinin politikaları gibi faktörler de etkili olabilmektedir.

https://www.imdb.com/title/tt0120812/

https://www.beyazperde.com/filmler/film-15067/

Çevirmenlerin ne düşündüğünü bilemediğimiz örneklerden en popüler olanı ise tabii ki *Eternal Sunshine of the Spotless Mind*. Bu kült filmi bire bir, "Berrak Zihnin Daimî Güneş Işığı" şeklinde çevirmek hem hikâyenin gidişatıyla uyuşmaması hem de fazlasıyla motomot bir çeviri olması sebebiyle yanlış olabilir. Fakat bunu Türkiye'de *Sil Baştan* çevirisiyle yayımlamak kimilerince fazla zorlama olmuş, kimilerince ise iyi düşünülmüş, hikâyeyi anlatan net ve öz bir çeviridir. Bir diğer örnek ise yine hepimizin bildiği, *Rush Hour* filminin Bitirim İkili şeklindeki çevirisidir. Filmdeki 'rush hour' dilimizde "trafiğin yoğun olduğu saat" gibi bir anlama geldiğinden, bu adlandırma hikayeyle ve karakterlerle uyuşmayan bir çeviri olurdu. Jackie Chan'in ve Chris Tucker'ın başrollerini paylaştığı ve üstat Chan'in afişte yer almasından anlayacağımız üzere, aksiyon türünde olan bu filmi ülkemizdeki izleyiciler için açıklayacak en risksiz ve sade çevirilerden birinin -motomot bir çeviri olmasa da- *Bitirim İkili* olduğu söylenebilir. Örneklerin popüler filmler üzerinden ilerlediği bu yazıda Léon: The Professional'dan bahsetmemek olmaz tabii ki. Diğer iki örneğin aksine burada çevirmenin nasıl bir karar süreci yürüttüğünü anlamak veya tespit etmek çok kolay görünmüyor. Ana karakter Jean Reno'nun *Léon* isimli karakterle karşımıza çıktığı bu kült film ülkemizde *Sevginin Gücü* çevirisiyle yayınlandı. Oysaki orijinal başlığında özel isim kullanılan filmler ülkemizde de genellikle aynı isimde yayımlanıyordu (bkz. *Amélie*, *Lucy*, *Sherlock Holmes*, vb.) fakat *Léon* ülkemizde farklı bir isimle yayımlandı. Bu çevirilerde en talihsiz bulduğum ve hikâyeyle de bir bağlantı kuramadığım örnek *ise There's Something about Mary*'nin Türkçe ismi. Tipik bir Amerikan romantik komedi filmi olan bu yapımın Türkiye'de yayımlandığı isim *Ah Mary Vah Mary*. Yaratıcı mı? Evet, fakat yukarıda belirttiğim gibi bu tarz uyarlama isimlerde izleyiciyi çekmek için yaratıcılıktan fazlasına ihtiyaç var.

Filmin kalitesi bir yana dursun, Türkçe çevirisi en az orijinal film ismi kadar alakasız ve çekicilikten uzak olmuş. Saymakla bitmeyecek kadar örnekleri bulunan bu konudaki diğer örnekler ise şu şekildedir:

ORİJİNAL HALİ	TÜRKÇE UYARLAMASI
40 Days and 40 Nights	*Elim Belim Bağlı*
A Beautiful Mind	*Akıl Oyunları*
American History X	*Geçmişin Gölgesinde*
Heaven Is for Real	*Cennete Yolculuk*
Mission: Impossible	*Görevimiz Tehlike*
Life As We Know It	*Başımıza Gelenler*
The Nun	*Dehşetin Yüzü*
The Intouchables	*Can Dostum*
The Hangover	*Felekten Bir Gece*
The Conjuring	*Korku Seansı*
The Life of David Gale	*Ölümle Yaşam Arasında*
The Shallows	*Karanlık Sular*
Lock, Stock And Two Smoking Barrels	*Ateşten Kalbe, Akıldan Dumana*

https://www.beyazperde.com/filmler/film-230915/

https://www.beyazperde.com/filmler/film-230915/

Yabancı filmlerin Türkçe çevirilerinin yanı sıra, Türk yapımlarının yabancı dile uyarlamalarında da analiz etmeye değecek, bana göre yaratıcı ile talihsiz arasında gidip gelen çeviri örnekleri mevcut. Özellikle son dönemde dijital içerik platformu Netflix'teki Türk yapımlarının dünya çapında yayımlanan isimleri birçoğumuz tarafından merak konusu. Dilimizin zenginliğinden faydalanılan bazı film ve dizi isimlerinin İngilizceye çevrilirken genellikle değiştirilip daha sade ve net hallere evrildiğini görmekteyiz. Örneğin, son zamanların popüler dizisi *Bir Başkadır* İngilizceye *Ethos* şeklinde çevrilmiş. "*Bir Başkadır* ve *Ethos* ne alaka?" denilebilir fakat bu diziyi izleyenlerin de anlayacağı üzere dizide aynı ülkede yaşamalarına rağmen farklı etnik, değer ve kökenlere sahip ve yer yer bu durumdan ötürü çatışmalara gebe bir hikâye anlatılmaktadır. Hâl böyleyken *Bir Başkadır* ismini "*It's Different*" şeklindeki çevirisi ne hikâyeyi anlatır ne de bir çekicilik barındırır. Böyle durumlarda aşırıya kaçmadan yorum katmak çevirmenin başvurması gereken bir yol olarak değerlendirilebilir. Hazır Türkçenin zenginliğinden bahsediyorken bu konuya cuk oturacak başka bir örnekle devam edelim. Yakın zamanda yayımlanan bir diğer Türk komedi filmi *Düğüm Salonu* kendi içinde bir kelime oyunu barındırmaktadır. 'Düğün Salonunda' yaşanan karmaşa ve hengameyi anlatmak için "düğün" yerine "düğüm" tercih edilmiş, ki bence çok da yerinde olmuş. Fakat bunu İngilizcede aynı şekilde ifade etmek dil farklılığından dolayı imkansızdır çünkü düğün yerine "wedding", düğüm yerine de "knot" kullanmak kelime oyunu yapmanın yolunu tıkamaktadır. Bu yüzden bu filmi İngilizceye çevirirken *Night of Knots* ismi tercih edilmiş. Bir diğer örnek *Tatlım Tatlım*'dan. Bu komedi filminin orijinal ismi bile hikâyeyi temsil etmiyorken İngilizceye *Love, Surreal and Odd* şeklinde çevrilmiş. Bana göre dümdüz, filmle alakalı ama estetik durmayan bir çeviri.

Çeşitli sebeplerden ötürü kulağa tuhaf gelen ve bu konuyla ilişkili olan birkaç İngilizce uyarlama aşağıdaki tabloda verilmiştir.

ORİJİNAL HALİ	İNGİLİZCE UYARLAMASI
Azizler	*Stuck Apart*
Tereddüt	*Clair Obscur*
Sen Yaşamaya Bak	*In Good Hands*
Uysallar	*Wild Abandon*
Zeytin Ağacı	*Another Self*
Kocan Kadar Konuş	*Husband Factor*
Sen Kiminle Dans Ediyorsun	*Turkish Dance School*
Duvara Karşı	*Head-on*
Beş Vakit	*Times and Winds*
Kurak Günler	*Burning Days*

Özetle, bu yazıda orijini Türkçe ve İngilizce olan yapımların yine bu dillerde yayımlandığı ülkelerde çevirmenler tarafından nasıl çevrildikleri incelenmiştir. Kimi çevirmenler kayna metne sadık kalarak bire bir çeviriyle erek metne aktarım yaparken kimileri ise erek toplumdaki kültürel, dilbilgisel ve estetik değişiklikleri göz önünde bulundurarak çevirilerine yorum eklemişlerdir. *Rush Hour* ve *Bir Başkadır* yapımlarında olduğu gibi bazı yerlerde çevirmenin kararları izleyiciler üzerinde pozitif etkiye neden olabilecekken *There's Something about Mary* ve *Tatlım Tatlım* örneklerinde olduğu gibi bazı durumlarda çevirmen kararlarından ötürü anlam bütünlüğü ve kastedilen anlamların farklılaşabildiği görülmektedir. Son olarak, bu konuyla benzer bir tez çalışması yürüten Karadeniz Teknik Üniversitesi mezunlarından Furkan Kara'ya, içeriğime sunduğu katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Film İsimlerinin Çevirileri Üzerine

Yazar: Emine Sılanur Al

Günümüzde birçok film çevirileri yapılıyor. Bu sektörde sadece konuşulan şeyleri bire bir çevirmek yetmiyor, aynı zamanda filmi pazarlayabilmek de çok büyük önem taşıyor. Bir filmi dünyanın her yerinde pazarlayabilmek de filmi yönetmek ve çevirmek kadar önemlidir. Poster tasarımına uygun film adı çevirisi yapmak ürünü pazarlayabilmenin ilk aşamalarındandır. Filmlerin orijinal isimlerini çevirirken çok farklı kararlar alınmış bazı eserler var. Bunların bazılarını sizler için kendi düşüncelerimle beraber derledim.

Filmlerin orijinal isimlerini çevirirken çok farklı kararlar alınmış bazı eserler var. Bunların bazılarını sizler için kendi düşüncelerimle beraber derledim.

"CAPTAIN AMERICA": CIVIL WAR → "KAPTAN AMERİKA": KAHRAMANLARIN SAVAŞI

Birçok seyircinin aklına bu film, İç Savaş adıyla kazınsa da biz Türk çevirmenler filmin adını çevirirken farklı bir teknik kullanmışız. Film kendi varlıklarını sürekli dış tehditlere bağlayan, hiç tehdit kalmayınca da bu enerjilerini boşaltmak için kendi iç meselelerine yoğunlaşan bir grup süper kahramanı anlatıyor. Türkçe çevirisi ise konuyu sadece kahramanların arasındaki sıradan bir savaşa dönüştürüyor. Bu çeviri daha çok önceki filmlere dayanıyor, içinde birçok kahramanı barındırmasından yola çıkılarak böyle bir çeviri tercihi yapılmış. Fakat filmi izlemeye giden sıkı Marvel takipçileri bu filmin sıradan bir kahramanlar savaşı değil de çok yakın kahramanların birbirinden birer birer koparak bir savaş başlattığını söyleyebilirler.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/f/f5/Kaptan_Amerika_Kahramanlar%C4%B1n_Sava%C5%9F%C4%B1.jpg

https://www.baskasinema.com/filmler/leon-the-professional/

LÉON: THE PROFESSIONAL → LEON: SEVGİNİN GÜCÜ

Film bir tetikçi ve kendisine ilk defa çok iyi davranılan on iki yaşındaki küçük bir kızın aralarındaki duygu ve olayları anlatıyor. Ben bu filmin adını ilk duyduğumda bir seri filmi olduğunu ve Sevginin Gücü'nün Leon serisinin ilk bölümü olduğunu zannediyordum. Burada çevirmenler çok fazla müdahale yapmadan filmdeki mesajı yansıtmaya çalışmışlar. Çok yaygın kullanılan bir teknik olsa da bazen izleyiciler üzerindeki etkisi farklı olabiliyor.

"SUICIDE SQUAD" → "SUICIDE SQUAD": GERÇEK KÖTÜLER

Bir DC filmi olan bu film, dünyanın en tehlikeli takımını kurarak bir grup kötünün, gizli bir suç örgütünü yenmeleri için görevlendirilmelerini anlatıyor. Film ilk olarak "Suicide Squad": Gerçek Kötüler adıyla ülkemize giriş yaptı. Burada da çevirmen, filmin içeriğine dayanarak orijinal isme açıklama ekleyip çevirmiş. Fakat ilerleyen zamanlarda bu çeviri stratejisi değiştirilmiş ve İngilizce adıyla bire bir çevrilmesine karar verilmiş. Böylece filmin adı İntihar Timi olarak kalmış. Sonradan filmin adının değiştirilmesi reklamsal açıdan riski taşısa da çeviri bağlamında iyi bir iş ortaya çıkarmışlar.

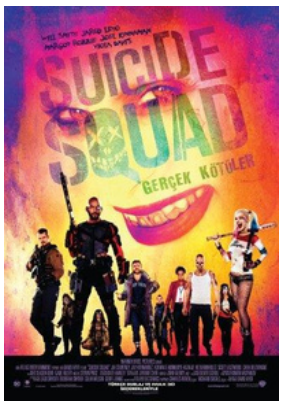

https://www.paribucineverse.com/suicide-squad-gercek-kotuler-filmi

Sizlere sadece Türkçe çeviri gösterip bakış açınızı sınırlandırmak istemiyorum. Dünyanın birçok farklı yerindeki çevirileri de sizlere göstermek ve kendi düşüncelerimi paylaşmak istiyorum.

THE SIXTH SENSE → HE IS A GHOST (Çince çevirisi)

Bir çocuk psikiyatrı, hastasının altıncı hissini keşfeder ve bu film, aralarındaki sırrı anlatır. Çin'de çok yaratıcı ve farklı versiyonlar olduğu için benim en sevdiğim film çevirileri orada bulunmaktadır. Filmin orijinal adı ve çevirisi gerçekten çok farklı. Hatta gizemi açıklayan bir bilgi bile veriyor. Fakat bazı filmlerin pazarlanması aslında filmin şaşırtıcı sonuna bağlı oluyor. Sonu bariz belli olan filmlerin reklamını iyi yapabilmek ve seyirci çekebilmek için bazen bu tarz çeviri tercihleri yapılabiliyor.

http://www.cine21.com/movie/info/?movie_id=3615

https://tr.wikipedia.org/wiki/Karanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n_Ordusu

https://www.alamy.com/original-film-title-army-of-darkness-english-title-army-of-darkness-year-1992-director-sam-raimi-credit-universal-pictures-album-image223292860.html

ARMY OF DARKNESS → CAPTAIN SUPERMARKET (Japonca çevirisi)

Bruce Campbell'ın canlandırdığı Ash, zamanda yolculuk yaparak ilkel ve karanlık çağlarda, kara büyüye sahip kötülüğün ordularını yenmeye çalışıyor. Aslında bu yapıtta süpermarketle alakalı bir bölüm yok. Fakat bazı ülkelerde kan, ceset, sigara gibi unsurlar sansürlenip yerine farklı öğeler yerleştirilebiliyor. Orijinal posterdeki birçok unsuru Japonya'daki posterde göremiyoruz. Bu unsurları daha çok süpermarket ürünleriyle sansürlemişler. Durum böyle olunca da filmin adıyla değiştirilen unsurların birbirine uyumlu olmasını sağlamışlar.

Düşüncelerimi daha da derinleştirmek adına araştırmalarını benimle paylaşan Furkan Kara'ya teşekkür ederim.

Çeviri Sürecinde Değişen Roman Adları

Yazar: Sena Yokuş

Edebi bir tür olan romanların çevirileri incelendiğinde, kaynak metin ile İngilizce çevirisi arasında bazı farklılıklar görürüz. Bu farklılıklar, bize bazen yapılmış olan çeviriyi şaşkınlıkla sorgulatsa da bilmeliyiz ki çeviri, bir kaynak metnin başka bir dilde yeniden üretilmiş bir kopyası değildir. Bu yüzden çevirmenler, editörler veya yayınevleri içerik hakkında bilgi sahibi olup gerekirse uyarlama yaparak kitabın adının nasıl çevrilmesi gerektiğine karar verir.

Çeviri sonrasında, metinlerin iki halini kıyaslayarak okursak metin boyu karşımıza birçok şaşırtıcı ve sorgulatan farklılık çıkacaktır. Adlarını inceleyebileceğimiz, İngilizceye çevrilmiş olan birçok Türkçe eser bulunuyor. Orhan Pamuk, Ahmet Hamdi Tanpınar, Elif Şafak ve Orhan Kemal eserleri ile uluslararası anlamda tanınmış Türk yazarlara örnek olarak verilebilir.

Bu eserlerden çoğunun adı olduğu gibi çevrilmişken adı çeviride değişmiş olan romanlar da bulunuyor. Örneğin, Pamuk'un bazı kitaplarının adları sözcüğü sözcüğüne aktarılmış ve şu şekilde çevrilmiştir:

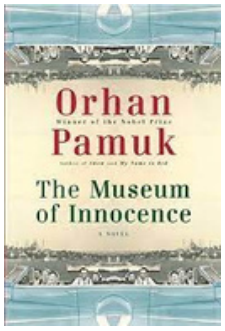

https://www.goodreads.com/book/show/6282753-the-museum-of-innocence

Masumiyet Müzesi- The Museum of Innocence (2009)
Çevirmen: Maureen Freely

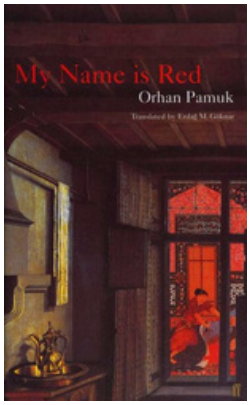

https://openlibrary.org/books/OL15582272M/My_Name_is_Red

Benim Adım Kırmızı- My Name is Red (2001)
Çevirmen: Erdağ M. Göknar

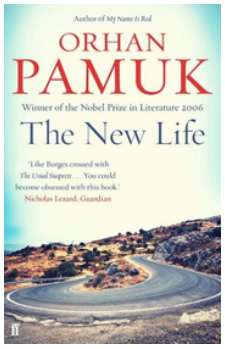

https://www.amazon.com.tr/New-Life-Orhan-Pamuk/dp/0571326080

Yeni Hayat- The New Life (1997)
Çevirmen: Güneli Gün

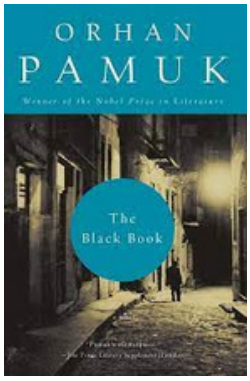

https://www.amazon.com.tr/Black-Orhan-Pamuk-Maureen-Freely/dp/1400078652

Kara Kitap- The Black Book (1994)
Çevirmen: Güneli Gün

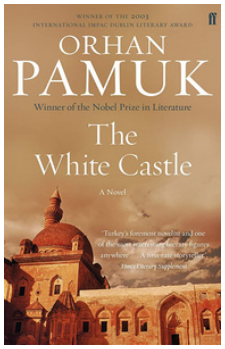

https://www.amazon.com.tr/White-Castle-Orhan-Pamuk/dp/0571309690

Beyaz Kale- The White Castle (1991)
Çevirmen: Victoria Holbrook

https://www.amazon.com.tr/Architects-Apprentice-Elif-Shafak/dp/0241970946

Bu romanların çevirilerinde herhangi bir değişime ihtiyaç duyulmazken Elif Şafak'ın İngilizce dilinde yazdığı *The Architect's Apprentice* romanı Ustam ve Ben şeklinde çevrilmiştir (2013, Omca Korugan). Bu romanda neden *Mimarın Çırağı* değil de *Ustam ve Ben* başlığının tercih edildiğini anlayabilmek için romanın içeriğine bakmamız gerekiyor. Okumuş olanlar bilir, roman Mimar Sinan'ın çıraklarından birisinin yaşadıklarından bahsetmektedir. Kitap adının orijinal hali ile çevirisi arasında anlamsal olarak büyük bir farklılık bulunmamakla birlikte Mimar Sinan ile çırağı düşünülünce *Ustam ve Ben* başlığının içeriği oldukça iyi yansıttığı söylenebilir.

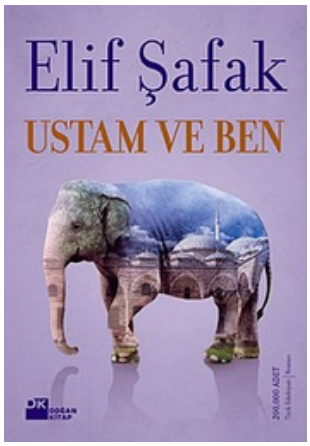

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ustam_ve_Ben

Çevrildiğinde adı birebir kalmış eserlere örnekler çoğaltılabilir. Pınar Kür'ün Bir Deli Ağaç romanı *A Crazy Tree* (Ruth Christie, 2017) diye çevrilirken Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* romanının adı *A Mind at Peace* (Erdağ Göknar, 2011) olarak çevrilmiştir. Tanpınar, bir röportajda romanına bu adı verme sebebini "Çünkü huzursuz bir dünyada yaşıyoruz. Çünkü insan kendisiyle barışık değil..." şeklinde açıklıyor. The Los Angeles Times, eseri "Türk olmayan okurlar için esere hâkimiyet çok daha zor..." diyerek değerlendiriyor. Romanın içeriğine baktığımızda, baş karakterin kendisini 'huzur'a kavuşturacak bir 'iç nizam' aradığını görüyoruz. Bu esas konuyu göz önünde bulundurarak bu şekilde bir çeviri yapıldığı söylenebilir.

Türk edebiyatının çok daha eski eserlerinin de seçme hikayeler başlığı altında çevirileri bulunuyor. Örneğin Evliya Çelebi'nin Seyahatname eserinden bazı kısımlar çevrilerek bir kitap oluşturulmuş, adı *Selected Stories of Seyahatname* (Havva Aslan, 2014) olmuştur. *Seyahatname* kelimesi için İngilizce dilinde karşılık bulunabilecekken çevirmen bu şekilde bırakmayı tercih etmiştir. Aynı şekilde Karagöz ile Hacivat hikayelerinin çevirisi *Selected Stories of Hacivat and Karagöz* (Havva Aslan, 2014) başlığı ile yayımlanmıştır. Hacivat ile Karagöz özel isim olduğundan bu kapak için başka bir çeviri pek mümkün değilken Yusuf Has Hacip tarafından yazılan Kutadgu Bilig, *Selected Parts of Kutadgu Bilig* (Havva Aslan, 2014) adı ile yayınlanmıştır. Eserin çevirisinde anlamından bir şey kaybetmemesi için İngilizce nazım kalıpları içine sokulmaya çalışılarak nesre çevrilmiştir. Kutadgu Bilig, 'mutluluk veren bilgi' olarak günümüz Türkçesinde karşılık buluyor. Çevirmenin bu karşılığıyla çevirmesi mümkünken orijinalliği korumak isteyip anlamını araştırmayı okuyucuya bırakmıştır.

Araştırmacıların bir kısmı iyi bir çeviri yapılabilmesi için çevirmenin ana dilinin orijinal metin ile aynı dilde olması gerektiğini savunurken bir kısmı ana dilin erek dil olmasının yapılacak çeviriyi o dile daha uygun olacağını iddia etmektedir. Yapılmış çevirilerde görüldüğü gibi iki durumda da çevirmenler çeviri aşamasında zorlu bir süreçten geçerler ve kapsamlı araştırmalar sonucu çevirilerini yaparlar. Bu süreçte de her zaman romanların orijinal adının birebir çevirileri kabul gören bir tercih olmayabiliyor.

Türk Kültürünün ve Edebiyatının Çeviri Yoluyla Uluslararasılaşması: *İnce Memed I*'in İngilizce Çevirisi Üzerine Bir İnceleme

Yazar: Merve Bayır

Çeviri, bugünün küreselleşmiş dünyasında kritik bir alan teşkil ediyor. Kültürel farklılıkların çeviriyi çeşitli biçimlerde etkilediğini biliyoruz. Kültür, geniş ve karmaşık bir kavramdır; insan deneyimleri ve davranışlarının geniş bir yelpazesini kapsar. Sanat, edebiyat ve müzikten; inançlar, değerler ve sosyal uygulamalara kadar her kavramı içerir. Kültür; kimliklerimizi şekillendirir, bakış açımızı etkiler ve çevremizdeki dünyayı anlamamıza yardımcı olur. Farklı kültürleri anlamak, günümüzün birbirine bağlı dünyasında daha önce hiç olmadığı kadar önemlidir. Kültürel alışveriş, anlayışı teşvik etmek ve farklı topluluklar arasında köprü kurmak için güçlü bir araçtır. Farklı kültürleri öğrenerek vizyonumuzu genişletebilir, kendi yaşamlarımız ve deneyimlerimiz hakkında yeni bakış açıları geliştirebiliriz.

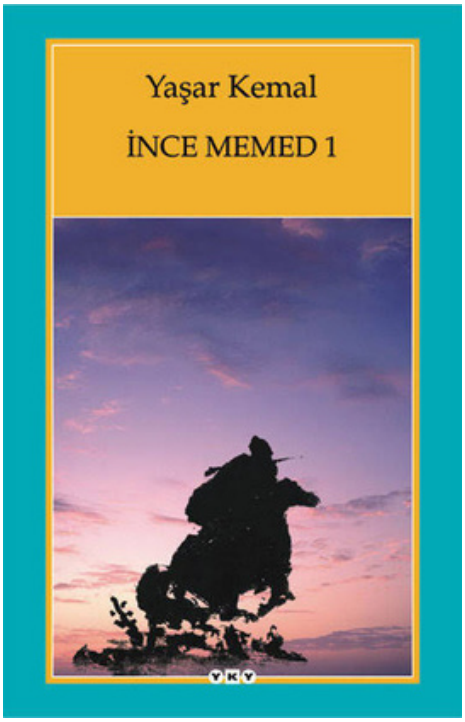

https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/ince-memed-1.aspx

Türk kültürü, binlerce yıllık zengin bir tarihe sahiptir. Son yıllarda Türkiye, edebiyatıyla uluslararası alanda adını daha yoğun şekilde duyurmaya başlamıştır. Doğu ve Batı kültürlerinin etkisiyle harmanlanan Türk edebiyatı, Türk yazarlarının ve yayıncılarının yurtdışında eserlerini tanıtmaları sayesinde dünya çapında popülerlik kazanmaktadır. Uluslararası anlamda tanınmış Türk yazarlardan biri olan Orhan Pamuk, 2006'da aldığı Nobel Edebiyat Ödülü'nün yanı sıra birçok uluslararası ödüle de sahiptir. Eserleri, onlarca dile çevrilmiş ve dünya genelinde milyonlarca insan tarafından okunmuştur. Başka bir dikkate değer yazar Elif Şafak'tır. Romanları kimlik, kültür ve sosyal adalet konularını ele alır. Kitapları elliden fazla dile çevrilmiştir; böylelikle Şafak, Türkiye'nin başarılı ve çok okunan yazarlarından biri haline gelmiştir.

Eserleri farklı dillere çevrilen ve Türk edebiyatının dünyada yeniden canlanması sağlayan yazarlardan bir diğeri ise Yaşar Kemal'dir. Edebiyatımızın önde gelen yazarlarından biri olan Yaşar Kemal, kullandığı canlı betimlemeleriyle köy romanına farklı bir soluk getirmiştir. 1923 yılında, Osmaniye'nin Hemite köyünde doğan Yaşar Kemal, çocukluğunun büyük bir kısmını ailesinin çiftliğinde çalışarak ve köy okuluna giderek geçirdi. Aynı zamanda, her zaman edebiyatailgi duydu ve genç yaşta yazmaya başladı.Yaşar Kemal'in edebi kariyeri, 1950'lerde ilk romanı *İnce Memed* ile başladı. Roman, büyük bir başarı kazandı ve Yaşar Kemal hızla Türkiye'nin önde gelen yazarlarından biri olarak kabul edildi. Yaşar Kemal kariyeri boyunca kırktan fazla roman, öykü ve denemeyazısı yazdı. Bunların birçoğu Türkiye'nin kırsal kesimlerinde geçen çiftçilerin, çobanların ve diğer işçi sınıfından insanların hayatlarını anlatan eserlerdi. Yaşar Kemal'in edebi başarıları, Türkiye'de ve uluslararası alanda birçok ödülle taçlandırıldı. İlki 1973 yılında olmak üzere pek çok kez Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterildi. Yazarın uluslararasılaşmasına katkı sağlayan eserlerin başında *İnce Memed I (Memed, My Hawk)* gelmektedir. Eser, kırktan fazla dile çevrilerek Türk kültürünü dünyayla buluşturmuştur. Bunun yanı sıra, *Teneke*, *Yer Demir Gök Bakır*, *Akçasazın Ağaları*, *Yılanı Öldürseler*, *Dağın Öteki Yüzü*, *Ölmez Otu* ve *Binboğalar Efsanesi* gibi bilinen ve birçok dile çevirisi yapılan eserleri de bulunmaktadır. Yaşar Kemal, 2015 yılında 91 yaşında hayata veda etmiştir. Edebi, aktivist ve çevreci kimliğiyle bıraktığı mirası ile dünyayı adil ve eşit bir yer haline getirmeye çalışan yazarlar ve aktivistler arasında yerini almıştır; böylelikle herkes için ilham kaynağı olarak kalmıştır.

Yaşar Kemal'in edebi alanda ve dünyada sesini duyuran en ünlü eseri *İnce Memed*'dir ve bu eser Türk edebiyatının başyapıtlarından biri olarak kabul edilir. Zengin bir toprak ağasının baskısına karşı köyünü korumak için eşkıyaya dönüşen genç bir adam olan Memed'in hikayesinianlatır. Roman, Türk toplumundaki sosyal ve ekonomik eşitsizliklere güçlü bir eleştiri getirir. Eserin dünyada tanınıyor olmasını Amerikan yazar ve şair Édouard Roditi'ye ve Yaşar Kemal'in ilk eşi olan Thilda Kemal'e borçluyuz. Eser, 1961 yılında *Memed, My Hawk* ismi ile İngilizceye ve sonraki yıllarda da kırktan fazla dile çevrilmiştir.

Alanyazında, Türk edebi eserlerin İngilizce çevirilerine olan kültürel bakış açısıyla ilgili araştırmalar oldukça kısıtlıdır. Uluslararası anlamda en çok bilinen Türk romanlarından biri olan bu eserle ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu yüzden, eserin Roditi tarafından yapılan çevirisindeki kültüre özgü kavramların İngilizcede yeniden yaşatılmasının nasıl sunulduğunu irdelemek amacıyla bir inceleme yaptım. Bu inceleme sonunda alanyazın adına önemli sonuçlar elde ettim. Yaşar Kemal'in tüm eserlerinde olduğu gibi *İnce Memed I*'de de kültüre özgü kavramların yoğunluğu ve Adana-Osmaniye yöresine ait diyalekt farklılığı dikkat çekmektedir.

Bu incelemede, kaynak metnin Yapı Kredi Yayınları (YKY) 20. baskısı ve erek metnin New York Review Books tarafından 2005 yılı baskısından yararlanılmıştır. Çalışmamda, kültüre özgü kavramları eserdeki kategoriyoğunluğuna istinaden 'ekoloji,yer adları, insan adları, kurgusal karakterler, günlük yaşam, ağız' ve 'atasözü-deyim' başlıkları altında inceledim. Bu kategoriler kapsamında, Lawrence Venuti'nin 'yerlileştirme ve yabancılaştırma' kavramları makro strateji olarak Javier Franco Aixelá'nın kültüre özgü kavramları mikro strateji olarak kullanılmıştır. Kültüre özgü kavramların kategorilerinden sunacağım birkaç örnekten hareketle *İnce Memed I* çevirisindeki kültürel yansımaların Türk kültürünü ne doğrultuda temsil ettiğini ve eserin çevirisini bütün olarak ele aldığımızda Venuti'nin bakış açısıyla nasıl bir sonuca vardığımı sizlere açıklamak istiyorum.

Belirlediğim kategoriler arasında öne çıkan örneklere sahip kategorilerden biri 'ekoloji' oldu.. Çünkü Yaşar Kemal *İnce Memed I*'de yaşadığıcoğrafyanın doğasını betimlerken özgün örneklerle zenginleştirmiştir. Örneğin bu coğrafyada yetişen, dikenli ve kaktüse benzer bir yapıya sahip olan 'eşek inciri'; bölgesel ve kültürel bir isim almıştır. Roditi, bu ifadeyi 'wild figs' ile karşılamayı tercih etmiştir ve mutlak genellemestratejisini (absolute universalization) kullanmıştır. Bir diğer çarpıcı örnek ise yer isimlerini sınıflandırdığım 'yer adları' grubundan. Bu bölümde, eserde sık sık ismi geçen, *İnce Memed*'inköyü 'Değirmenoluk'u örnek vermek istiyorum. Roditi çeviri sürecinde yer isimlerinin çoğunu koruyarak (conservation) yalnızca alfabetik olarak uyumluhale getirmiştir (orthographic adaptation). 'Değirmenoluk' örneği ise bu bağlamdan farklılaşarak çeviride iki şekilde sunulmuştur ve ikincisinde eş anlamlı karşılığı (synonym) kullanılmıştır.

***Deyirmenoluk**, Abdi Agha's village, is the largest of the village of Dikenli. (s. 4)*
*It comes from a spring known as the **Mill Spring**. (s. 4)*

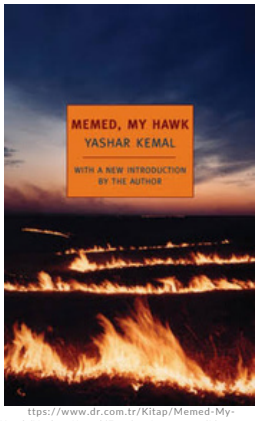

ttps://www.dr.com.tr/Kitap/Memed-My-Hawk/Yashar-Kemal/Foreign-Languages/Literature-and-Novel/Literature/urunno=0000000229948

İnce Memed I eserinin İngilizce çevirisinde çevirmen olarak yalnızca Édouard Roditi'nin ismi geçer. Ben ise, Yaşar Kemal'in ilk eşi ve Roditi'nin de kuzeni olan Thilda Kemal ile çevirdiklerini Yaşar Kemal'in verdiği röportajlar vasıtasıyla keşfetmiştim. Çeviri sırasında tespit edilen bu gibi tutarsızlıklar, iki ayrı çevirmenin olup olmadığı tartışması ile ilişkilendirilebilir.

Kaynak ve erek dil, kültürel açıdan kıyaslandığında bir diğer kategori ise 'günlük yaşam'. Yaşar Kemal; eserde yöreye ait yiyecek, içecek, kıyafet isimleri ve geleneksel oyunlar gibi birçok kültüre özgü kavrama yer vermiştir.

***Ayran** torbasına küçücük küçücük, mucuk dedikleri sinekler çokuşmuştu. (s. 51)*
*From the bagcontaining the **yoghurt** water was dripping. (s. 4)*

Çevirmenin geleneksel bir Türk içeceği olan 'ayran'ı, 'yoğurt suyu' olarak aktarması hedef kültürdeki bazı karşılıklarıyla açıklanabilir. 'Ayran' İngiliz kültürü açısından, en azından yayımlandığı dönem itibarıyla yaygın şekilde bilinmeyen, oldukça yabancı bir kelime; bu yüzden Roditi bilinen bir kelime olan 'yoğurt'u kullanarak kelimeyi açıklamaya çalışmış olabilir. Son olarak, eserde büyük bir kelime haznesi bulunan 'atasözü-deyim' kategorisinden de çarpıcı bir örnek sunmak istiyorum. Yaşar Kemal; eserlerinde dilin zenginliğini, güçlü betimlemeleri ve kullandığı zengin kelime dağarcığı ile sunmuştur. Bazı deyimsel ifadelerin dünya çapında her dilde benzer karşılıkları bulunsa da bazıları sadece yöreye aittir ve yaşanmışlıklarla ortaya çıkmıştır. Roditi de bu karşılıklar için bazen eş anlamlılarını bazen telafi stratejisini (compensation) ve bazen de yerlileştirme (naturalization) kullanmıştır.

***Koca yıldız** yalp yalp ediyor, **döndürüyorlarmış gibi kıvılcımlanıyordu**. (s. 279)*
*The great sparkling star seemed **to be whirling like a Catherine wheel**. (s. 236)*

Yukarıdaki örnekte çevirmenin 'koca yıldız'ın dönerek kıvılcımlanmasını 'Catherine wheel' şeklinde yerlileştirdiğini görüyoruz. 'Catherine wheel' iki ayrı anlam taşımaktadır ve bunlardan ilki işkencetekerleğidir. İnsanlar bu tekerleğe ellerinden ve kollarından bağlanırlar ve tekerlek çevrildiğinde vücutları gerildiği için acı çekerler. Diğer bir anlamı ise yuvarlak bir havai fişek. Roditi, Türkçedeki deyimsel ifadeyi koruyarak aktarmaktansa hedef kültürde karşılığı olan ve benzerliği bulunan bir ifadeyle yer değiştirmiştir; yani yerlileştirmiştir.

Yapılan incelemede, sınıflanan kategorilerde 618 adet kültüre özgü kelime tespit edilmiştir. Aixelá'nın sınıflandırdığı mikro stratejiler göz önüne alındığında çevirmen, 118 kelimeyi koruma (conservation) stratejisi ve 500 kelimeyi yerine koyma (substitution) stratejisi kullanarak aktarmıştır. Bu durum Venuti'nin iki temel kavramıyla ilişkilendirildiğinde, Roditi'nin makro strateji kapsamında 500 kelime ile 'yerlileştirme' odağının baskın olduğunu göstermektedir. Öte yandan, 'yabancılaştırma' oranı 118 kelime ile %20 oranındadır. Tüm bu sayılar değerlendirildiğinde, çevirmenin kaynak kültüre ait kelimelerin büyük çoğunluğunu erek kültüre ait kelimelerle değiştirerek, silerek, sınırlandırarak veya genelleyerek aktarmayı tercih ettiği görülmektedir. Bu kelimelerin yalnızca %20'si Yaşar Kemal'in kullandığı kültüre özgü kelimeleri ve dil zenginliğini 'yabancılaştırma' stratejisi ile okuyucuya aktarabilmiştir.

Sonuç olarak, eserin çevirisi yapılırken Türk kültürünün izlerini korumaktansa erek kültür odak noktası haline getirilmiş ve Yaşar Kemal'in sahip olduğu dil zenginliği göz ardı edilmiştir; yani yerlileştirme daha çok tercih edilmiştir. Kültüre özgü kelimelerin ve metin içi unsurların doğası gereği çoğu kavramın evrenselleştirildiği de yapılan inceleme sonucunda görülmüştür. Bir açıdan çeviri eserde kaynak kültürün korunmaması ve çeviri şiddetine maruz kalmasından söz edebilecekken diğer yandan Türk kültürünün yeniden canlandırılması değerlendirmesinde bulunulabilir. Türk edebiyatının uluslararasılaşması; Türk kültürüne ışık tutmaya, kültürel değişim ve diyalog için yeni olanaklar yaratmaya yardımcı olmuştur. Bu nedenle Türk edebiyatı yazarlarının ve yayıncılarının daha fazla tanınması, dünya genelinde daha fazla okuyucu kitlesine ulaşması; Türk kültürünün daha da tanınır hale gelmesine yardımcı olacaktır. Daha fazla Türk yazarının eserlerinin dünya genelindeki dillere çevrilmesi, dünya kültürlerinin etkileşimi ve anlayışı için bir fırsat sağlayacaktır. Ayrıca Türk edebiyatının uluslararasılaşması, Türk toplumunun daha geniş bir perspektiften dünya ile iletişim kurmasına ve Türk kültürünün zenginliklerinin daha iyi anlaşılmasına olanak tanıyacaktır.

Türk kültürünün uluslararasılaşmasındaki katkıların artması amacıyla, TÜBİTAK-2209- A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında 'Türk Kültürü ve Türk Edebiyatının Çeviri Yoluyla Uluslararasılaşması: İngilizcede *İnce Memed I* Üzerine Bir Analiz' başlığı altında bir proje olarak desteklenmektedir. Bu projeyi hayata geçirmem için destek olan TÜBİTAK'a, proje fikrinden yazma sürecine her aşamada bana destek olan ve emeklerimin karşılığını almamı sağlayan sayın Dr. Muhammed BAYDERE' ye teşekkürü borç bilirim.

Kaynaklar

Aixelá, J. F. (1996). Translation, power, subversion (ss. 52-77). Multilingual Matters.
Kemal, Y. (1961). Memed, My hawk (2005 ed.). New York Review Books. Kemal, Y. (2020). İnce MemedI (57. baskı).YKY.
Kemal, Y. (2022). Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor: Alain Bosquetile Görüşmeler. YKY.
Venuti, L. (1995). Translator's invisibility: A history of translation. Routledge. Venuti, L. (2001). Strategies of translation. Routledge.

Çeviri Yoluyla Dilimize Kazandırılan Bir Şarkının Hikayesi

Yazar: Nergis Beder

Ayrılık zordur. Kolay bir süreç değil ama bu süreci üstesinden gelerek tamamlamak tamamen senin elinde. İnsan kolay kolay vazgeçemiyor tabii sevdiğinden. Zaten öyle hemen unutamazsın ama onu yavaş yavaş merkezinden uzaklaştırabilirsin. Bir yanın eksik olacak. Mutluluğunu, üzüntünü, sevincini, kızgınlığını... ilk paylaştığın kişi yanında olmayacak.

Sakın kendini ya da onu suçlama. Hiçbir şey geçmez eline. Sadece daha fazla üzülürsün. Bir de kendine seni üzecek sorular sorma. Ondan da bir şey umma çünkü umarsan ve karşılığında da bir şey gelmezse sadece hayal kırıklığına uğramış olursun. Yani kendini boşuna kandırma. Gelgitlerin olacak zaman zaman. Bu çok normaldir ama ne olursa olsun asla doğru yoldan sapma. Bazı zamanlar onun adını duyabilirsin, eski bir fotoğrafını görebilirsin hatta kendisiyle bile karşılaşabilirsin ama bunların hepsi olduğunda ve sen artık hiçbir şey hissetmediğini fark ettiğinde, işte o zaman başarıya ulaşmışsın demektir. Artık üstesinden gelip ayrılığı kabullenmişsindir.

Artık daha ne öfke ne sitem ne nefret ne de özlem hissedeceksin. Ona karşı hiçbir şey hissetmeyeceksin. Tüm bu yaşadıklarından sonra ders çıkarmış olacaksın. Tecrübe edinmiş olacaksın. Artık özgüvenli, bağımsız, güçlü ve kendini normalden daha çok seven biri olarak devam edeceksin hayatına. Kendine saygı duyacaksın. Kendine saygı duymazsan kimseye saygı duyamazsın. Artık beraber kurduğunuz hayalleri geride bırakıp kendi hayallerine odaklanacaksın. Artık mutlu olacağın, seveceğin şeyleri yapacaksın.

Kendinle gurur duymalısın!

Sözün özü benim bütün bu anlattıklarımı bir şarkıda bulabilirsin. Yazının başında tam hallerini gördüğün gibi bu şarkının hem İngilizce hem Türkçe versiyonu var:

Ajda Pekkan'ın şarkısı, İngilizce versiyonun uyarlaması. Şarkı, ilk Türk kadın şarkı sözü yazarı olan Fatma Fikret Şeneş tarafından uyarlandı. "Kapı açık, arkanı dön ve çık" sözüyle Şeneş, kadınlara bağımsız olabileceğini gösterdi. Bu sürecin nasıl ilerlediğini bir de kendi ağzından dinleyelim:

"Haksızlığa hiçbir zaman tahammül edemedim. Birine haksızlık edildi mi, bir yolsuzluğa tanık oldum mu, tutamam kendimi, söyleyeceğimi söylerim. Feministler bir ara beni benimsedi ama ben feminist değilim. Çünkü kadının da erkeğin de haksızlığa uğraması aynı derecede yaralar beni."

Şeneş'in şarkılarını böyle yazmasının ve çevirmesinin bir sebebi var. Zamanında sesinin çok güzel olmasından dolayı konservatuvar okumuş ve çok değerli konservatuvar hocasından özel ders almış.

O zamanki Amerikalı müzik hocasına hiç farkında olmadan çok şeyler borçlu olduğunu söylüyor. Çünkü söz yazarlığının bir okulu yok ama o İngilizce olarak eğitimini almış. Mesela hocası müzikal olmayan bir kelimenin şarkıya girmeyeceğini öğretmiş. Şeneş şöyle ifade diyor: "Eğer her kelime şarkıya girebilseydi o zaman şairlerden bizlere lüzum kalmazdı ki. O kadar başarılı şairlerimiz var ama öyle kelimeler var ki şarkıya uymayabilir. En yüksek tona çıkamayabilirsin o kelimeyle." Şarkıda ahenkli kelimelerin olması lazım diyor ve ekliyor: "'Kalbinden beni at.' O T harfini düşünebiliyor musun? T harfinin sona gelmemesi lazım. Ya G harfinden başlayan herhangi bir cümle 'Göö' diye giriyor. 'Gööözlerinin...' Ne kadar çirkin, olabilir mi böyle bir şey?"'

Şeneş en zorlandığı ve en çok uğraştığı şarkının "Bambaşka Biri" olduğunu söylüyor. "I Will Survive" melodisi üzerine yazdığı "Bambaşka Biri" şarkısını ondan daha iyi yapacak birine zamanında on bin lira vereceğini ilan etmiş. Bunun Türkçeye en iyi uyarlanmış şarkı olduğunu dile getiriyor. Bu şarkıda Şeneş baştaki ana fikrin çok güzel olduğunu, sonraki bölümlerde de kendi isyanını yansıttığını söylüyor. Aynı zamanda feminist söylemlerin marşı gibi olduğunu ve kadın örgütlerinin bu şarkıyı çok benimsediğini ifade ediyor.

Şeneş çoğu şarkıların melodisini almış ve kendine ait melodi haline getirmiş, bir şarkı hariç: "Bambaşka Biri''. Bir tek bu şarkıyı orijinale yakın uyarlamış.

Gloria Gaynor - I Will Survive

I.

At first I was afraid, I was petrified
Kept thinking I could never live without you by my side
But then I spent so many nights thinking how you did me wrong
And I grew strong
And I learned how to get along
And so you're back
From outer space
I just walked in to find you here with that sad look upon your face
I should have changed that stupid lock,
I should have made you leave your key
If I'd known for just one second you'd be back to bother me

II.

Go on now, go, walk out the door
Just turn around now
'Cause you're not welcome anymore
Weren't you the one who tried to hurt me with goodbye?
You think I'd crumble?
You think I'd lay down and die?

III.

Oh no, not I, I will survive
Oh, as long as I know how to love, I know I'll stay alive
I've got all my life to live
And I've got all my love to give and I'll survive
I will survive, hey, hey
But now I hold my head up high and you see me
Somebody new

IV.

Oh no, not I, I will survive
Oh, as long as I know how to love, I know I'll stay alive
I've got all my life to live
And I've got all my love to give and I'll survive
I will survive, hey, hey
But now I hold my head up high and you see me
Somebody new

Ajda Pekkan – Bambaşka Biri

I.

Sardı korkular gelecek yıllar
Düşündüm sensiz nasıl yaşanacaklar
Gözlerimde canlanırken yaptığın haksızlıklar
Güçlendim herşey bambaşka olacak
Döndün bak geldin şimdi
Bugünü aslında nasıl sabırla bekledimdi
Seni yalvarırken görmek seni ağlatabilmek
Geçmişi senden geri almak bütün ümidimdi

II.

Go on now, go, walk out the door
Just turn around now
'Cause you're not welcome anymore
Weren't you the one who tried to hurt me with goodbye?
You think I'd crumble?
You think I'd lay down and die?

III.

Oh yaşadım yaşıyorum
Başım yukarda meydan okuyorum hayata ve sana
Gönlüm doluyor aşkla barıştım bak hayatla
Başladım hey yaşamaya hey hey

IV.

Şimdi gel de gör beni bambaşka biri
Topladım dağılan kalbimin her köşesini
Ardından ağlayan o zavallı kız nerede şimdi
Gel gör beni
Sevenlere vereceğim sevgimi herşeyimi
Bugünü aslında nasıl sabırla bekledimdi
Seni yalvarırken görmek seni ağlatabilmek
Geçmişi senden geri almak bütün ümidimdi

V.

Go on now, go, walk out the door
Just turn around now
'Cause you're not welcome anymore
Weren't you the one who tried to break me with goodbye?
You think I'd crumble?
You think I'd lay down and die?

V.

Olmaz artık kapı açık
Arkanı dön ve çık istenmiyorsun artık
Bir zamanlar sen de bana acımadın
Yalnız kaldım yıkılmadım ayaktayım

VI.

Oh no, not I, I will survive
Oh, as long as I know how to love, I know I'll stay alive
I've got all my life to live
And I've got all my love to give and I'll survive
I will survive

VI.

Oh yaşadım yaşıyorum
Başım yukarda meydan okuyorum hayata ve sana
Gönlüm doluyor aşkla barıştım bak hayatla
Başladım hey yaşamaya hey hey

https://www.yasemin.com/yasam/haber/2474549-ajda-pekkan-kac-yasinda-genclik-sirri-ne

https://www.udiscovermusic.com/stories/gloria-gaynor-survives-thrives/

KAYNAKLAR

https://egoistokur.com/fikret-senes-insan-elini-atese-tutmadikca-ogrenmiyor/

http://www.birzamanlar.net/roportaj/fikretsenes.html

http://tetrailetisim.com/kategori/tetra-blog/49468/fikret-senes-sarki-sozlerimde-kirilan-kadinlar-var

https://www.youtube.com/watch?v=fCamiOKdo_8

(Fikret ŞENEŞ CNN TÜRK SABA TÜMER 2011)

Çeviri Edebiyattan Sevgi Temalı Alıntılar ve Bir Okurun Çeviri Denemeleri

Yazar: Helin Özel

Herkese merhaba, ben Helin. Aşağıda okuduğum kitaplardan bende iz bırakan üç alıntıyı göreceksiniz. Bu üç alıntı, içlerinde acı ve tatlı yönleriyle sevgi temasını barındırıyor. Can Yayınları'na ait olan bu üç kitabı herkes okumalı. Öncelikle José Mauro de Vasconcelos'tan *Şeker Portakalı*, ilk defa ilkokuldayken okuduğum bir kitap. Daha sonra ortaokulda ve lisede tekrar tekrar sıkılmadan okudum ve her okuyuşumda farklı yönlerini gördüm. Neredeyse tüm cümlelerinin altını çizerek okuduğum ve çok sevdiğim bu kitaba bu yazıda yer vermemek olmazdı diye düşündüm. Bu kitabın küçük bir kısmını kendi kalemimden sizlerle paylaştığım için çok mutluyum. İkinci kitap, Antoine de Saint-Exupéry'den *Küçük Prens*, çok tatlı bir kitap olmasıyla gönlümde taht kurmuştur. Bu yazı için alıntıya ihtiyacım olduğunda aklıma ilk *Küçük Prens* gelmişti. Sizler için en sevdiğim alıntıyı seçtim ve kendi duygularımı katarak çevirdim. Son olarak ise Emily Brontë'den *Uğultulu Tepeler* adlı kitap, okuduğum en iyi aşk temalı kitaplardan biridir. Yazıda ele aldığım tema sevgi olunca, bu kitaptan not aldığım etkileyici bir alıntıyı seçtim. Aşağıda seçtiğim alıntıların hem İngilizce hem de Türkçe metinlerini ve hemen altlarında kendi yorumum ve duygularımı katarak yaptığım çevirimi bulabilirsiniz. Keyifli okumalar!

Hello everyone, I am Helin. Below, you will see three quotes that impress me among the books I have read. These quotes have the theme of love with its ups and downs. Everyone should read these books by Can Yayınları. Firstly, *My Little Orange Tree* by José Mauro de Vasconcelos is a book that I read for the first time when I was in elementary school. Then, I read it over and over again in middle and high school without getting bored, and I saw different aspects of it every time I read. I thought I should include this book, which I loved very much and underlined almost all its sentences, in this article. I am very happy to share a small part of this book with you from my pen. The second book, *The Little Prince* by Antoine de Saint-Exupéry has enshrined in my heart because it is a very sweet book. When I needed a quote for this article, this book came to my mind. I have chosen my favorite quote for you and translated it by adding my feelings. Finally, the book *Wuthering Heights* by Emily Brontë is one of the best love books I have read. Since the theme in the article is love, I chose an impressive quote that I took note from this book. Below you can find Turkish and English versions of the quotations and my translation that I added my own comments and feelings. I wish you a pleasant reading!

•My Little Orange Tree (Portakalı), Jose Mauro De Vasconcelos

"I couldn't stop thinking about him. Now I really knew what pain was. Pain wasn't being beaten unconscious. It wasn't cutting my foot on a shard of glass and getting stitches at the pharmacy. Pain was this: my whole heart ached, and I had to carry it to the grave. I couldn't tell anyone my secret. Pain sapped the strength from my arms, my head; I didn't even want to turn my head on the pillow."

https://www.canyayinlari.com/seker-portakali-9789750738609?seq=1WcSijMjSCW8x_WzQVBRFQ&seqtxt=%C5%9Feker%20portakal%C4%B1

Can Yayınları

Türkçe Çeviri (Emrah EMRE)**:**

"Onu düşünmekten kendimi alamıyorum. Şimdi acının ne olduğunu gerçekten biliyordum. Ayağını bir cam parçasıyla kesmek ve eczanede dikiş attırmak değil bu. Acı, insanın birlikte ölmesi gereken şeydi. Kollarda başta en ufak güç bırakmayan, yastıkta kafayı bir yandan öbür yana çevirme cesaretini bile yok eden şeydi."

Benim Çevirim:

"Onu düşünmeden yapamıyordum. Artık acı denen duygunun ne olduğunu gerçekten biliyordum. Acı çekmek; şuurunu kaybedene dek dövülmek, ayağını bir cam parçasıyla kesmek ve eczanede dikiş attırmak gibi bir duygu değildi. Acı bende bir gönül yarası açtı ve onu mezara kadar taşımak zorundaydım. Kollarım ve başımda birazcık olsun güç bırakmadı; başımı yastıkta bir yandan diğer yana çevirmek bile istemiyordum."

Seçtiğim alıntıların hem İngilizce hem de Türkçe metinlerini ve hemen altlarında kendi yorumum ve duygularımı katarak yaptığım çevirimi bulabilirsiniz.
Keyifli okumalar!

Le Petit Prince (Küçük Prens), Antoine de Saint- Exupéry

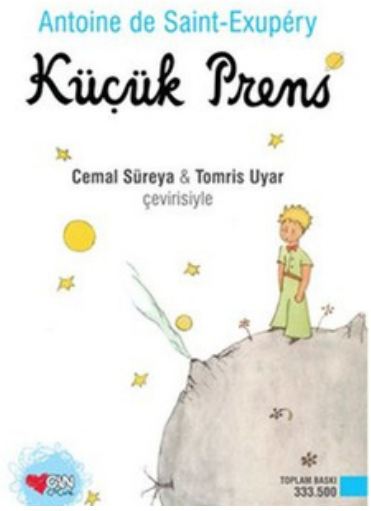

dhttps://www.canyayinlari.com/kucuk-prens-9789750724435

"If some one loves a flower, of which just one single blossom grows in all the millions and millions of stars, it is enough to make him happy just to look at the stars. He can say to himself, 'Somewhere, my flower is there . . .' But if the sheep eats the flower, in one moment all his stars will be darkened . . . And you think that is not important!"

Can Yayınları

Türkçe Çeviri(Cemal SÜREYYA & Tomris UYAR)**:**

"Sevdiğiniz çiçek milyonlarca yıldızdan yalnız birinde bile bulunsa yıldızlara bakmak mutluluğumuz için yeterlidir. 'Çiçeğim işte şunlardan birinde,' deriz kendi kendimize. Ama bir de koyunun çiçeği yediğini düşün, bütün yıldızlar bir anda kararmış gibi gelir. Bu mu önemli değil?"

Benim Çevirim:

"Eğer bir insan milyonlarca yıldızın içinde büyüyen tek bir çiçeği seviyorsa sadece yıldızlara bakmak onu mutlu etmek için yeterli olacaktır. Yıldızlara bakarken kendi kendine 'Çiçeğim orada bir yerlerde...' diyebilir. Ama koyun çiçeğini yerse işte o zaman birdenbire tüm yıldızları kararıverir... Ve sen bunun önemli olmadığını mı düşünüyorsun?"

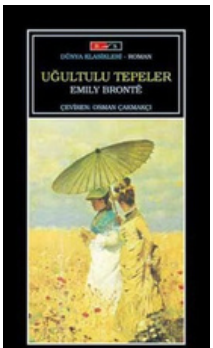

https://www.bordosiyah.com.tr/kitap/ugultulu-tepeler-emily-bronte-9786052223697

Wuthering Heights (Uğultulu Tepeler), Emily Bronte- Bordo

"You said I killed you- haunt me, then! The murdered do haunt their murderers, I believe. I know that ghosts have wandered on earth. Be with me always- take any form- drive me mad! Only do not leave me in this abyss, where I cannot find you! Oh, God! It is unutterable! I cannot live without my life! I cannot live without my soul!"

Siyah Yayınları

Türkçe Çeviri (Osman ÇAKMAKÇI)**:**

"'Beni sen öldürdün,' demiştin, öyleyse peşimi bırakma! Öldürülenler, öldürenlerin peşlerini hiçbir zaman bırakmazlar sanırım. Yeryüzünde dolaşan hayaletler olduğunu biliyorum. Sen de hep yanımda ol... Dilediğin kılığa gir... Çıldırt beni! Ama seni bulamadığım şu uçurumun karanlığında bırakma! Hey ulu Tanrım! Anlatılır gibi değil bu! Ben cansız nasıl yaşarım! Ruhsuz nasıl yaşarım!"

Benim Çevirim:

"Seni öldürdüğümü söylemiştin – o zaman peşimi bırakma! Maktullerin, katillerinin peşini bırakmadıklarına inanırım. Biliyorum, hayaletler dünyada geziniyorlar. Sen hep benimle ol – istediğin kılığa bürün – deli et beni! Sadece beni, seni bulamadığım bu uçurumda bırakma! Ah, Tanrım! Kelimeler kifayetsiz! Hayatım olmadan ruhum olmadan ben yaşayamam!"

Yılın Kelimeleri

Yazar: Mehmet Yiğit Güntekin

Bir dil ve çeviri tutkunu olarak, sürekli olarak gelişen bir kelime dünyası ile çevreleniyoruz. Her geçen yıl, bizimle birlikte değişen dünyamızı yansıtan birçok yeni kelime ve deyimle karşılaşıyoruz. Bu yazıda, 2022 yılının "Yılın Kelimeleri"ne bakacak ve bu kelimelerin o dönemde şekillendiği sosyal, siyasi ve kültürel trendleri nasıl yansıttığını inceleyeceğim. Karadeniz Teknik Üniversitesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencisi ve çeviri alanına ilgi duyan biri olarak, dilin zamana uyumdaki gücüne hep hayran kalmışımdır. Bu yazı aracılığıyla, kelimelerin ortak deneyimlerimizi kapsama gücüne ve dilin kendisinin dinamik yapısına odaklanarak, dilin gücüne ışık tutmayı umuyorum. Şimdi, lafı daha fazla uzatmadan, "Yılın Kelimeleri"ni keşfedelim!

Kelimenin Gücü: Yılın Trendlerini Yansıtan Kelimeler!

Bu yazıda, 2022 yılının "Yılın Kelimeleri"ne bakacak ve bu kelimelerin o dönemde şekillendiği sosyal, siyasi ve kültürel trendleri nasıl yansıttığını inceleyeceğim.

Son birkaç yılda "Yılın Kelimesi" seçimi popüler bir hale geldi. Bu kelimeler, genellikle yılın önemli kültürel, sosyal ve siyasi olaylarını yansıtmak için seçiliyor. Bu yazıda, bazı büyük sözlükler tarafından 2022 yılında seçilen yılın kelimelerine ve çeşitli sözlükler tarafından tanımlanan anlamlarına bakarak toplumumuz hakkında ortaya neler koyduklarını keşfedeceğiz. İklim değişikliği farkındalığının artmasından küresel salgına kadar HER ŞEY!

Merriam-Webster:

Gaslighting

: kişinin kendi düşüncelerini, gerçeklik algısını ve hatıralarının doğruluğunu sorgulamasına neden olan ve yaygın şekilde kafa karışıklığı, özgüven ve benlik saygısı kaybı, duygusal ve zihinsel istikrarsızlık ve manipüle eden kişiye bağımlılık duyulması ile sonuçlanan uzun süreli psikolojik manipülasyon

Neden Gaslighting?

Bu dezenformasyon çağında, yalan haberler, komplo teorileri, Twitter troll'leri ve deepfake'lerin yaygın olduğu ortamda, gaslighting bir çağ kelimesi olarak ortaya çıktı.

https://currentaffairs.adda247.com/merriam-webster-announced-gaslighting-as-its-word-of-the-year-2022/

Zihin karışıklığı ve güvensizlik yaratmaya yönelik olan *gaslighting*, "birini kendi çıkarı için büyük ölçüde yanıltma eylemi" olarak tanımlanmaktadır. 2022 yılında, gaslighting kelimesinin arama sayısında %1740'lık bir artış gözlendi ve kelime yıl boyunca büyük ilgi gördü.

Son yıllarda, yanlış bilgi yaymak için kullanılan kanalların ve teknolojilerin artmasıyla birlikte gaslighting, yanıltma algısını ifade etmek için tercih edilen bir kelime haline geldi. Bu nedenle gaslighting, Yılın Kelimesi olarak adlandırılmayı hak ediyor.

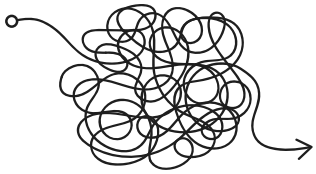

Cambridge:

https://i0.wp.com/dictionaryblog.cambridge.org/wp-content/uploads/2022/11/About-words-article-image.jpg?ssl=1

Homer

: bir beyzbol terimi olan "home run" ifadesinin kısaltması: beyzbol müsabakasında top sahanın dışına vurulduğunda, genellikle oyun alanının dışındayken, tüm kalelerin etrafından başlangıç kalesine kadar koşulabildiğinde kazanılan bir puan

Neden *Homer?*

Cambridge Dictionary web sitesinde 2022 yılında "*Homer*" kelimesi için yapılan aramaların sayısında büyük bir artış gözlendi ve kelime sadece bir gün içinde 65.000'den fazla kez arandı.

Bu arama artışı, 5 Mayıs 2022 tarihinde popüler bir online kelime oyunu olan Wordle'de cevap kelimenin "homer" olduğu gün gerçekleşti.

"Home run" ifadesi, bir beyzbol terimi olmakla birlikte, resmi olmayan bir Amerikan İngilizcesi kullanımıdır. Kelimeye aşina olmayıp kafası karışan on binlerce Wordle oyuncusu, "Homer" kelimesinin anlamını öğrenmek için Cambridge Sözlüğü'nü kullandı.

Collins:

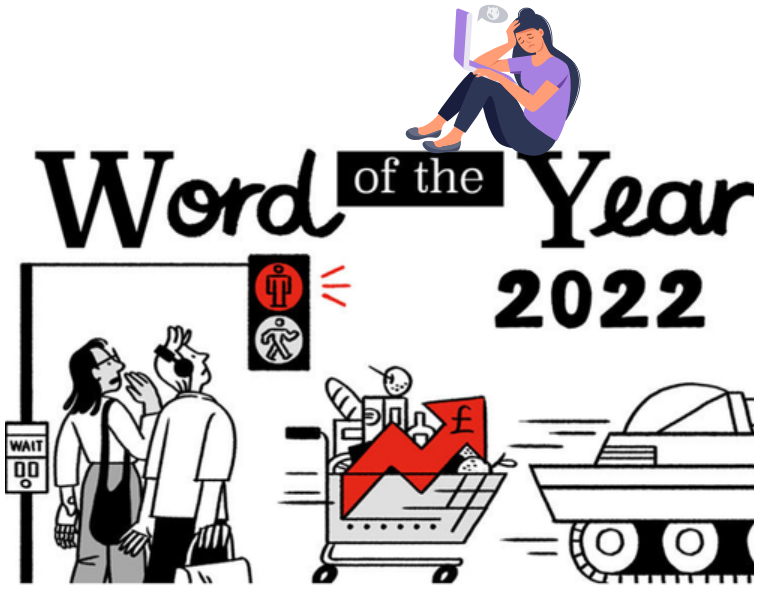

https://resources.collins.co.uk/Dictionary/WOTY22/22.10.21_6709%20HARP_PERMACRISIS_RF_V3.gif

Permacrisis

: özellikle bir dizi yıkıcı olaydan kaynaklanan uzun bir istikrarsızlık ve güvensizlik dönemi

Neden *Permacrisis?*

Permacrisis "uzun bir istikrarsızlık ve güvensizlik dönemi" olarak tanımlanan bir terim olarak, Collins'in 2022 Yılın Kelimesi olarak seçilmiştir. Permacrisis, dünya genelinde devam eden krizleri ifade eden birkaç kelime arasında yerini alıyor. Bu krizler arasında, siyasi istikrarsızlık, Ukrayna'da devam eden savaş, iklim değişikliği ve ekonomik kriz yer alıyor.

Oxford:

Goblin mode

: genellikle "goblin modunda olmak" veya "goblin moduna girmek" gibi ifadelerle kullanılan "goblin modu", sosyal normları veya beklentileri reddeden, genellikle tembel, umarsız, kendine düşkün, dağınık veya açgözlü bir davranış biçimini ifade etmek için kullanılan argo bir terim

Neden *Goblin Mode?*

Goblin modu ifadesi ilk olarak 2009 yılında Twitter'da ortaya çıktı. Ancak, bir manşetle olaylı bir şekilde tweet atıldıktan sonra sosyal medyada viral hale gelerek Şubat 2022'de gazeteler ve dergilerde de yer almaya başladı. Covid kısıtlamalarının hafiflemesiyle birlikte birçok ülkede insanlar evlerinden daha sık dışarı çıktıkça, kelimenin popülaritesi daha da arttı. Dolayısıyla, goblin modu ifadesi, normal hayata dönmek istemeyen bireylerin ruh halini yansıtır hale geldi

Sonuç olarak, 2022 "Yılın Kelimeleri"ne bakarak sosyal, siyasi ve kültürel trendleri incelediğimizde, dilin zamana uyumdaki gücünü ve kelimelerin ortak deneyimleri kapsama gücünü görebiliyoruz. Bu "Yılın Kelimeleri" seçimleri, dilin gelişimini ve kullanımını yansıtmak amacıyla dikkatli bir şekilde yapılır. Dilbilim uzmanları ve editörler, dil trendlerini takip ederek ve dil veritabanlarını kullanarak en güncel ve doğru seçimleri yaparlar.

Türkçe'de de benzer bir uygulamanın Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından başlatılması güzel olabilir. Yılın Kelimeleri, Türk toplumunun önemli olayları ve trendleri yansıtan kelimeleri belirleyerek dilin gelişimine ve kullanımına ışık tutabilir. Bu uygulama, Türkçe dilinin dinamik yapısını ve değişen ihtiyaçlarını gözlemlememize yardımcı olabilir. Ayrıca, toplumun dikkatini dilin önemine ve kelime dağarcığının zenginleştirilmesine çekebilir. TDK'nın bu alanda bir girişimde bulunması ve Yılın Kelimeleri gibi bir etkinlik düzenlemesi, dilimize olan ilgiyi artırabilir ve dilin yaşayan bir varlık olduğunu vurgulayabilir.

Dilin gücünü ve kelime dağarcığının zenginliğini takdir etmek önemlidir. Yılın Kelimeleri gibi etkinlikler, dilin gelişimine ve kullanımına farkındalık yaratırken aynı zamanda toplumun ortak deneyimlerini yansıtan kelimeleri de kutlamamızı sağlar. Dil, kültürel, sosyal ve siyasi bir aynadır, bu tür etkinlikler aracılığıyla bu yansımaları keşfetmek ve paylaşmak, dilin gücünü anlamamıza yardımcı olur.

Thomas Hardy'nin "The Withered Arm" Adlı Kısa Öyküsünden Bir Kesit

Yazar: Belemir Birinci

Merhaba, ben Belemir Birinci. Karadeniz Teknik Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü 2022 mezunuyum. Sizlerle bitirme tezim için çevirisini ve incelemesini yaptığım Thomas Hardy'nin "The Withered Arm" isimli kısa öyküsü üzerine bir paylaşımda bulunmak istiyorum.

Orijinal ismi "The Withered Arm" olan bu kısa öykü, Hardy'nin hikâyelerinin toplandığı "Wessex Tales" kitabında basılmıştır. Çeviri sürecine başlamadan önce yazarı tanımak oldukça önemliydi. Bu nedenle, Hardy ile onun dönemine bir yolculuk yaptım. Öncelikle, o dönemdeki İngiliz edebiyatının özelliklerini inceledim, ardından Hardy'nin edebî duruşunu ele aldım. Bunu hem Hardy'nin diğer eserlerini inceleyerek hem de Hardy hakkındaki görüşleri ve eleştirileri inceleyerek gerçekleştirdim. Bununla birlikte Hardy'nin Türkçeye çevrilen diğer eserlerini de inceledim. Daha sonra hikâyenin içerisinde kaybolmam gerekiyordu. Bunun için öncelikle, dijital ortamda bile olsa eserin orijinal hâline ulaştım ve öyküyü tekrar okudum. Daha sonra eserin uyarlandığı tiyatro, film, müzikal gibi farklı dallar olup olmadığını inceledim. Eserin farklı uyarlamalarını incelemek, esere tam anlamıyla hâkim olmak için önemliydi. Çünkü bu eseri Türkçeye çevirecek olan ilk çevirmen ben olacaktım.

Öyküyü çevirmeye başladığımda beni en çok zorlayan nokta, belki de hikâyenin yazıldığı dönem ve günümüz arasındaki zaman farkını doğru bir şekilde yansıtabilme kaygısı oldu. Hardy'nin sahip olduğu edebî duruşu, Türkçe dilini kullanan okuyucuya doğru bir şekilde ve değiştirmeden aktarmak zorundaydım. Üstelik iki kültür arasındaki farklılıkları da göz önünde bulundurmam gerekiyordu. Öykünün gotik ve soyut kurgular içeriyor olması da çeviri sürecinde fazla zaman ayırmam gereken hususlardı.

Sizlere bitirme tezim için çevirisini ve incelemesini yaptığım, Hardy'nin orijinal ismi "The Withered Arm" olan ve Türkçeye "Çürüyen Kol" olarak çevirdiğim kısa öyküsünden bir kesit sunacağım.

"Gece gördüğü rüyadan kalan izlenim hâlâ güçlüydü. Brook neredeyse ziyaretçisinin yüzünde kırışıkları, küçümsemeyi ve zalimliği görmeyi bekliyordu. Kaçmak mümkün olsaydı bu karşılaşmadan kaçacaktı. Ancak kulübenin arka kapısı yoktu ve çocuk bir anda Bayan Lodge'un nazik vuruşuyla kapının sürgüsünü açmıştı.
"Sanırım doğru eve geldim" dedi delikanlıya bakıp gülümseyerek. "Ama sen kapıyı açana kadar bundan emin değildim."

Kadının şekli ve davranışı hayaletinki gibiydi; ama sesi öyle tatlı, bakışı o kadar çekici, gülümsemesi öyle yumuşak, Rhoda'nın gece yarısı ziyaretçisininkinden o kadar farklıydı ki, Rhoda duyularının ona anımsattıklarına inanamadı. Yapmaya meyilli olduğu gibi bir tiksinti içinde saklanmadığına gerçekten memnundu. Bayan Lodge, sepetinde çocuğa söz verdiği gibi bir çift pabuç ve işine yarayabilecek başka eşyalar getirdi.

Rhoda'nın kalbi, ona ve kendisine karşı duyduğu bu şefkatli duygular üzerine acı bir şekilde sızladı. Bu masum genç kadın ondan kötü sözler değil, iyi dilekler duymalıydı. Onlardan ayrıldığında, ortamdaki ışık sönmüş gibiydi. İki gün sonra, tekrar gelip ayakkabıların olup olmadığını sordu ve iki haftadan daha kısa bir süre sonra Rhoda'yı tekrar ziyaret etti. Bu sırada çocuk evde değildi." (Hardy, 1888: 35-36)

“The impression remaining from the night's experience was still strong. Brook had almost expected to see the wrinkles, the scorn, and the cruelty on her visitor's face. She would have escaped an interview, had escape been possible. There was, however, no backdoor to the cottage, and in an instant the boy had lifted the latch to Mrs. Lodge's gentle knock.

“I see I have come to the right house,” said she, glancing at the lad, and smiling. “But I was not sure till you opened the door.”

The figure and action were those of the phantom; but her voice was so indescribably sweet, her glance so winning, her smile so tender, so unlike that of Rhoda's midnight visitant, that the latter could hardly believe the evidence of her senses. She was truly glad that she had not hidden away in sheer aversion, as she had been inclined to do. In her basket Mrs. Lodge brought the pair of boots that she had promised to the boy, and other useful articles.

At these proofs of a kindly feeling towards her and hers Rhoda's heart reproached her bitterly. This innocent young thing should have her blessing and not her curse. When she left them a light seemed gone from the dwelling. Two days later she came again to know if the boots fitted; and less than a fortnight after that paid Rhoda another call. On this occasion the boy was absent.” (Hardy, 1888: 35-36).

Kaynak:
Hardy, T. (1888). The withered arm. Wessex tales (ss.26-58). New York: Franklin Square. https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc2.ark:/13960/t3jw8700g&view=1up&seq=1 1&skin=2021

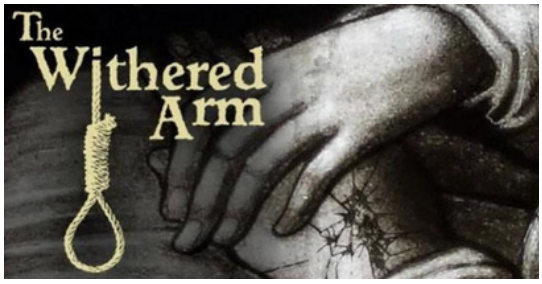

https://hardyonline.org/welcome-2/withered-arm-landscape/

Cyprian'dan Aphrodite'e: Bir Şiiri Çevirmek

Yazar: Beytullah Dağlı

Kaynak metnin en alt kısımda yer alan alıntıda belirtildiği üzere, aslında bu şiir, John Galsworthy adlı yazarın *The Apple Tree* novellasından bir kısım. Fakat kaynak metnin orijinal hali aslında bir Yunan tragedyası olan ve Euripides tarafından kaleme alınan *Hippolytus* oyununda yer alıyor. Yani çapraz bir geçiş söz konusu. Böyle olması sonucunda ve çeviri metnimin orijinal bir başlığı bulunmaması dolayısıyla bu çalışmayı şimdilik "Bir Şiiri Çevirmek" olarak adlandırıyorum. Çeviri aşamasında verdiğim en zahmetli kararlardan biri; farklı zaman dilimlerinde hem bir Yunan tragedyasının (Hippolytus) hem de bir novellanın (The Apple Tree) önemli bir parçası olan bu şiirdeki imaların, bütünlüğün, göndermelerin, mesajların ve anlamların dengesini nerede tutacağımdı. Her iki kaynak metne yerleştirdiğimizde de bize güzel bir anlam tutarlılığı ve okuma akıcılığı sağlayabilecek bir erek metne ulaşma yönünde iki metni de defalarca okuyup yeniden çevirerek adım atmaya çalıştım. Kaynak metnim *The Apple Tree* adlı novellayı çevirirken 2005 yılı edisyonunu kullandığım için alıntımı o metinden yapacağım. Bununla birlikte kaynak metnin ilk kez 1926 yılında yayımlandığı bilgisini de eklemek isterim. Umarım sizler için keyifli bir okuma olur.

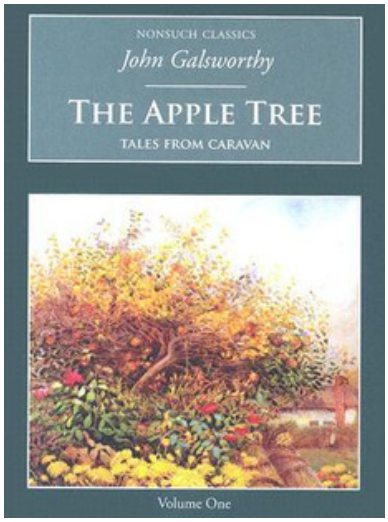

https://archive.org/details/appletreetalesfr0000gals

Erek Metin	Kaynak Metin
"Aşk'ın* kalbi deliliğe,	*"For mad is the heart of Love,*
Kanadının pırıltısı altın rengine bürünür,	*And gold the gleam of his wing;*
Böylece herkes büyülenir,	*And all to the spell thereof*
İşte 'O', yayını gerince.	*Bend when he makes his spring.*
O fırtınalı, taze canlılık	*All life that is wild and young*
Dağlardan, dalgalardan, nehirlerden,	*In mountain and wave and stream*
Yeryüzünde her yerden fışkırdı,	*All that of earth is sprung,*
Ya da kızıl güneş ışığında yaşam buldu;	*Or breathes in the red sunbeam;*
İşte böyleydi, insanoğlu. Ve o asil tahtlar Cyprian,**	*Yea, and Mankind. O'er all a royal throne,*
Varsın hepsi senin olsun!"	*Cyprian, Cyprian, is thine alone!"*

Galsworthy, J. (2005). *The Apple Tree.* (p. 315-316). Nonsuch Publishing.

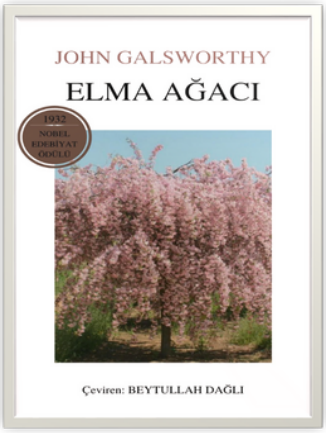

Dipnotlar:

Aşk ve 'O':*
Yunan aşk tanrısı Eros'u temsil ediyor.

Cyprian:**
Yunan aşk tanrıçası Afrodit'i temsil ediyor. Afrodit, Kıbrıs adasında doğmuş olması sebebiyle "Cyprian" adıyla da anılır.

Sanatın Psiko-Epistemolojisi

Yazar: Seda Zeynep Döşeyici

İnsanoğlunun fizik bilimindeki ilerleyişiyle beşeri bilimlerdeki durgunluğu ve hatta bugünlerdeki gerileyişi arasındaki uçurum, insanoğlunun bilgi dağarcığında sanatın yerinin aşikâr bir belirtisidir.

Fizik bilimi, hızla yok edilen rasyonel epistemolojinin kalıntılarıyla ayakta dururken beşeri bilimler, mistisizmin ilkel epistemolojisine hemen hemen terk edilmiştir. Fizik, insanoğlunun atomaltı parçacıklarından gezegenler arası uzaya kadar inceleyebildiği bir noktaya ulaşmışken; doğası, insan yaşamındaki işlevi ve yok sayılamayacak psikolojik etkisinin nedeni hakkında çok az şey bilinen sanat, bilinmezliğin karanlığında gömülü kalmıştır. Buna rağmen sanat, yoğun bir tutku ve son derece 'bireysel' bir kaygı ile varlığını bilinen her uygarlıkta sürdürmüştür. Öyle ki ilk yazı dilinin doğuşundan çok daha önce, insanoğlunun tarihinin başladığı anda attığı ilk adımlarında bile sanatın izlerine rastlarız.

Diğer bilgi alanlarında insanlar, bir iş için tutarsız mistik kâhinlerin rehberliğini arama alışkanlığını aşmışlardır. Sanat alanında ise bu uygulama tüm etkinliğiyle devam etmekte ve günden güne daha fazla gözle görülür hâle gelmektedir. İlkel insanlar, doğa olgusunu sorgulanmayacak ya da analiz edilmemesi gereken indirgenemez bir birincil olgu veya bilinemez şeytanların dışlayıcı alanı olarak kabul ederlerdi. Tıpkı bunun gibi bugünün epistemoloji cahilleri de sanatı sorgulanmayacak ya da analiz edilmemesi gereken indirgenemez bir birincil olarak, bilinemeyecek bir şeytanın yani duygularının özel alanı olarak kabul ederler. Aralarındaki tek fark, tarih öncesi ilkel insanların hatasının masum olmasıdır.

Diğerkâmlığın (altruizm) en acımasız anıtlarından biri, insanın kültürel olarak uyarılmış 'bencilliğidir'. Bu, bilinmeyenle olduğu gibi kendisiyle birlikte yaşamaya, görmezden gelmeye, kaçmaya, ruhunun bireysel (sosyal olmayan) ihtiyaçlarını bastırmaya, en önemli şeyler hakkında en az şeyi bilmeye ve böylece en derin değerlerini 'öznelliğin' zayıf yeraltı dünyasına ve hayatını kronik suçluluğun kasvetli çorak topraklarına teslim etmeye istekli olmasıdır. Sanatın bilişsel ihmali, tam da sanatın işlevi toplumsal olmadığı için varlığını sürdürmüştür. (Bu, diğerkâmlığın, insanlık dışılığının, insanın, gerçek ve birey olarak bir insanın, en derin ihtiyaçlarına karşı acımasız kayıtsızlığının bir başka örneğidir. Ayrıca, ahlaki değerleri tamamen sosyal bir mesele olarak gören herhangi bir ahlaki teorinin insanlık dışılığının göstergesidir.)
Sanat, gerçekliğin toplumsallaştırılamayan bir yönü olan insan bilincinin doğasının bir ürünüdür. Bu evrensel yani tüm insanlar için geçerli olan fakat kolektif olmaktan uzak bir olgudur.

http://betysman-coleccionistadeimagenes.blogspot.com/2013/11/nick-gaetano-portadas-para-ayn-rand-i.html

Bir sanat eserinin (edebiyat dâhil) ayırt edici özelliklerinden biri, günlük hayatta bir karşılığının olmaması, maddi bir amaca hizmet etmekten ziyade kendi içinde bir amaç olması hatta bir amaca odaklanmaktansa sadece düşüncede kalmasıdır. Bu düşünceden alınan zevk o kadar yoğun ve derindir ki kişi onu kendine yeten ve kendini haklı çıkaran bir birincil araç olarak görür. Çoğu zaman, bir sanat eserini analiz etmek gibi bir öneriye kendi kimliğine, en derin ve temel benliğine saldırılmışçasına karşı çıkar.

Her insani duygunun kaynağı olan bir neden vardır. Hiçbir duygu o kadar yoğun değildir ki nedensiz ve indirgenemez olsun. Ayrıca hiçbir duyguyu, bir canlının hayatta kalması için ihtiyacı olan duygu (ve değerlerin) kaynağından ayrı düşünmek mümkün değildir.

Sanatın bir 'amacı' vardır ve insani bir 'ihtiyaca' hizmet eder ki bu sadece maddi bir ihtiyaç değil, insan bilincinin bir ihtiyacıdır. Sanat ile insanın hayatta kalması arasındaki bağ hayatidir. Burada hayatta kalmaktan kasıt, fiziksel olarak varlığını sürdürmesinden ziyade bunu sağlayan bilincinin hayatta kalması ve korunmasıdır. Sanatın kaynağı, insanın bilişsel yeteneğinin kavramsal olmasından gelir. Bu demektir ki insan bilgiyi edinir ve eylemlerini yönlendirir. Bunu yaparken eylemlerini tek başına yalıtılmış algılar yoluyla değil, yaptığı soyutlamalar yoluyla yönlendirmektedir. Sanatın doğasını ve işlevini anlamak için öncelikle kavramların doğasını ve işlevini anlamak gerekir.

Bir ‘kavram’, bir soyutlama süreciyle izole edilmiş ve belirli bir tanımla birleştirilmiş iki veya daha fazla birimin bütünleşmesidir. İnsan, algısal tanımlamalarını kavramlar hâlinde ve kavramlarını gittikçe genişleyen kavramlar hâlinde düzenler. Böylece sınırsız miktarda bilgiyi ve doğrudan elde edilen herhangi bir veriyi kavrayabilir, elinde tutabilir, tanımlayabilir ve bütünleştirebilir.

Karşılaşılan herhangi bir durumda kavramlar, insanın algısal kapasitesinin izin verdiğinden çok daha fazlasını bilinçsel farkındalığının odağıyla kavramasını sağlar. İnsanın belirli bir anda algılayabildiği şeylerin sayısı yani algısal kapasitesinin aralığı sınırlıdır. İnsan, dört veya beş tane şeyi gözünde canlandırabilir. Örneğin dört ağacı veya beş kediyi düşünün. Buna rağmen, insanın bir milyon tane ağacı veya on ışık yılı uzaklıktaki bir yeri aklında canlandırması mümkün değildir. Bunu mümkün kılan ise onun bu gibi bilgilerle başa çıkmasını sağlayan kavramsal yeteneğidir.

İnsan, sahip olduğu kavramları dilin işlevi sayesinde korur. Kullandığımız her kelime, özel isimler dışında, belirli bir türün sınırsız sayıda somut örneğine karşılık gelen bir kavramdır. Bir kavram, iki yöne de giden iki ucu açık ve o türdeki tüm birimleri içeren özel olarak tanımlanmış birimlerin matematiksel bir dizisi gibidir. Örneğin ‘insan’ kavramı, şu anda yaşayan, yaşamış ve yaşayacak olan tüm insanları kapsar. Bu sayıca o kadar fazla insanı temsil eder ki kişinin bu insanları görsel olarak aklında canlandırması veya incelemesi mümkün değildir.

Dil, görsel-işitsel sembollerin bir kodudur. Bu kod, soyutlamaları, somutlamalara daha doğrusu somutlamaların psiko-epistemolojik eşdeğerlerinin yönetilebilir sayıda belirli birimlerine dönüştürmekte kullanılır. (Psiko-epistemoloji, insanın bilinçsel sürecini inceleyen alandır. Bu süreci, bilinçli ve bilinçdışı meydana gelen otomatik işlevler arasındaki etkileşim üzerinden inceler.)

Bir çocuğun diyaloğundan bir bilim insanının konuşmasına kadar herhangi bir ifadede yer alan muazzam kavramsal bütünleştirmeyi düşünün. Basit ve açıkça anlaşılan tanımlamalardan başlayan ve daha yüksek seviyelere gelen bilginin hiyerarşik yapısını herhangi bir elektronik cihazın bile yaklaşamayacağı kadar çok dallandırabilen kavramsal zincirleri düşünün. Yine de bu dilin psiko-epistemolojik görevinin basit olan kısmıdır. Bundan çok daha karmaşık olan bir kısmı daha vardır. Bu da bilginin ‘uygulama’ kısmıdır. Örneğin gerçeklik olgularını değerlendirmek, hedef belirlemek veya hareketlerini bunlara göre yönlendirmektir. İnsanın bunu yapmak için başka bir kavramlar zincirine ihtiyacı vardır: bir normatif soyutlamalar zinciri. İlkinden türetilen bu zincir, ondan ayrı tutulsa da ona bağlı ve bir anlamda daha karmaşık denebilecek bir ‘kavramlar zinciridir’.

Bilişsel soyutlamalar gerçekliğin gerçeklerini tanımlarken, normatif soyutlamalar gerçekleri değerlendirir, böylece bir değerler tercihi ve hareket tarzı belirler. Bilişsel soyutlamalar ‘var olan’ ile ilgilenirken normatif soyutlamalar ‘olması gereken’ ile (insanın seçimine açık olanla) ilgilenir.

Normatif bir bilim olan etik, felsefenin iki bilişsel dalına dayanır: metafizik ve epistemoloji. İnsanın ne yapması gerektiğini belirtebilmek için önce onun ne ve nerede olduğunu yani doğasının (bilişsel kavraması dâhil) ve içinde olduğu doğanın ne olduğunu bilmek gerekir.

(Bu bağlamda, belirli bir etik sistemin metafiziksel dayanağının doğru ya da yanlış olması önemsizdir; eğer yanlış ise, bu hata etiği uygulanamaz hâle getirecektir. Burada bizi ilgilendiren tek şey etiğin metafiziğe bağlılığıdır.)

Evren insan için anlaşılması mümkün bir şey midir yoksa anlaşılamaz ve bilenemez mi? İnsan dünyada mutluluğu bulabilir mi yoksa hüsrana ve umutsuzluğa mahkum mudur? İnsan seçim yapma gücüne sahip midir? Hedeflerini belirleme ve onlara ulaşma gücüne, yaşamının gidişatını yönlendirme gücüne sahip midir yoksa kaderini belirleyen kontrolünün ötesindeki güçlerin çaresiz bir oyuncağı mıdır? İnsan doğası gereği iyi olarak mı görülmeli yoksa kötü olarak hor mu görülmelidir? Bunlar ‘metafiziksel’ sorulardır ve yanıtları insanların kabul edeceği ve uygulayacağı ‘ahlak’ anlayışını belirler. Bu yanıtlar metafizik ve etik arasındaki bağlantıdır.

Ve metafizik bu hâliyle normatif bilim sayılmasa da bu soru kategorisinde verilen yanıtlar, insanın tüm ahlaki değerlerinin temelini oluşturdukları için, zihninde metafizik değer yargılarının işlevini üstlenir.

İnsan, bilinçli veya bilinçsiz, dolaylı veya dolaysız olarak kendi değerlerini bütünleştirmek, hedeflerini seçmek, geleceğini planlamak, hayatının düzenini, tutarlılığını sürdürmek ve metafiziksel değerlerini belirlemek için hayatının her anına, her seçimine ve eylemine dâhil olacak olan kapsamlı bir varoluş görüşüne sahip olması gerektiğini bilir. Gerçekliğin temel doğasıyla ilgilenen bir bilim olan metafizik, insanın en geniş soyutlamalarını kapsar.

Şimdiye kadar algıladığı her somut şeyi içerir. Kapsadığı bilgi birikimi ve kavramlar zinciri, hiç kimsenin hepsini anlık bilinçli farkındalığın odağında tutamayacağı kadar büyüktür. Yine de ona rehberlik etmesi için bu toplam bilgiye ve farkındalığa ihtiyacı vardır. Bunları bir bütün olarak kavraması için, bilinçli bir odak gücüne ihtiyacı vardır. Bu gücü ona veren ise 'sanattır'.

'Sanat, gerçekliğin bir sanatçının metafiziksel yargılarına göre seçici bir şekilde yeniden yaratılmasıdır.' Seçici bir şekilde yeniden yaratılma ile sanat, gerçekliğin insanın kendisine ve varoluşuna ilişkin temel görüşünü temsil eden yönlerini izole eder ve bütünleştirir.

Bir sanatçı; yalın, düzensiz, görünüşe göre çelişkili nitelikler, eylemler ve varlıklardan oluşan sayısız somut şeyden metafiziksel olarak gerekli gördüğü şeyleri soyutlar. Bunları somutlaşmış bir soyutlamayı temsil eden tek bir somutta bütünleştirir. Örneğin iki insan heykeli düşünün: bir Yunan tanrısı ve deforme olmuş bir Orta Çağ canavarı heykeli. Her ikisi de insanın metafizik fikirleri, sanatçının insan doğasına bakış açısının izdüşümleri ve kendi kültürlerinin felsefesinin somutlaştırılmış temsilleridir.

Sanat, metafiziğin somutlaştırılmasıdır. Sanat, kavramları insan bilincinin algı düzeyine getirir ve sanki doğrudan algılıyormuş gibi kavramasını sağlar. Bu sanatın psiko-epistemolojik işlevi ve insan yaşamındaki öneminin nedenidir. Aynı zamanda, objektivist estetiğin dönüm noktasıdır.

Dilin, soyutlamaları somutların psiko-epistemolojik eşdeğerlerine ve kontrol edilebilir sayıda belirli birimlere dönüştürmesi gibi sanat da insanın metafizik soyutlamalarını somutların eşdeğerlerine ve insanın direkt algılayabileceği belirli varlıklara dönüştürür. 'Sanatın evrensel bir dil olduğu' iddiası boş bir metafor değil, sanatın gerçekleştirdiği psiko-epistemolojik işlev anlamında, kelimenin tam anlamıyla doğrudur.

İnsanlık tarihinde sanatın dinin bir parçası (hatta çoğu zaman tekeli) olarak ortaya çıktığını görebilirsiniz. Din, felsefenin ilkel biçimiydi ve insana kapsamlı bir varoluş fikri sağlıyordu. Bu ilkel kültürlerin sanatının, dinlerinin metafiziksel ve etiksel soyutlamalarının somutlaştırılması olduğunu gözlemleyebilirsiniz.

Sanatta yer alan psiko-epistemolojik sürecin en iyi örneği olarak edebiyattaki karakterizasyon verilebilir. İnsan karakteri -tüm sayısız potansiyelleri, erdemleri, kusurları, tutarsızlıkları, çelişkileri ile- o kadar karmaşıktır ki insan kendi kendisinin en şaşırtıcı muammasıdır.

Tamamen bilişsel soyutlamalarda bile insan özelliklerini ayırt etmek ya da bütünleştirmek ve karşılaştığınız insanları anlamaya çalışırken hepsini akılda tutmak çok zordur. Şimdi *Sinclair Lewis'in Babbitt figürünü*[1] düşünün. Bu, belli bir tipten sayısız insanın sahip olduğu, hesaplanamaz sayıda özelliğin, hesaplanamaz sayıdaki gözlem ve değerlendirmelerini kapsayan bir soyutlamanın somutlaştırılmasıdır. Lewis, onların temel özelliklerini izole etmiş ve bunları tek bir karakterin somut biçimine entegre etmiştir. Biri hakkında "O bir Babbitt" dediğinizde, değerlendirmeniz tek bir yargıyla bu figürün aktardığı muazzam toplamı içerir.

Normatif soyutlamalara, ahlaki ilkeleri tanımlama ve insanın yapması gerekeni yansıtma görevi söz konusu olduğunda gereken psiko-epistemolojik süreç daha da zordur. Bu yıllarca çalışmayı gerektirir ve sonuçlarını sanatın yardımı olmadan iletmek neredeyse imkansızdır.

Uygulanacak uzun bir erdemler listesiyle birlikte ahlaki değerleri tanımlayan ayrıntılı bir felsefi inceleme, ideal bir insanın nasıl olacağını ve nasıl davranacağını anlatmayacaktır. Hiçbir zihin bu kadar çok sayıda soyutlamayla başa çıkamaz. 'Başa çıkmak' dediğimde, tüm soyutlamaları temsil ettikleri algısal somutlara yeniden çevirmeyi yani onları gerçekliğe yeniden bağlamayı ve hepsini kişinin bilinçli farkındalığının odağında tutmayı kastediyorum.

Gerçek bir insan figürü yansıtmadan böyle bir toplamı anlatabilmenin bir yolu yoktur. Bu, teoriyi aydınlatmanın ve anlaşılır kılmanın bütünleşik bir somutlaştırmasıdır.

Etik üzerine pek çok teorik tartışmanın kısır olmasının, ilham vermeyen beyhudeliğinin ve pek çok insanın bu tür tartışmalara duyduğu içerlemenin bazı sebepleri vardır. Ahlaki ilkeler akıllarında dalgalanan soyutlamalar olarak kalır, onlara kavrayamayacakları bir hedef sunar ve ruhlarını onun suretinde yeniden şekillendirmelerini ister. Böylece onları tanımlanamaz bir ahlaki suçluluk yüküyle baş başa bırakır. 'Sanat, ahlaki bir idealin iletilmesi için vazgeçilmez bir araçtır.'

[1] Ç. N. *Sinclair Lewis'in Babbitt figürü*: Lewis'in 1922'de yayımlanan "Babbitt" adlı eserinin baş kahramanı. Babbitt ifadesi, İngilizcede orta sınıfın değerlerine ve standartlarına düşünmeden uyum gösteren kişi anlamında kullanılır.

Her dinin bir mitolojisi vardır. Bu, dinlerin ahlaki kodunun dramatize edilmiş hâlinin nihai ürünü olan insan figürlerinde somutlaştırılmasıdır. (Bu figürlerden bazılarının diğerlerinden daha ikna edici olması örnekledikleri ahlak teorisinin karşılaştırmalı rasyonalitesine veya irrasyonelliğine bağlıdır.)

Bu, sanatın felsefi düşüncenin yerine kullanılabileceği anlamına gelmez. Kavramsal bir etik teorisi olmadan, bir sanatçı ideal olanın görüntüsünü başarılı bir şekilde somutlaştıramaz. Ama sanatın yardımı olmaksızın etik, kuramsal mühendisliğin konumunda kalır. Sanat, modeli inşa edendir.

Hayatın Kaynağı'nı[1] (The Fountainhead) okuyan birçok okur bana Howard Roark karakterinin ahlaki bir ikilemle karşı karşıya kaldıklarında karar vermelerine yardımcı olduğunu söyledi. Kendilerine, "Bu durumda Roark olsa ne yapardı?" diye soruyorlar ve zihinlerinin ilgili tüm karışık ilkeleri kavrayabileceğinden çok daha hızlı bir şekilde, akıllarındaki Roark figürü onlara yanıtı vermiş oluyor. Neyi yapıp yapmayacağını neredeyse anında seziyorlar ve bu, onlara yol gösterecek ahlaki ilkeleri, nedenleri ayırmalarına ve belirlemelerine yardımcı oluyor. Kişileştirilmiş (somutlaştırılmış) bir insan idealinin psiko-epistemolojik işlevi budur.

Ahlaki değerler, sanat ile ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Bununla birlikte ahlaki değerlerin sanattaki yerinin, nedensel bir belirleyici değil, yalnızca bir sonuç olarak var olmaları olduğunu vurgulamak önemlidir. Sanatın birincil odak noktası etik değil, metafiziktir.

Sanat, ahlakın 'hizmetçisi' değildir; temel amacı eğitmek, reform yapmak ya da herhangi bir şeyi savunmak değildir. Ahlaki bir idealin somutlaştırılması, nasıl bir ideal olunacağına dair bir ders kitabı değildir. Sanatın temel amacı 'öğretmek' değil, 'göstermektir'. İnsana kendi doğasının ve evrendeki yerinin somut bir görüntüsünü sunmaktır.

Herhangi bir metafizik konusunun, insanın tutumu, dolayısıyla etiği üzerine illa büyük bir etkisi olur. Her sanat eserinin bir teması olduğundan hitap ettiği kitleye mutlaka bir sonuç, bir 'mesaj' verir. Fakat bu etki ve bu 'mesaj' bir sanat eserinin yalnızca ikincil sonuçlarıdır. 'Sanat, herhangi bir didaktik amaca yönelik değildir.' Bir sanat eseri ile ahlak oyunu veya propaganda afişi arasındaki fark budur. Bir sanat eseri ne kadar büyükse, teması o kadar etkili bir biçimde evrenseldir. 'Sanat, söylenilmek istenenin olduğu gibi yazıya dökülmesi için kullanılmaz.' Bir sanat eseri ile bir haber veya bir fotoğraf arasındaki fark budur.

Herhangi bir sanat eserinde etiğin yeri, sanatçının metafiziksel görüşlerine bağlıdır. Bir sanatçı, bilinçli veya bilinçdışı olarak, insanın irade gücüne sahip olduğu önermesini benimserse bu eserini bir değer yönelimine götürür (Romantizm). Eğer sanatçı, insanın kaderinin kendi kontrolü dışındaki güçler tarafından belirlendiği önermesini benimserse, bu eserini değer karşıtı bir yönelime götürür (Natüralizm). Tıpkı bir sanatçının metafiziksel görüşlerinin doğruluğunun ya da yanlışlığının sanatın doğasıyla alakasız olması gibi determinizmin felsefi ve estetik çelişkileri de bu bağlamda konu dışıdır.

Bir sanat eseri, insanın aradığı değerleri yansıtabilir ve ulaşmak istediği hayatın somutlaşmış vizyonunu temsil edebilir. Ya da insanın çabalarının boşuna olduğunu iddia edebilir ve ona nihai kaderi olarak somutlaştırılmış yenilgi ve umutsuzluk vizyonu verebilir. Her iki durumda da estetik araçlar yani içerdiği psiko-epistemolojik süreçler aynı kalır. Varoluşsal sonuçlar ise elbette farklı olacaktır.

Bir insan; günlük yaşamında karşılaştığı hesaplanamayacak kadar çok sayıda ve karmaşık olan seçimler arasında, sık sık karşılaşılan şaşırtıcı olaylar selinde, birbirini izleyen başarı ve başarısızlıklarla ve çok ender görülen sevinçlerle ya da çok uzun süren ıstıraplarla uğraşırken genellikle bakış açısını ve kendi inançlarının gerçekliğini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu tür soyutlamaların aslında var olmadığını hatırlayın, bunlar sadece insanın var olanı ve var olanın somutluğunu algılamasının epistemolojik yöntemidir. Gerçekliğin tam, ikna edici ve karşı konulamaz gücünü elde etmek için insanın metafiziksel soyutlamalarının karşısına somut biçimde yani sanat hâlinde çıkması gerekir.

Felsefi rehberliğe, doğrulamaya ya da ilhama ihtiyaç duyduğunda insanın Antik Yunan veya Orta Çağ sanatına yönelmesinin yaratacağı farkı bir düşünün. Aklına ve duygularına aynı anda, soyut düşünce ve anlık gerçekliğin birleşik etkisiyle ulaşan bir sanat türü, ona felaketlerin geçici olduğunu, ihtişamın, güzelliğin, gücün ve özgüvenin ona uygun olan doğal hâli olduğunu söyler. Diğerleri ona mutluluğun geçici ve kötü olduğunu, çarpık, aciz, sefil küçük bir günahkâr olduğunu, ona yan yan bakan çirkin yaratıklar tarafından izlenildiğini ve sonsuz bir cehennemin içinde korkuyla süründüğünü söyler.

[1] Ç.N. Hayatın Kaynağı: Ayn Rand'ın 1943'te yayımlanan kitabı. Baş kahramanı olan Howard Roark, genç idealist bir mimardır ve kitapta onun kendi özgür iradesinin dışında hiçbir etki altında kalmaksızın hayatını sürdürmesi anlatılır.

Her iki olayın da sonuçları açıktır ve tarih onların pratikteki kanıtıdır. Bu iki çağın büyüklüğünden veya dehşetinden sorumlu olan tek başına sanat değil, felsefenin -bu kültürlere egemen olan belirli felsefenin- sesi olarak sanattır.Duyguların sanattaki rolüne ve hem sanatsal yaratımda hem de insanın sanata tepkisinde bütünleştirici bir unsur olan bilinçaltı mekanizmaya gelince bunlar, 'yaşam kavrayışı' dediğimiz psikolojik bir olguyu içerir. Bir yaşam kavrayışı; metafiziğin kavram öncesi bir eşdeğeridir, insanın ve varoluşun duygusal, bilinçaltında bütünleşmiş bir değerlendirmesidir. Fakat bu, bahsi geçen önermenin neticesi olsa da farklı bir konudur (2. ve 3. bölümlerde üzerine konuşacağım). Mevcut konu sadece sanatın psiko-epistemoloijk rolüdür.

Bu tartışmanın başında sorulan bir soru artık netleşmiş olmalıdır. Sanatın insanlar için bu kadar derin bir 'bireysel' öneme sahip olmasının nedeni, bir sanat eserinin kendi temel gerçeklik görüşünü destekleyip desteklememesine bağlı olarak sanatın bir insanın bilincinin etkililiğini onaylaması ya da reddetmesidir.

Bugün genellikle ne yaptıklarını bilmedikleriyle övünerek bunu kanıt olarak sunanların elinde olan çevrenin anlamı ve gücü işte bu kadardır.

Onların sözlerine inanalım: Bilmiyorlar. Biz biliyoruz. (Nisan, 1965)
Rand, A. (1971) The Romantic Manifesto A Philosophy of Literature. New York, N.Y: A Signet Book.

https://unsplash.com/photos/4WDCGHI-T4E

Bir Şiir Çevirisi Denemesi: *The Sick Rose*

Yazar: Doğa Nevin Ulucan

Merhaba, ismim Doğa N. Ulucan. İngiliz Dili ve Edebiyatı, üçüncü sınıf öğrencisiyim. Birazdan okuyacağınız içerik sadece bir çeviri değil, bir dilden başka bir dile aktarım olarak küçümsenemez bir iş. Kültürler kaynaşıyor, tarihler kesişiyor. Ortaya çıkan iş sadece sekiz dizeden ibaret olmuyor.

Başlamadan önce, bizler için emek veren değerli öğretmenlerimiz Öğr. Gör. Dr. Hilal Öztürk Baydere ve Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Baydere'ye ayrıca teşekkürlerimi sunmak isterim. Dergi fikri ile bana ulaştıklarında "Artık kendi kalemimi oynatabileceğim özgür bir alana sahibim." diye düşünüp sevinmiştim. Sağ olsunlar ki yol göstericiler.

Şiirimiz, romantizm akımında oldukça köklü bir yere sahip olan William Blake'e ait. Kendisi 18. yüzyılda yaşamış bir şair ve ressam. Hem şiir hem de resim alanında birçok farklı ve değerli eseri bulunmaktadır. Ben ise aralarından bir tane seçtim kendime: "The Sick Rose", yani "Hasta Gül". Bu zamana kadar birçok çevirisi yapılmış bu şiiri, dilimize kendi kalemimden de kazandırmayı amaçladım. Umarım orijinal şiiri ve çevirimi okurken duygu denizinizde yeni limanlara yelken açmaya yeltenir, gönül kafesinizdeki kapıyı fark etmeden açık bırakırsınız. Kendinizi özgür bırakın, ruhunuzu prangalardan kurtarın.

Kendinizi özgür bırakın demişken Blake'in hayal gücü hakkındaki bir sözünü eklemeden geçmeyelim istedim: "Imagination is the real and eternal world of which this vegetable universe is but a faint shadow." Okuduğunuz İngilizce cümleyi, her iki dilde de anlaşılır olması açısından Türkçeye şu şekilde tercüme edebiliriz: "Hayal gücü, yaşadığımız bu bitki evreninin gölgesinden daha gerçek ve ebedî bir dünyadır."

Aşağıda okuyacağınız şiiri belki İngilizce hâli ile anlamayacaksınız belki de anlayacaksınız ama okurken kendinize izin verin, dilin ahengi evrenseldir. Hissedeceksiniz...
Hiç olmazsa yanında Türkçe çevirisi de var.

The Sick Rose	Hasta Gül
Oh Rose! Thou art sick.	Ey gül, hastasın sen!
The invisible worm,	Uğultulu gecenin koynunda,
That flies in the night	İçini, gizlice kemiren kurdun
In the howling storm:	Kurbanısın sen.
Has found out thy bed	Seni buldu; yasak arzu
Of crimson joy:	Yatağını, kızıla boyadı.
And his dark secret love	Ve onun muamma aşkı,
Does thy life destroy.	Senin sonun oldu.
W. Blake	Doğa N. Ulucan

Ek olarak yazarı ilk defa duyanlar ve merak edenler için bir yazarın ve bir şiirin olmak üzere toplam iki adet görsel ekledim:

"The Sick Rose" şiirinin William Blake tarafından resmedilmiş hâli
https://blog.blakearchive.org/2020/09/03/guest-post-the-sick-rose/

Şair William Blake
https://tr.wikipedia.org/wiki/William_Blake#/media/Dosya:William_Blake_by_Thomas_Phillips.jpg

Kendi dünyamdaki "The Sick Rose" tasvirinin kâğıda yansıyışını da sizlerle paylaşmak istedim:

Kaynak:
https://www.poetryfoundation.org/poems/43682/the-sick-rose Blake, W. (1789). Songs of Innocence and of Experience - The Sick Rose.

Kendi Şiirini Çevirmek Üzerine

Yazar: Melih Timuçin

Shakespeare sonelerinin çevirisini okuduğumda bazı bölümlerin Türkçeye neden o şekilde çevrildiklerini anlamamıştım, cümlelerin doğrudan anlamlarından çok uzaklardı. Bazılarını anlamam zaman aldı, bazılarını ise hiç anlayamadım. Başlangıçtaki "Ne saçma?" duraksaması yerini böyle bir ustanın eserlerinin çevrilmesinin ne geniş bir alan, yapılanın ne derece ustalık ve cesaret isteyen bir iş olduğuna dair bir hayranlığa bıraktı. Uzunca bir zaman sonra KTÜ İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde okumaya başladım. Sone türlerinden bahsetmemizin ardından İngilizce bir sone yazmayı denedim. Bunu daha önce Türkçe yazdığım bir şiiri İngilizceye 'çevirme' deneyimi takip etti ("Yok"/ "Knot"). Şairi ben olduğum ve daha uygun bulduğum için çevirirken bir bölümünde anlamı Türkçesinin tam tersi olarak yazma hakkını kendimde gördüm. Bazı bölümlerde ise şiiri İngilizcenin 'akışına' bıraktım. Sone çevirilerini hatırladım. Can Yücel'in "Olmak ya da olmamak. İşte bütün mesele bu." tiradını, "Bir ihtimal daha var. O da ölmek mi dersin." şeklinde çevirme cüreti geldi aklıma. Konu üzerinde düşünmeye başlamıştım, okulumda çeviri derslerinde zaman zaman tek kelime üzerinde ne kadar uzun süre tartıştığımızı hatırladım. Kelime seçimlerinin anlamı nasıl bir o tarafa bir bu tarafa atabildiği, aynı basit metinlerin çevirisinde bile farklı kişilerin ne kadar farklı kelime ve yapıları tercih edebildikleri geldi aklıma. Sonuç olarak, çevirmenin ve şairin kelime tercihi mücadelesi arasında belki de sadece benim muğlak aklımda var olan bir paralellik kurdum. Bunun gözlenebileceği iki dilli örnekler yazmaya çalıştım.

Ne İngilizcemin seviyesi ne de yazdıklarımın şiir olduğu konusunda iddialıyım. Biraz da yapmaya çalıştığım şey sebebiyle yazdıklarımın lüzumundan fazla düz olduğu iddia edilebilir. Ama kelimelerin birden fazla anlamı olan durumları ya da çağrışımlarını erek dilde de yansıtmak için o dilin aksakallısı olmanın yanı sıra benzer uyumda kelimelerin o dilde de var olması gerekiyor. Öte yandan, erek dilde kullanılan kelimeler kastedilen anlamı daha fazla açıklayarak okuyucunun yorum alanını biraz daha daraltabiliyor.

Yapmaya çalıştığım şey dillerin yapıları konusunda da -bence heyecan verici- fikirler sağlamaktadır. İngilizce yazdığım soneyi çevirirken benzer şeyleri Türkçede 5+5 hece ile ifade etmedeki çaresizliğim sonucu daha fazla hece kullanmak zorunda olduğumu fark ettim. Yapılmış sone çevirilerine dönüp baktığımda Türkçede 7+7 hece ölçüsü kullanıldığını gördüm ve bu durumu sevinçle karşıladım. Bu durum 'Haiku'nun İngilizcesinde fazladan bir ifadeye dönüşmekte.
Yapılmalı mıydı, daha önce yapıldı mı bilmiyorum ama umarım sizler de her dem çiçeği burnunda bir şair adayının yazdıklarını okumaya değer bulursunuz.

İlk şiir "Core" / "Öz" bir sone. İngilizce yazıldığı ve sonradan Türkçeye çevrildiği için öncelikle İngilizcesini sunmayı uygun gördüm. İngilizcesinde onluk, Türkçesinde on dörtlük hece ölçüsü kullanıldı. "Duru" / "Calm" adlı ikinci şiir bir 'Haiku' ve bu şiir türünde yaygın olarak kullanılan 5+7+5 hece ölçüsü ile önce Türkçe dilinde yazıldı. Türkçede serbest ölçü ile yazılan ve İngilizceye çevirisinde yer yer zıtlıklara varan farklılıklar denediğim üçüncü şiirin adı "Yok" / "Knot." İyi okumalar dilerim.

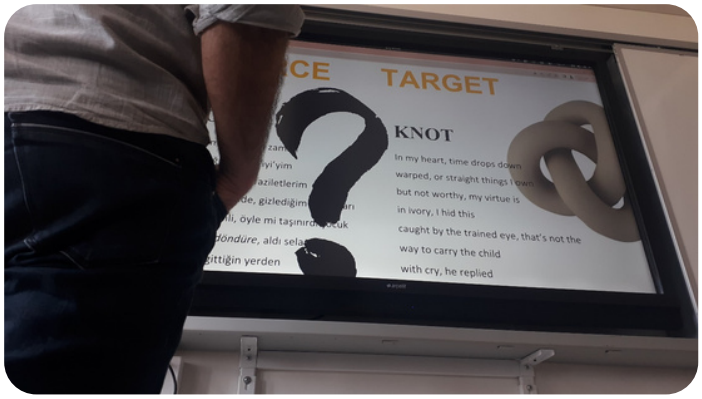

CORE

Feed us the old stage that we all move on.
Lots of fool and sage sadly passed away.
The fair master reigns, to whom all reckon.
Leaves and bugs are signed, counts breaths everyday.

Choices compose you and life as a whole.
Smaller than earl dew, larger than the suns.
Seek the will of whom blew your brightest soul.
The thread of life's thin, oppressive time runs.

Keep the code that's there but mind your own zeal.
Carve your soul with care reveal the marvel.
Pass envious puller, bends truth, poisons will.
Let soul of ruler, cherish your travel.

Inborn falls talks flat more than common deed.
The lord watches that I'll be me indeed

ÖZ

Bizi besleyen sahne üstünde dolaşırız.
Birçok sersem ve bilge, geçti gitti üzgünce.
Adil hâkim hükmeder, onla hesaplaşırız.
Börtü böceği gözler, nefes sayar düzgünce.

Tercihtir oluşturan hayatını ve seni.
Bazen küçük damladan, kimi yıldızdan iri.
İste mutlu etmeyi ruhunu üfleyeni.
İnce hayat ilmeği, zorlar zaman ileri.

Yazılmışa uysan da amacını unutma.
İnce çalış ruhunda, oluştur mucizeyi.
Hakkı büken, zehirli; hasis elleri tutma.
Bırak rabbinin eli yazdırsın son dizeyi.

Fıtri kusurlar söyler mutattan fazlamızı.
Bizi gözleyen ister kendimiz olmamızı.

CALM

Time casted some earth
on the hard of acceptance
slow and patiently

DURU

Toprağı attı
kabullenememenin
üstüne zaman.

KNOT

In my heart, time drops down
warped, or straight things I own
but not worthy, my virtue is
in ivory, I hid this
caught by the trained eye, that's not the way to carry the child
with cry, he replied
beware, what to try
in the thin air, he may be hurt by
what you do, doesn't matter
if you are really you, hell or heaven exist better
in my mouth, the verse of doom
wrath, we've known whom
ever, he stood against
the mirror, demonstrates
casted minor souls, ignore to follow
the time rules, slow
fools, blow.

YOK

Kalb'ime, indiğim zaman
belki eğri, belki, 'iyi'yim
ama 'değersiz', faziletlerim
samanlar içinde, gizlediğim buzağıları
görürdü ehli, öyle mi taşınırdı çocuk
döndüre döndüre, aldı selamımı
hatırla, gittiğin yerden
korkarım, bir fenalık gelmesin ona
bak ki, fark etmez sana
sensen, cennet ya da cehennem
ağzımda, bir sayha yazılmıştı
sildi varı, biliyorduk
başından beri, buradaydım
hiçte, çıkmadım içinden
adlarının, hepsiyle sar
o zaman, şimdi
Yok.

Çeviri Psikoloji: Nezaketin Şaşırtıcı Sonuçları Olabilir

Yazar: Sermin Özden

Planlamadan, içinden gelerek nezaket gösteren insanlar, bu davranışının başkaları üzerindeki etkisini tam olarak anlamayabilirler.

Mutluluğu inceleyen bilim insanları başkalarına karşı nazik olmanın mutluluğu artırabileceğini bilirler. Örneğin birisine bir fincan kahve ikram etmek gibi basit bir davranış kişinin ruh halini yükseltebilir. Gündelik hayat bu tür davranışlar için pek çok fırsat sunar ama insanlar her zaman bu fırsatları değerlendirmez.

Chicago Üniversitesi Booth İşletme Fakültesinde davranış bilimcisi Nicholas Epley ve benim *Journal of Experimental Psychology: General*'da çevrim içi yayımlanan çalışmalarımızda, içinden gelerek nezaket gösteren insanların nazik davranışlarının karşı taraf üzerinde oluşturduğu etkiyi ne derece hafife aldığını açıklamaya çalıştık.

https://amp.cnn.com/cnn/2023/02/17/health/random-acts-of-kindness-day-2023-wellness/index.html

Yaklaşık 1.000 katılımcının yer aldığı çok sayıda deneyde insanlar planlamadan, içlerinden gelerek nezaket gösterdiler. Burada öncelikli amaç -bu iyi niyet göstergesini beklemeyen- başka birini iyi hissettirmektir. Bu tür davranışları gösteren insanlar karşılık beklemezler.

Nezaket örnekleri yapılan deneylere göre değişir. Örneğin bir deneyde insanlar arkadaşlarına ve ailelerine öylesine not yazdılar; bir başkasında kek verdiler. Bu deneyler üzerine, nazik davranan kişiden ve nezaketi gösterdikleri kişiden anket doldurmasını istedik. Nazik davranışta bulunan kişiden kendi deneyimlerini söylemesini ve bu davranışı gösterdiği kişinin tepkisini tahmin etmesini istedik. İnsanların bu eylemleri ne kadar değerli olarak algıladıklarını anlamak istedik, bu yüzden her iki taraf da eylemin büyüklüğünü değerlendirdi.

İlk olarak arkadaşlar, sınıf arkadaşları veya aile gibi tanıdık insanlar için sergilenen nezaket davranışlarını inceledik. Fakat katılımcıların tanımadıkları kişiler üzerindeki olumlu etkiyi de hafife aldıklarını gördük. Soğuk kış gününde yapılan bir deneyde, halka açık bir parkın buz pateni pistinde bulunan katılımcılara sıcak çikolata verdiler. Sıcak çikolata verenler bu davranışı önemsiz görse de sıcak çikolata alanlar için bu davranış oldukça önemliydi. Bu sonuçlar başkası için iyilik yapmaya karar verirken küçük görünen bir davranışın aslında ne kadar önemli olabileceğini gösteriyor. Bu samimi nazik davranışlar kendi ruh halimizi iyileştirebileceğine ve bir başka kişinin gününü aydınlatabileceğine göre elimizden geldiğince neden nezaketi seçmeyelim?

https://www.askideas.com/kindness-is-like-coffee-it-awakens-your-spirit-and-improves-your-day-fill-your-cup-with-both/

* Bu metin, yazar Amit Kumar'ın, dergisinde 12 Aralık 2022 tarihinde yayımlanan "Kindness Can Have Unexpectedly Positive Consequences" başlıklı yazısının çevirisidir. İlgili yazının orijinaline şu link üzerinden ulaşılabilir:

https://www.scientificamerican.com/article/kindness-can-have-unexpectedly-positive-consequences/

Zengin İçerikleri ile KTUDELL Seminer Günleri

Yazar: Dilek Akpınar & Aleyna Taştekin

Her yıl olduğu gibi KTÜ Batı Dilleri Edebiyatı Bölümü Seminer Günleri kapsamındaki çeviri oturumları, farkını ortaya koymaya ve öğrencilerin ilgi odağı olmaya devam ediyor. Çeviri alanında yapılan yenilikçi çalışmalara, bölümün çevirmen adaylarına ve çeviri araştırmacılarına gelin beraber göz atalım.

28-29 Aralık 2022 tarihlerinde gerçekleşen seminerlerde, Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Baydere ve Öğr. Gör. Dr. Hilal Öztürk Baydere'nin danışmanlığında toplam yirmi sunum yapıldı. Tiyatro, kısa öykü ve çeviri araştırmaları alanlarında yapılan çeviri oturumlarına oldukça yoğun katılım gerçekleştiği gözlemlendi.

Dergimizin bu sayısında, söz konusu etkinlikten hareketle çevirinin ne gibi süreçlerden geçtiğine ve bir çevirmenin negibi özelliklere sahip olduğuna dair bazı gözlemlerimizi aktaracağız.

Çeviri alanında yapılan yenilikçi çalışmalara, bölümün çevirmen adaylarına ve çeviri araştırmacılarına gelin beraber göz atalım!

Yazar: Dilek Akpınar & Aleyna Taştekin

Kısa Öyküler

Pauline's Passion and Punishment

Aynı zamanda yüksek lisans öğrencisi ve turizm rehberiolan Emel Türktekin, güçlü bir aşkı ve intikamı konu alan Amerikalı yazar Louisa May Alcott'ın kaleminden *Pauline's Passion and Punishment* adlı kısa öykü çevirisi paylaşımını yaptı.

Bu eserin her okur kitlesine hitap edebileceğini vurgulayan Türktekin, çevirisinde özellikle zamansal ve mekansal farklılıkların belirleyici olduğunu vurguladı.

The Man In The Queue

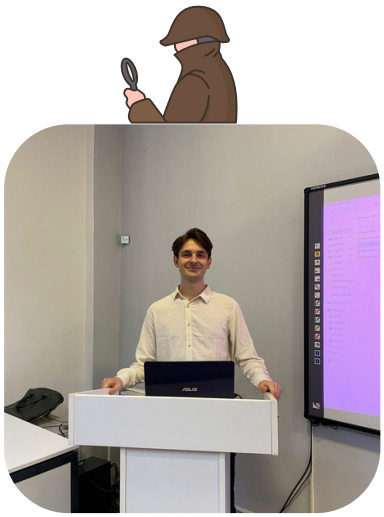

Ergün Öncel tarafından çevrilen, İrlandalı yazar Josephine Tey'in kaleminden *The Man In The Queue* adlı dedektif romanının nasıl bir süreçten geçtiğine hep birlikte şahit olduk.

Öncel, çeviri kariyerindeki ilk somut adımı bu kitap çevirisiyle attığını söyleyerek sunumuna başladı.

Öncel, Türkçe ile tutarlı ve kabul edilebilir bir çeviri kazanımı için retorik soruların, eserde benimsenen modun, eseri şekillendiren feminist bakış açısının ve dedektiflik ile ilgili terminolojik bütünlüğün bağlamında yaptığı titiz araştırma sürecini aşama aşama detaylandırarak kendi çeviri sürecinde sağlam bir temeli nasıl attığını dinleyicileriyle paylaştı.

Adventure of the Case of Oscar Slater

Sevda Demirbaş, bizlereməşhur yazar Arthur Conan Doyle'dan yaptığı *Adventure of the Case of Oscar Slater* çevirisini sundu.

Çevirisinin temel motivasyonunu, 'Türk kültüründeki Doyle külliyatının eksikliğini tamamlamak' olarak ifade etti. Bu, Doyle hayranları için sevindirici bir haber olsa gerek.
Demirbaş, çevirisinde özellikle mekânsal ve kültürel farklılıklardan dolayı kültürel adaptasyonların ön plana çıkabildiğini ve metindeki estetik dilde kaynaklanan anlaşılırlıktaki zorluğu aşmak için yer yer daha sade kullanımları tercih edebildiğini ifade etti.

Mrs. Zant and the Ghost

İngiliz yazar William Wilkie Collins'in Little Novels kitabından alınmış *Mrs. Zant and the Ghost* adlı kısa öyküsü, Şevval Özen adlı öğrenci tarafından çevrilmek üzere irdelendi.

Özen, bu eseri çevirme güdüsünü gizem, doğaüstü ve fantastik temaları seven genç okurlara hitap etmek olarak tanımlıyor. Ek olarak çeviri sürecini etkileyen bir dış faktörün okur kitlesi olduğunu söylüyor. Okurun yaşı, cinsiyeti, yaşadığı bölge ve konuştuğu dilin; çevirmenin kullandığı dil ve üslubu önemli derecede etkilemekte olduğuna dikkat çekiyor.

Bir başka dikkat edilmesi gereken unsur ise kaynak metinde okurda canlandırılmak istenen duyguları, erek metne aynı etkiyi yaratacak şekilde aktarabilmektir. Bu korku ve gerilim içerikli hikâyenin mistik ve gizem dolu atmosferi okura aktarılamazsa, çevirinin istenen düzeyde ilgi görmesi zor hale gelebilir.

Original Stories

İleyda Akdeniz, feminist İngiliz yazar Mary Wollstonecraft'ın kaleme aldığı *Original Stories From Life* adlı çocuk kitabının çevirisini ele alıyor.

Peki bu süreçte Akdeniz'in ne gibi tespitleri oldu? Örneğin, kitabın dilinin çocuklara yönelik olması için sade ve anlaşılır olması gerektiğini vurguluyor. Bir çocuk kitabını çevirdiğine göre aynı zamanda ortaya çıkacak ürünün sıkıcı değil, aksine çocuklar için dikkat çekici olmasını bekleyebileceğimizi de ifade ediyor.

Ancak yazıldığı dönemin 1788 yılı İngiltere'si olduğuna dikkat çekerek o dönemin şartlarını değerlendirip bir çeviri süreci yürütmenin önemli olduğunu da öğreniyoruz.

Bahsedilen dönemle bugünün arasındaki kültürel farkların yanı sıra kullanılan dilin farklılığı da çeviri sürecinin önemli unsurlarından biri olarak karşımıza çıkıyor.

Tales of the Fish Patrol

Amerikalı yazar Jack London'ın *Tales of the Fish Patrol* eserini inceleyip Türkçeye kazandıracak olan Enes Özkan, eserin bir derleme kitap olduğundan bahsederek konuşmasına başladı. Kitap, özel bir yaş grubuna kitap etmemektedir, bu yüzden London'ın eserlerini okumayı seviyorsanız bu eseri okumaktan da zevk alabilirsiniz.

Analiz sürecinin önemli tespitlerin ortaya çıkmasını sağladığını gördüğümüz sunumda Özkan, kaynak metin ile hedef metnin zaman ve yer kavramlarını karşılaştırırken şu sonuçlara vardı: Kaynak metin, 20. yüzyılda ana dili İngilizce olan Amerikan toplumu için kaleme alınmışken, hedef metin 21. yüzyıl Türk okurlarına hitap ediyor. Eser, konu olarak yasadışı balıkçılığı ele alıyor. Özkan, ülkemizde de benzer sorunların hakim olduğunu savunuyor ve bu durumu, eseri okurken daha kolay bağlantı kurulabileceği ile ilişkilendiriyor.

Biz de bu sunumdan, Nord modeli analiz sonuçları ile sağlam temellere dayanan çeviri sürecinden geçerek yazarın bakış açısını yakalayacak bir çeviri sürecinin olacağını öngörüyoruz.

Moon-Face ve The Shadow And The Flash

Amerikalı yazar Jack London'a ait olan *Moon-Face* ve *The Shadow And The Flash* adlı kısa öyküler Mehmet Demircan tarafından çevriliyor.

Eserler, 20. yüzyıl Amerika'sında yazılmış, şimdi ise 21. yüzyılda Türkiye'de yayımlanacaktır. Elbette hem zaman hem de yer kapsamında birçok değişim olduğunu düşünüyoruz. Bu doğrultuda Demircan, dilde değişiklik gösteren bazı kelimeleri dinleyicileri ile paylaştı.

Bu arada, çevirdiğimiz metinler önce bizim ilgimizi çekmeli ki işimizi en güzel şekilde yapalım. Söz konusu eserler, kısa öykü türünde bilim kurgunun ilk denemeleridir. Oldukça merak uyandırıcı olması, Demircan'ı çeviri yapmaya iten etken olmuş.

Dil bilgisi kullanımına geldiğimizde her metnin kendine özel bir tonunun olduğunu bir kez daha gözlemledik.

Örneğin, Demircan, *Moon-Face* öyküsünde durakları göstermekiçin 'kısa çizgilerin' kullanıldığını belirtti. (Bkz. '...then the laugh', 'You know a puddle', 'with one's naked fist- faugh!').

Ayrıca vurgu yapmak için kelimelerin zaman zaman büyük harflerle yazıldığını görüyoruz. Demircan'ın çalışmasında da gördüğümüz gibi iyi bir çevirmen, eserinde bulunan noktanın ve virgülün bile nerede kullanıldığını da araştırmalıdır.

"Zor lakin eğlenceli bir süreçti." diyerek Demircan sözlerini noktaladı.

Woman of the Woods

Kevser Kalkan adlı öğrenci, Amerikalı yazar Abraham Grace Merrit'in Türkçeye daha önce çevrilmemiş olan *Woman of the Woods* adlı eserini Türk edebiyatına kazandırmayı hedefliyor.

Kalkan, mitolojik figürler içeren bu korku hikayesini çevirerek Türkiye'deki gençlere ve yetişkinlere Merrit'in eserini tanıtmayı amaçlıyor. (Bunu yaparken de bir çevirmen olarak önce kaynak metni daha iyi anlayabilmek için kendisine belli başlı sorular sormasını sağlayacak Nord'un modelinden faydalanıyor.)

Bu analiz süresinde, kaynak metinle erek metnin arasındaki zamansal, tarihsel ve kültürelunsurların farklılıklarını göz önünde bulundurması gerekiyordu. Peki kaynak metnin yazıldığı zaman, erek metni nasıl etkiler? Örnek verecek olursak, 1920'de yazılan İngilizce ile günümüz İngilizcesi farklılık gösterebilir. İşte Kalkan'ın elindeki eserde tam olarak böylesibir durum söz konusu. Eserde,Eski İngilizce kullanımı ile verilmiş kelimeler bulunuyor.

The Romantic Adventures of a Milkmaid

İrem Afacan, İngiliz yazar Thomas Hardy'nin daha önce Türkçeye çevrilmemiş *The Romantic Adventures of a Milkmaid* başlıklı kısa öyküsünün çevirisiyle karşımızdaydı.

Temel amacını, Hardy'nin eserlerindeki insanlık ve doğa kavramlarını literatürümüze kazandırmak olarak ifade eden Afacan, bunu gerçekleştirirken önceki eser çevirilerini incelediğini, çevirisinde metaforik ve betimleyici bir dilin ön plana çıktığını vurguladı.

> "Çeviride bir yazarın üslubu, tonlaması çok önemlidir." diyerek tüm çalışmasında buna dikkat ettiğini de vurguladı ve sözlerine şöyle devam etti: "Bunları öğrenmek için her şeyden önce yazar ve eser bağlamında birçok araştırma yapılmalıdır. Yazarın kendisine özel yarattığı anlamlar ve kelimeler öğrenilmelidir, böylelikle okuyucuya yazarın vermeyi amaçladığı anlam doğru şekilde yansıtılabilir. Bunu yaparken bazı kelimelerin veya ifadelerin bizde tam karşılığı olmayabilir, bunları saptayıp güzel bir uyarlama yapabilmek de başarılı bir çevirmenin özelliklerindendir."

Afacan, bizlere bir çeviride kaynak metnin yayımladığı ve hedef metnin yayımlayacağı zaman diliminin dikkate alınması gerektiğinin ayrıca altını çizdi. Çünkü dil her zaman değişen canlı bir varlıktır; dildeki değişimlere uyum sağlamak ve cümlelerini ona göre seçmek de çevirmenin vazgeçilmez görevleri arasında yer alır.

Son olarak Afacan'ın, Thomas Hardy'nin eseri adına bir ön söz yazabilmek için çalışmalarını titizlikle devam ettirdiğini gözlemledik.

The Distracter Preacher

Başka bir Thomas Hardy eseri, *The Distracter Preacher*, bu kez Emre Karataş tarafından çevrilerek okurlarıyla buluşuyor.

Karataş'ın bu çeviriye başlama motivasyonunu, Hardy sevenlerine Viktorya Dönemi'nin dini görüşlerini yansıtmak oluşturuyor.

Karataş, Türkiye'de kitabınyazarına dair doktorave yüksek lisans tezlerinin dahil olduğu toplamdaotuz üç akademik çalışma yapıldığını söylüyor.

Moths in the Arc Light

Sümeyye Aydın'ın, Amerikan yazar ve toplumsal eleştirmen *Sinclair Lewis'in Moths in the Arc Light* adlı kısa öyküsünü literatürümüze başarılı bir şekilde kazandırmayı hedeflediğini görmek bizleri heyecanlandırıyor.

Kaynak metnin 20. yüzyıl Amerikan okurları için yazılmış olduğunu ve çeviriyle okur kitlesinin günümüz Türk okuyucuları olarak değiştiğini belirten Aydın; metnin işlevinin Lewis'in dili estetik boyutta kullanmasıyla anlatımcı bir metin olarak karşımıza çıktığını ifade ediyor. Bu edebi metnin içeriğine değinecek olursak türüne uygun yer ve karakterlere ilişkin birçok betimlemenin kullanıldığını öğreniyoruz.

Aydın; Manhattan gibi bazı yer adlarının hedef dilde bilindiği varsayımlarından bizlere bahsediyor. Yazarın kullandığı sözcükleri analiz ederken Aydın'ın tespitlerine gelin beraber göz atalım. Metnin tamamının İngilizce dilinde yazılmadığını, örneğin içinde birkaç Fransızca kelime barındırdığını gözlemliyoruz. Ayrıca sözcüklerin günlük dili yansıtması, daha kolay anlaşılabilir bir metin ortaya koyuyor. Bu belki Aydın'ın işini kolaylaştırmış olabilir; fakat metnin içindeki sokak dili örneklerini çevirmek iki kültür arasındaki farklardan ötürü biraz zorlayıcı olacak gibi gözüküyor.

The Open Door

Bir diğer öğrenci Ayşenur Sönmez, İrlandalı yazar Charlotte Riddell'in Weird Stories kitabında yayımlanan ve ilk kez Türkçeye çevrilecek olan *The Open Door* adlı kısa öykünün çeviri sürecine hazırlığı sırasında Nord'un çeviri odaklı metin analizi modeline dayanan bir araştırma süreci yürüttüğünden söz ediyor. Bu model ise çevirmenin, erek metne varmadan önce kaynak metni anlayıp analiz etmesini amaçlar. Çevirmen adayı Sönmez'in kaynak metninde analiz ettiği birkaç unsura değinelim.

ingiltere'nin Londra şehrinde üretilmiş olan bu eser, Türkiye'deki okurlarla kavuşturulmak için çevriliyor. Bu bilgiyi göz önünde bulundurarak çevirmen adayımız Sönmez'in hem kültürel hem de dilsel farklılıkların yarattığı sorunları, çeviri sürecinde çeşitli stratejiler aracılığıyla çözüme kavuşturmaya çalışacağını anlıyoruz.

The Haunted and the Haunters

Beyza Günaydın adlı öğrenci, daha önce Türkçeye hiç çevrilmemiş olan bir korku hikayesini dilimize kazandıracaktır. Bu hikayeyse İngiliz ve politikacı yazar Edward Bulwer-Lytton'ın *The Haunted and the Haunters* adlı eseridir.

Günaydın'ın bu çevirideki amacının, kaynak metindeki edebi işlevleri koruyup aktarmak olduğunu öğreniyoruz. Bunu yaparken de hikâyenin geçtiği yeri erek metne aynen yansıtmanın gerektiğini savunuyor.

Lytton eserlerinde birçok Gotik geleneğe bağlı kalan bir isim. Bundan dolayı metnin işlevini de İngiliz Gotik edebiyatını Türk edebiyatına taşımak olarak nitelendirebiliriz.

All The Way To Fairyland

Şevval Dinçer adlı çevirmen adayı, İngiliz yazar Evelyn Jane Sharp tarafından kaleme alınan *All The Way To Fairyland* adlı çocuk hikayesini çevirmeyi hedefleyerek daha önce fazla bilgi sahibi olmadığımız feminist çocuk edebiyatına katkıda bulunuyor.

Metnimizin işlevine gelecek olursak tabii ki de bir çocuk eserinin olmazsa olmazı, okuru eğlendirirken eğitmeyi amaçlamasıdır.
Bunlara ek olarak, hem kız çocuklarını bilinçlendirmenin hem de onlara farklı bakış açıları kazandırmanın bu metnin hedefleri arasında olduğunu görüyoruz.

Kullanılan dile baktığımızda ise hikayeler, çocuklar için yazıldığından bol diyalogiçeren sade cümlelerle karşılaşıyoruz.

Yazar: Dilek Akpınar & Aleyna Taştekin

Tiyatro Çevirileri

The Countess Kathleen

İrlandalı yazar William Butler tarafından kaleme alınan ve daha önce Türkçeye çevrilmemiş olan *The Countess Kathleen* adlı eseri, Özlem Şenler'in çeviriyor olduğunu duymak bizleri onurlandırdı.

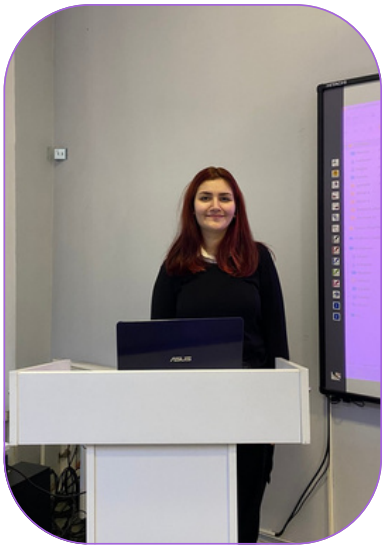

Tiyatro çevirisinde dikkat edilmesi gereken unsurlar, Şenler tarafından bizlere aktarıldı.

Buna göre tiyatro; roman ya da şiir çevirisinden farklıdır. Bu nedenle metne ek olarak oyunculuk tarzları, vücut dili ve sahnenin fiziksel düzeni gibi çeşitli faktörleri dikkate almak gerekir.

Tiyatro anlayışı kadar görsel ve işitsel unsurların da dikkate alınmasının öneminin vurgulandığını görüyoruz.

Şenler'in yaptığı paylaşımda şu sorular hakkında fikir yürütmenin önemine hep beraber şahit olduk:
'Oyunun tarzı nedir?' 'Seyircinin beklentisi nedir?'
'Oyunun estetik bir yapısı var mıdır?'
Önem vermemiz gereken bir diğer unsura ise metinde kullanılan dilin yapısını örnek verebiliriz. Bazı benzetmeler, mecazlar, kaynak metnin dili dışındaki başka dillerden kelimeler eserde yer alıyor.

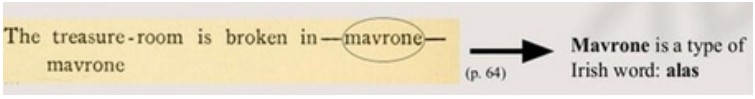

Şenler'in paylaşımında gördüğümüz bu örnek, İngilizce kaynak metnin içerisinde yer alan İrlandaca karşılığını gösteriyor.

How He Lied To Her Husband

Tiyatro alanında çeviri yapan bir diğer öğrenci Büşra Karabulut Korkut'un, Türk tiyatrosunda oynanmaya hazır hale getirdiği, İrlandalı yazar George Bernard Shaw'ın *How He Lied To Her Husband* adlı tek perdelik komedi oyununu çevirerek Türk tiyatrosuna katkıda bulunması, biz gençler gibi tiyatro severleri mutlu ediyor.

Kitap olarak yayımlanması planlanan eser, tiyatrolarda oynanabileceği gibi dizi veya film olarak da uyarlanabilir nitelikte. Böylece beyaz perde hayranları da bu eserin tadını çıkarabilir.

Çeviri Araştırmaları

Disco Elysium

Şimdi ise tüm oyun severleri buraya çağırıyoruz! Hepimizaz ya da çok bilgisayar oyunu oynamışızdır hatta dilimizi geliştirdiğimizi düşünüp bazen kendimizi ders çalışıyoruz diye rahatlatmışızdır. Peki, kendi dilimizdeolmayan oyunların Türkçeyekazandırılması süreçlerinde neler oluyor?

Ünlü, ZA/UM tarafından geliştirilen ve yayınlanan bir rol yapma video oyunu olan '*Disco Elysium*' çevirisi üzerinden bizlere oyun çevirisi alanı, kullanılan araçlar, gerekli beceriler, dünyadave Türkiye'de oyun çevirisi ile ilgili oldukça ilginç bilgiler verdi. Ünlü, oyunun Türkçe versiyonu üzerinde yapmakta olduğu incelemesinin sonuçlarını ise önümüzdeki süreçte ortaya koyacak.

Makine Çevirisi Üzerine

Rumeysa Nur Çakmak'ın çalışmasını inceleyelim. Çakmak, son zamanlarda artış gösteren makine çevirisinin kullanımı ve buna bağlı kalite sorunlarından hareketle, 2017'de Jan Pedersen isimli bir araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve üstelik Türkiye'de ve Türkçe bağlamında daha önce hiç kullanılmamış FAR modelini (Functional equivalence, Acceptability, Readability) kullanarak alt yazı çevirisinin kalitesini inceliyor. Birleşmiş Milletler tarafından ortaya koyulan Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinden 'iklim eylemi' temasına hizmet edecek bir araştırma yürüten Çakmak, iklim değişikliği ile ilgili içeriklerin paylaşımında kullanılan otomatik altyazı çevirisi üzerine yaptığı çalışmasında inceleme nesnesi olarak IPCC adlı YouTube kanalını kullanıyor.

Makine Çevirisinin Öğrencilerin Yazma Yeteneklerine Etkisi

Bir diğer ilgi çekici içeriğimiz Esra Yüksel tarafından bizlere sunulan 'Makine Çevirisinin Öğrencilerin Yazma Yeteneklerine Etkisi' adlı çalışma.

Öğrencilerin kendi kendilerine İngilizce öğrenme süreçlerinde, makine çevirisinin olası katkı ve etkinliğini ölçmeyi amaçlayan Yüksel, öğrencileri de araştırma sürecinin parçası kılıyor.

Yüksel, çalışmasından elde edilecek verilerin Birleşmiş Milletler'in ortaya koyduğu Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden 'nitelikli eğitim' alanına katkı sunacağını vurguluyor.

The Lord of the Rings Eserinin Çevirisinin İncelemesi

Aysima Ağırbaş'ın sunumunu da pürdikkat dinleyip sunumundan etkilendik. Ağırbaş, hepimizin tanıdığı meşhur İngiliz yazar

J.R.R. Tolkien'ın *The Lord of the Rings* eserinin mevcut Türkçe çevirisinin incelemesini, çeviri bilimin çeşitli kavramları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır.

İlgili eserin kaynak metninde var olan çok sayıda doğal ve yapay dilin, Türkçe çevirisinde karşılanmaya çalışılması gerçekten ilginç bir tablo oluşturuyor. Aynı zamanda geleneksel anlamda bir dilden başka bir dile aktarım olarak düşünülen çeviri kavramının sınırlarının tekrar sorgulanabileceğine dair bir örnek de teşkil ediyor.

Tiyatro ve kısa öykü çevirilerinden çeviri araştırmalarına kadar birçok gözlemimizi sizlerle paylaştık.

Bölümümüzde her yıl düzenlenen, bölümümüzün çevirmen adaylarının ve çeviri araştırmacılarının sunduğu birbirinden ilgi çekici ve ufuk açıcı seminerlere sizleri de bekliyoruz!

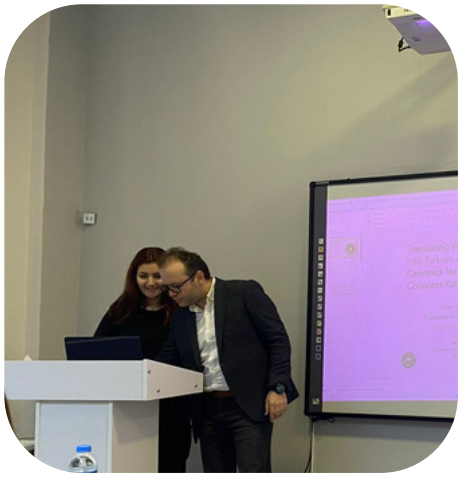

Aurora Leigh: Elizabeth Barrett Browning'in Şiiri, Benim Romanım

Yazar: Rumeysa Nur Çakmak

İngiliz edebiyatı romantizminin öncüsü ve en büyük şairi, Viktorya Dönemi'nin 'Poet Laurate' (devlet şairi veya baş şair) unvanına sahip olan William Wordsworth 1850'de öldüğünde bu unvanın, kadınların isimlerini gizleyerek eser yazdığı bir dönemde ilk defa bir kadın şaire verilmesinin söz konusu olduğunu biliyor muydunuz?

Yazarın, Michele Gordigiani tarafından 1858'de resmedilmiş bir portresi.

https://artuk.org/discover/artworks/elizabeth-barrett-browning-156588

Elizabeth Barrett Browning, 1806'da on iki çocuğun en büyüğü olarak İngiltere'de dünyaya geldi. Annesini küçük yaşta kaybetti. Kardeşleri ve baskın bir karakter olan babası ile Hope End isimli bir sokakta çocukluğunu geçirdi. Çocukluğunu geçirdiği bu sokağın ismi Elizabeth'in romantik ruhuna oldukça hitap etmiş olmalı çünkü zaten uzun bir süre umutsuz bir yaşam sürdürdü.

Çocukluğunda yakalandığı bir hastalık sonucu ciğerlerinde bir damarının kopması, kendisinin daha sonraları 'my natural ill health' (benim doğal sağlıksızlığım) olarak adlandıracağı duruma yol açtı. Küçük yaşta hayatını ele geçiren bu hastalık psikolojisi ve baskıcı babasının etkisi ile kardeşlerinden başka bir erkek görmeden çoğu zaman kendi kendini eğitmek için çalıştığı masasında bir nevi manastır hayatı yaşadı.

Öğrenmeye olan hevesi, durağan hayatında onu heyecanlandıran nadir şeylerdendi. Kendi kendine Antik Yunanca, Latince ve Fransızca öğrendi. Sayısız kitap okudu. Yaşamayı deneyimleyerek değil, kitaplarda yazanlardan öğreniyordu. Edebiyata aşkı ve şiire yeteneği yazım hayatına erken yaşlarda başlamasına vesile oldu fakat bütün gün hasta yatağında yatan, kitaplar okuyan ve bilgi edinmeye çalışan Elizabeth, hiç tatmadığı gerçek bir yaşama özlem duyuyordu artık. Özellikle Elizabeth'e düşkün olan babası ise çocuklarının başka bir yere gitmelerine hatta evlenmelerine dahi razı gelmeyen bir adamdı. Yazdığı şiirler ile edebiyat dünyasında yavaş yavaş ünlenmeye başlayan Elizabeth Barrett, artık her gün hayran mektupları alan ve adım atamadığı dışarı hayatında tanınan bir kadındı. Ona Browning soyadını veren, hastalığını iyileştirip odasından dışarıya adım atma cesaretini göstermesini sağlayan hayatının aşkı Robert Browning ile tanışması da bu yolla oldu.

Kendisi de şair olan Robert Browning, Elizabeth'e mektuplar yazan hayranlarından yalnızca bir tanesiydi başlangıçta. 1845'te, kendisinden altı yaş büyük ve çok daha ünlü olan Elizabeth Barrett'a yazdığı hayran mektubuna "I love your verses with all my heart, dear Miss Browning." (Şiirlerinizi bütün kalbimle seviyorum, sevgili Bayan Browning.) cümlesini ekleyerek Elizabeth'in ilgisini çekmişti. Çünkü Robert, Elizabeth'e olan aşkından o kadar şüphe duymuyordu ki henüz tanışmamalarına rağmen ona 'Miss Browning' deme cesaretini gösterebilmişti. Bir süre mektuplaşarak iletişim halinde kalan ikili; çok hasta ve babası tarafından evine adeta hapsedilmiş Elizabeth dışarı adım atamadığı için Robert Browning'in Wimpole sokağındaki Barrett evine ziyarete gelmesi ile ilk kez birbirlerini görmüşlerdi; kitaplara ve tiyatro oyunlarına bugün hala konu olan o dillere destan aşkları alevlenmişti. Ömrü boyunca babasına karşı gelmemiş olan Elizabeth Barrett, Robert'la evlenmek için evden kaçmış ve ölene kadar da babası tarafından affedilmemişti. Robert Browning'in hayatına girmesi ile hastalık psikolojisini aşmış, hiç bilmemesine rağmen özlemini duyduğu o gerçek yaşamı tatmıştı. Bu nedendendir ki babasının kurallarını çiğnemekten pişmanlık duymamıştı. O artık Elizabeth Barrett Browning'di.

Robert Browning ile evliliğinin ardından Floransa'da yaşamak üzere İtalya'ya yerleşti ve hayatının en önemli eserlerini ismi Casa Guidi olan evinde verdi. 1849'da kırk üç yaşındayken anne oldu ve 1861'de elli beş yaşındayken Floransa'da, çok sevdiği eşinin yanında hayata gözlerini yumdu. Casa Guidi, Elizabeth Barrett Browning için önemli olduğu kadar benim için de oldukça önemli. Öyle ki *Aurora Leigh*'i çevirmeye, 13 Nisan 2022'de bu evin önünden geçtikten sonra kesin olarak karar verdim. İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümüne başladığım günden beri, son sınıfta tez kapsamında bir eser çevireceğimi ve bu eserin Viktorya Dönemi'ne ait olacağını biliyordum. Bu benim için bir hedef bile değildi, zaten olması gereken bir şeydi. Fakat, adımlarım beni Casa Guidi'nin önüne çıkarıncaya değin bu eserin *Aurora Leigh* olacağını bilmiyordum. O gün, o sokaktan geçmek içimde çoktandır var olan bir gizi çözmüştü sanki.

https://kathleenjonesauthor.blogspot.com/2012/05/tuesday-poem-casa-guidi-elizabeth.html

1860'da Arthur Hughes tarafından resmedilmiş, Aurora'nın Romney Leigh'i reddettiği anın betimlendiği The Tryst isimli eser

http://preraphaelitepaintings.blogspot.com/2012/09/arthur-hughes-aurora-leighs-dismissal.html

Aurora Leigh bir şairdir. Annesi Floransalı bir İtalyan, babası ise İngiliz'dir. Öykü, küçük yaşta olan Aurora'nın annesini ve babasını kaybetmesiyle başlar. Tıpkı Elizabeth gibi Aurora da kendi kendini eğiten güçlü bir karakterdir ve yegâne amacı şair olmaktır. Şiirine sıkı sıkı tutunan ve dönemin zor koşullarında ayakta durmaya çalışan Aurora, kuzeni Romney Leigh'den evlilik teklifi alır fakat şairliğini her şeyin üstüne koyduğu için Romney'e âşık olmasına rağmen bu teklifi reddeder. Aurora, İtalya'ya taşınma kararı alır ve Londra'dan Floransa'ya yolculuğu sırasında Paris'e uğrar. Burada yolu, İngiltere'den tanıdığı Marian Erle ile kesişir. Marian Erle'den dinlediği olaylar sonucu, İngiltere'de bıraktığı Romney hakkında yeni şeyler öğrenir ve özetle hikâye çözüm bölümüne doğru yol alır. Eserin sonunda, Elizabeth Barrett Browning'in hayatında olduğu gibi Aurora da ömrünü hayatının aşkı, Romney Leigh ile birleştirir. Viktorya Dönemi'nin ünlü eserlerinden konu ve anlatım açısından bir eksiği olmayan *Aurora Leigh*, benim nezdimde bugün Türkiye'de de geniş bir okuyucu kitlesi olan Charlotte Bronte'nin *Jane Eyre*'i kadar iyi bir eserdir. Hatta, kurgusal olarak *Jane Eyre*'e benzerdir de.

İngiliz edebiyatının önemli yazarlarından ve eleştirmenlerinden biri olan Virginia Woolf, Elizabeth Barrett Browning hakkında biyografik bir roman kaleme alacak kadar hayrandır ona. 1933'te yazdığı, Türkçeye *Flush* ismi ile çevrilen *Flush: A Biography* adlı eserinde, Elizabeth'in evcil köpeği *Flush*'ın gözünden yazarın yaşantısını anlatır. Woolf, Elizabeth'i sevmesine sever ama yazarın başyapıtım dediği eseri *Aurora Leigh*'i eleştirmesini de bilir. *The Common Reader* adlı eserinin ikinci cildinde, *Aurora Leigh*'in şiir biçiminde yazılmasının bir yanılgı olduğunu ifade eder ve eseri "It is a masterpiece in embryo." (olgunlaşmamış bir başyapıt) olarak nitelendirir. *Aurora Leigh*'e yapılan bu eleştiri, 1903'te Fransa'da dikkate alınmış olacak ki eserin sadece İngilizceden Fransızcaya çevrilmekle kalmadığı, biçiminin de şiirden romana dönüştürüldüğü bir baskısı çıkmıştır.

Bütün kalbimle severek öğrencisi olduğum Karadeniz Teknik Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünün tez yılında, ben de Virginia Woolf'un bu eleştirisine kulak vererek, Elizabeth Barrett Browning ve *Aurora Leigh*'e olan hayranlığımla daha önce Türkçeye çevrilmemiş bu eseri İngilizceden Türkçeye çevirmeyi ve biçimini şiirden romana dönüştürmeyi amaçladım. Bu amaç doğrultusunda, çevirimi yapmadan önce yazarın hayatı, diğer eserleri, yaşadığı dönem ve eserin kendisi hakkında geniş bir literatür taraması yaptığımı söylemem gerek. Daha çok başında olduğum bu çeviri sürecinde, şimdiye dek çevirdiğim kısımdan bir parçayı sizinle paylaşmak istiyorum. Paylaştığım bu kesitte, eserin ana karakteri Aurora, uzun süredir görmediği ve kaybolduğunu hatta zaman zaman öldüğünü düşündüğü Marian karakterini Paris'te bir çiçek pazarında buluyor. Aynı adamla, Romney Leigh, birtakım geçmişleri olan bu iki kadın karakterin karşılaşma anı ve kurgunun kırılma noktalarından birisidir. Öyle ki eserin ilerleyen kısmında, bu karşılaşmadan sonra Aurora, Marian hakkında gerçekleri öğrenecek ve İngiltere'de olan Romney ile bu sayede tekrar iletişime geçecektir.

Sıradan bir tesadüf
Her şeyi değiştirdi. Dün gece pek uyuyamamıştım,
Ve ruhuma keder veren düşüncelerle, yatağımda
Bir sağa bir sola dönmekten yorgun düşmüştüm.
Henüz bütün yıldızlar gökten silinmemişken,
Erkenden kalktım. Çiçek pazarında,
-ki bana göre Paris'in en gezilesi yerlerinden biriydi burası-
Bu dünyada hala güller var mıydı
Emin olmak için gezindim.
Bir avare gibi dolaştım, bir sanatçı gözüyle baktım etrafa,
Sanatçılara ilham veren şeyleri görmeye ve hafızama kazımaya çalışarak,
Sanki tam anlamıyla orada değildim de
Uzaktan bakan bir gözlemciydim. Genç ve hayat dolu kalabalık,
Siyah ve örgülü saçlarıyla insanlar, sıkış tepiş gözüküyordu.
Çiçek demetlerinin arasında, pazarlık yapmaya çalışanların
Neşeli kıkırtıları ve hızlı konuşmaları, adeta
Çiçeklenmiş bir ağaca konmuş ispinozların
Cıvıltısından farksızdı. Aniden,
Kalbim yerinden fırladı; işittiğim bir sesle irkildim
Kısık bir ses, içinden geçen dileği
Kelimelere dönüştürmeden önce, zihninde
Bir yolculuğa çıkmış gibi hissettiren
Uzun duraksamalarla ve Fransızcaya yabancı bir aksanla,
Ağır ağır, "Bu çiçeklenmiş karaçalı demetinin fiyatı en son ne olur?"
Diye sordu. Aldığı yanıt üzerine,
"Öyle mi? Benim için biraz fazla öyleyse."
Sonra, yüzünü bana doğru çevirdi
O kadar yakınımdaydı ki, iç çekişinin hafif rüzgarını
Tenimde hissettim.

Buraya kadar okuduğunuz bu çeviri metni, *Aurora Leigh*'nin orijinal metninden yapmış olduğum çevirimin şiir halidir. Çeviri sürecimde eseri bir romana dönüştürmeyi hedeflesem de kaynak metne bağlı kalarak ilk aşamada şiir halini de çevirmeyi uygun gördüm. Bu sayede, iki aşamadan oluşan sürecimde, her iki çeviri versiyonunu da ölçüp tartabiliyorum. Şimdi ise aynı çevirinin düz yazı biçimindeki halini sunmak isterim:

Sıradan bir tesadüf, her şeyi değiştirdi. Dün gece pek uyuyamamıştım ve ruhuma keder veren düşüncelerle, yatağımda bir sağa bir sola dönmekten yorgun düşmüştüm. Henüz bütün yıldızlar gökten silinmemişken erkenden kalktım. Çiçek pazarında -ki bana göre Paris'in en gezilesi yerlerinden biriydi burası- dünyada hala güller var mıydı, emin olmak için gezindim. Bir avare gibi dolaştım. Bir sanatçı gözüyle baktım etrafa. Sanatçılara ilham veren şeyleri görmeye ve hafızama kazımaya çalışarak. Sanki tam anlamıyla orada değildim de uzaktan bakan bir gözlemciydim. Genç ve hayat dolu kalabalık, siyah ve örgülü saçlarıyla insanlar, sıkış tepiş gözüküyordu. Çiçek demetlerinin arasında, pazarlık yapmaya çalışanların neşeli kıkırtıları ve hızlı konuşmaları, çiçeklenmiş bir ağaca konmuş ispinozların cıvıltısından farksızdı. Aniden, kalbim yerinden fırladı; işittiğim bir sesle irkildim. Kısık bir ses, içinden geçen dileği kelimelere dönüştürmeden önce, zihninde bir yolculuğa çıkmış gibi hissettiren uzun duraksamalarla ve Fransızcaya yabancı bir aksanla ağır ağır,

—Bu çiçeklenmiş karaçalı demetinin fiyatı en son ne olur? diye sordu ve satıcıdan gelen cevaba karşılık verdi,

—Öyle mi? Benim için biraz fazla öyleyse.

Sonra, yüzünü bana doğru çevirdi. O kadar yakınımdaydı ki, iç çekişini tenimde hissettim.

Uzun süredir, kaynak metni eksiksiz kavrayabilmek için sadece eser ve yazar ile ilgili araştırmalar değil; Viktorya dönemi ile ilgili toplumsal, sanatsal ya da bilimsel her türlü bilgiye ulaşmaya çalışıyorum. Bununla yatıp bununla kalkıyorum. Kafamın içinde o dönemde yaşıyorum diyebileceğim kadar içselleştirdiğim bir süreç bu. Bu kadar özümsediğim bir süreçte, yaşadıklarımı ve duygularımı ileride hep hatırlamak isteyeceğimi bildiğim için bir çeşit çeviri günlüğü tutmaya başlamıştım.

Bu içeriği hazırlarken ilk defa günlüğümü baştan sona okudum. 18 Mart'ta yazdığım bir cümle her şeyi özetler nitelikteymiş meğer:

Elizabeth'i ve Aurora'yı anlamak için, kendimi yok ettim...

Olumsuz bir yok olmak değil ama bu. Belki yok olmak bile değil, daha çok dönüşmek. Elizabeth'ten ve Aurora'dan o kadar çok duygu karıştı ki zihnime ve kalbime sanki biz üçümüz, aynı kişiye dönüştük. Yazarın üslubu dolayısıyla eserin okuyucuya iletmek istediği duygu ve anlam, zaman zaman metnin gramatik özelliklerini birebir çeviri metnine geçirmeme ya da kelimesi kelimesine çeviri yapmama engel oldu. Bundandır ki her şeyden önce Elizabeth Barrett Browning'e sadık kalmaya içimden bir yemin ederek başladım çevirime.

Yaptığım çeviriden benim ya da hocamın daha çok beğendiği başka kesitler var elbette, fakat ben sizlere bilerek bu kesiti sundum. "Sıradan bir tesadüf, her şeyi değiştirdi." ya da kaynak metinde Aurora'nın dediği gibi "A simple chance did it all." diyebilmek için. Basit bir tesadüfle, büyük bir heyecanla ve tüm kalbimle başladığım -ve hala daha çok başında olduğum- bu sürecin, upuzun bir yolculuk olacağını biliyorum.

Bir gün, bir kitapçıda *Aurora Leigh*'in tarafımdan Türkçeye çevrilmiş ve romanlaştırılmış halini görmek ve daha önce hiçbir eseri Türkçeye çevrilmemiş olan Elizabeth Barrett Browning'i Türk literatürüne kazandırmak umuduyla...

Arthur Conan Doyle Yeniden Türk Okuyucularıyla Buluşuyor! Oscar Slater Davası'nın Çeviri Serüveninden Kesitler

Yazar: Sevda Demirbaş

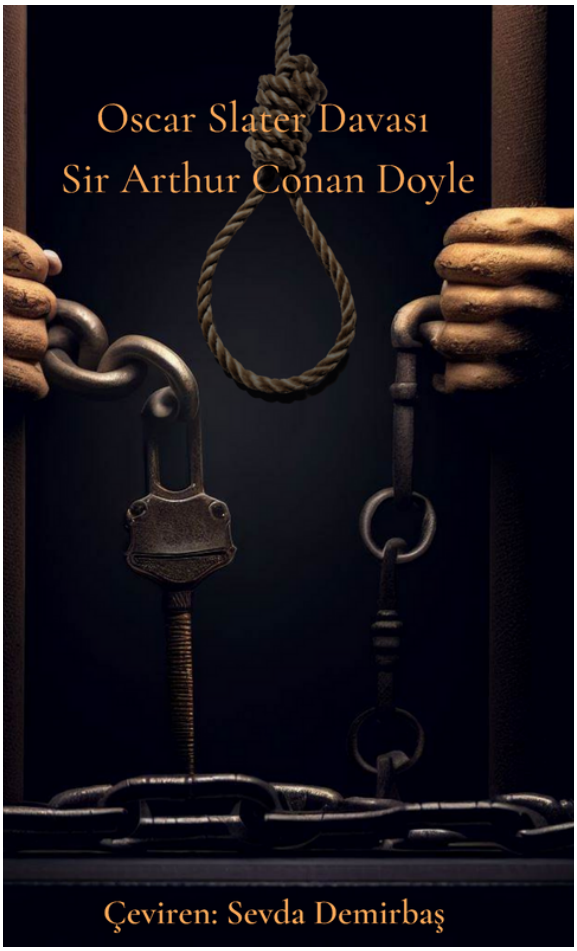

Polisiye hikayelerin usta yazarı Arthur Conan Doyle'un elinden çıkan muhteşem bir hikâye daha... Milyonları peşinden sürükleyen Sherlock Holmes karakteriyle ünlü yazar, bu kez gerçek bir davayla karşımızda: *The Case of Oscar Slater*. Conan Doyle yalnızca iyi bir yazar değil, aynı zamanda adaletin yılmaz bir savunucusu idi. Çevirmekte olduğum *The Case of Oscar Slater* adlı eserde, baş karakterimiz Oscar Slater'ın işlemediği bir suçtan dolayı ceza alması anlatılıyor. Bu eserde yazar, bir yandan yaşlı bir kadının öldürüldüğü davanın gerçeklerini aktarırken diğer yandan olası ihtimalleri bize sunuyor. Önce idam cezasına çarptırılan daha sonra ise idamına bir gün kala cezası ömür boyu hapse çevrilen zavallı adamın hikayesini okurken yer yer üzülecek, yer yer hayrete düşeceksiniz. Ben de sıkı bir Conan Doyle hayranı olduğum ve polisiye hikayeleri sevdiğim için bu eseri seçtim. Çeviriye olan ilgim üniversite eğitimim esnasında aldığım çeviri dersleriyle başladı ve yabancı dizi ve filmleri izledikçe arttı. Kendimi bir süre sonra acaba ben olsam bunu nasıl çeviridim sorusunu sorarken buldum. Bir çevirmen adayı olarak yaşadığım bu durumu çevirmenler hep yaşıyor diye düşünüyorum. Çeviri sürecimde kendimi bir hikâye okuyor gibi hissetim. Her yeni sayfaya geçtiğimde nasıl olacağını daha çok merak ederek heyecanlandım. Daha iyi nasıl yapabilirim diye düşündüm. Bu süreç benim için çok zevkli geçti. Çevirmenlik süreci zevkli olduğu kadar zor elbette. Birçok beceriyi aynı anda kullanmanız gerekiyor: araştırma, anlama ve hem Türkçe hem İngilizceyi iyi kullanma. Bana göre de en önemli şeylerden biri Türkçede bunu nasıl söyleriz sorusunu sormaktı. Çevirimde kendime bunu sık sık sordum. Fakat bana asıl zevk veren, yeni bir şey üretmekti. Eğer yayınlama imkânım olursa Conan Doyle'un bu kıymetli eserini naçizane Türkçeye kazandırmış olacağım. Bu benim için büyük bir başarı ve adım olacak. Her şeyden önce bu çeviri benim elimden çıktı demek için sabırsızlanıyorum. Bu heyecanımı çevirime en güzel şekilde yansıtmaya çalıştım. Yazarın akıcı ve anlaşılır kaleminden çıkan bu eseri Türk okurlarına aynı değerde sunmak istedim. Umarım okuyanlar da benim kadar zevk alır. İşte bahsettiğim hikâyeden bir kesit:

https://randomscottishhistory.com/2022/10/03/oscar-slater-verdict-aftermath-podcast/

"Kraliyet başsavcısına göre bu isim değişikliği 'masum bir eylem olarak görülemezdi'. Kendince haklı olabilir ama bu farklı isimlerin altı boş da çıkabilirdi. Sonuç olarak, Slater'ın büyük bir yalancı olduğunu ve şahidi olmadığı sürece söylediği hiçbir şeye güvenilemeyeceğini ima eden başsavcı sözlerini şöyle tamamladı: 'Suçu işleyenin kesinlikle kendisi olduğunu, bunun en ufak şüphe barındırmadığını bildirmek isterim. Cinayetin faili olduğu su götürmez bir gerçektir.' Karar, jürinin, başsavcının etkisinde kalarak onunla aynı görüşü paylaştığını açıkça gösterdi ama soğukkanlılıkla bakıldığında başsavcının bu iddiasını hangi sağlam temeller üzerine kurduğunu görmek zor. Savunmayı yürüten Bay M'Clure giriş konuşmasında içtenlikle şu sözleri sarf etti: 'Bay Slater halkın nefretten doğan ön yargılarına karşı adaletin olmadığı bir mücadele verdi. Öyle ki daha önce hiçbir davada bu denli bir öfkeyle karşılaşmadım.' Yine de o bu mücadeleye cesaretle göğüs gerdi ve durumu sakinlikle karşılamaya özen gösterdi. Her zaman sağduyulu davrandı ve duygularına hiç yenik düşmedi."

Ernest Hemingway'den "Güneş de Doğar"

Yazar: Şevval Duman

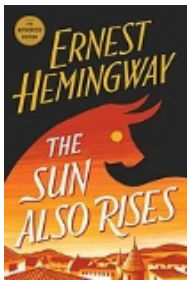

https://images.app.goo.gl/7T7FJoTJ42n9qKQm6

"*Bir yerden diğerine giderek kendinden kaçamazsın.*" diye yazmış Ernest Hemingway, Güneş de Doğar adlı eserinde. Robert Cohn adlı karakterimiz, I. Dünya Savaşı gazisi ve romanın da anlatıcısı olan Jake'i, Güney Amerika'ya gitmeye ikna etmeye çalışıyor. Jake'in yanıtı ise bu şekilde oluyor. Bu kısmı özellikle çevirmek istememin sebebi, kitabı okurken cümlenin bende tokat etkisi yaratmasıydı. Eminim ki birçoğumuz, Robert gibi varoluşsal sancılar yaşamışızdır. Başka bir ülkeye, şehre gitmenin hayatımızın iplerini elimize almak demek olduğunu düşünmüşüzdür belki. En azından ben, her düşüşten sonra kalkmak yerine kaçmanın çözüm olduğunu sanırdım. Ancak unutmamalıyız ki nereye gidersek gidelim kendimizden kaçamayız.

Çevirimi yaparken Hemingway'in yarattığı karakterlerin hislerini sizlere yansıtabilmek istedim. Açıkçası, çok zor bir çeviri olmadı çünkü Hemingway basit bir yazma tekniği ve sade bir üslup kullanmış. Ben de sade ve günümüze uygun bir dil kullanmak istedim. Aynı zamanda metnin doğallığını da korumanın görevim olduğunu düşünerek ortaya bu çeviriyi çıkardım. Kendi benliğimden parçalar bulduğum kitabın sevdiğim bir kısmının çevirisini yapmak, ruhumu tatmin etti diyebilirim. Size de bu çeviriyi sunmak benim için gurur verici bir durum. Umarım siz de bu çeviride kendinizden parçalar bulabilirsiniz. Keyifli okumalar!

Çeviri:

"Bak, Jake," diyerek barın önüne yaslandı. "Hayatının tümü geçip giderken, senin bundan yarar sağlayamadığını hissettiğin oldu mu hiç? Zaten yaşamak zorunda olduğun zamanın neredeyse yarısını yaşadığını fark ettin mi?"
"Evet, ara sıra oluyor."
"Yaklaşık 35 yıl sonra ölmüş olacağımızın farkında mısın?"
"Ne saçmalıyorsun, Robert," dedim. "Saçmalamayı kes."
"Ben ciddiyim."
"Bu umurumda olmayan bir konu," dedim.
"Olmalı."
"Endişelenecek çok şeyim var zaten. Hayatım endişelenmekle geçti. Bir de bunu kafama takamam."
"Neyse ne, ben Güney Amerika'ya gitmek istiyorum."
"Beni dinle, Robert, bir ülkeden diğerine gitmek hiçbir şeyi değiştirmez. Ben de denedim bunu. Bir yerden diğerine giderek kendinden kaçamazsın. Yok öyle bir dünya."

Orijinal metin:

"Listen, Jake," he leaned forward on the bar. "Don't you ever get the feeling that all your life is going by and you're not taking advantage of it? Do you realize you've lived nearly half the time you have to live already?"
"Yes, every once in a while."
"Do you know that in about thirty-five years more we'll be dead?"
"What the hell, Robert," I said. "What the hell."
"I'm serious."
"It's one thing I don't worry about," I said.
"You ought to."
"I've had plenty to worry about one time or other. I'm through worrying."
"Well, I want to go to South America." "Listen, Robert, going to another country doesn't make any difference. I've tried all that. You can't get away from yourself by moving from one place to another. There's nothing to that."

Kaynak:
Hemingway, E. (1954). Chapter 2. The Sun Also Rises. United States of America: Charles Scriber's Sons Publishing, s. 11.

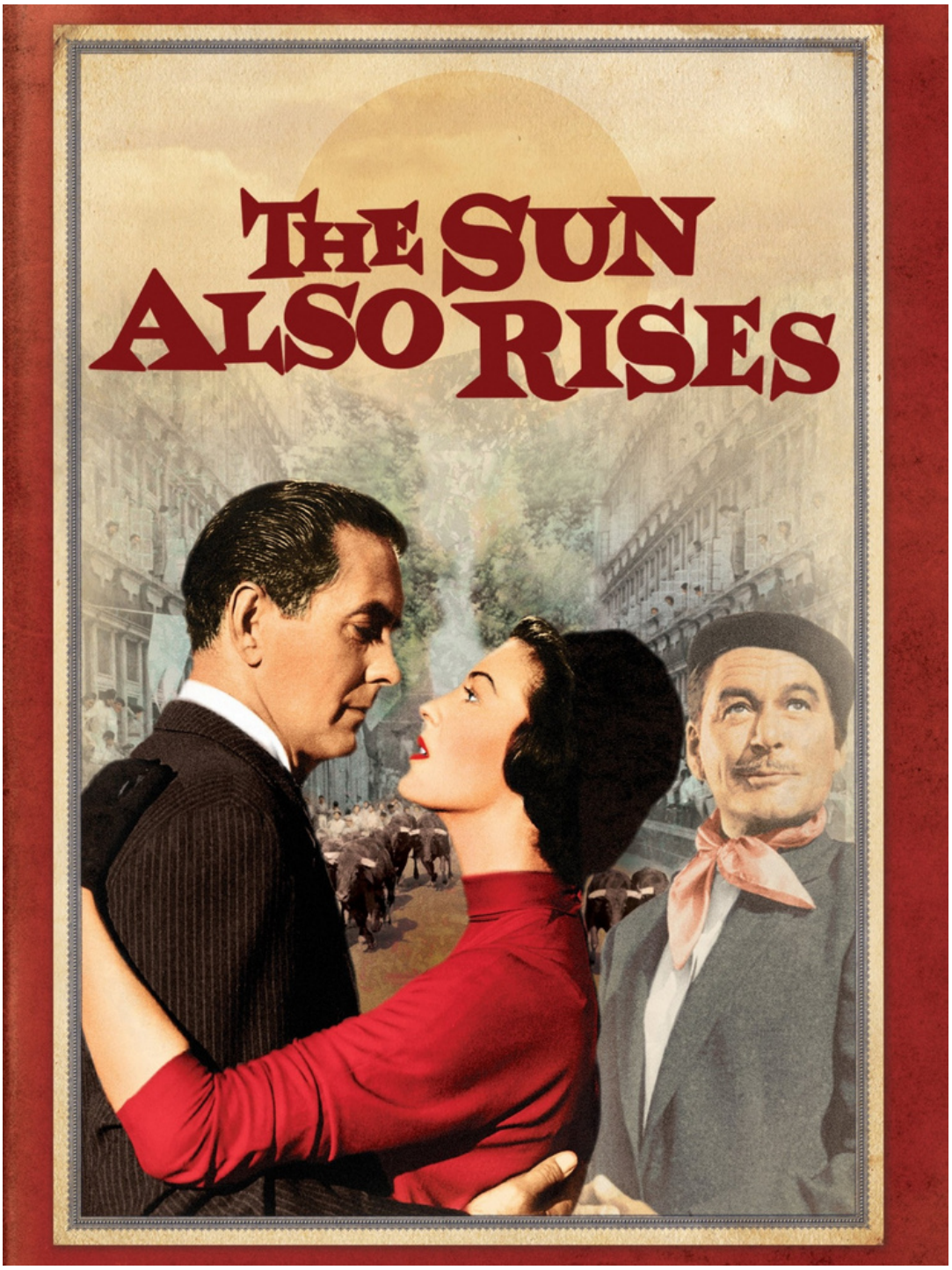

https://images.app.goo.gl/5jRnS5gwva5wjku88

Kitabın 1957'de yayınlanan film versiyonuna ait poster.

Thomas Hardy'nin *"The Distracted Preacher"* Başlıklı Kısa Öyküsünden Betimleyici Kesitler

Yazar: Ali Emre Karataş

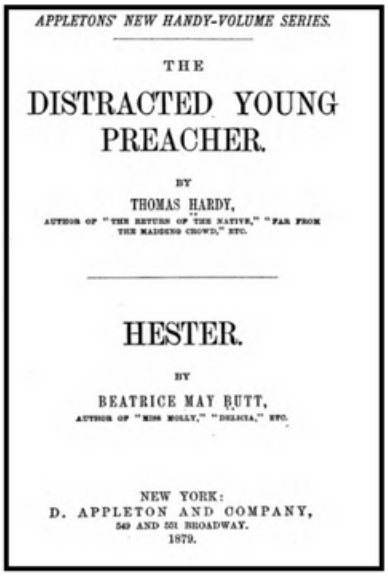

APPLETONS' NEW HANDY-VOLUME SERIES.

THE

DISTRACTED YOUNG PREACHER.

BY

THOMAS HARDY,

AUTHOR OF "THE RETURN OF THE NATIVE," "FAR FROM THE MADDING CROWD," ETC.

HESTER.

BY

BEATRICE MAY BUTT,

AUTHOR OF "MISS MOLLY," "DELICIA," ETC.

NEW YORK:
D. APPLETON AND COMPANY,
549 AND 551 BROADWAY.
1879.

https://babel.hathitrust.org/cgi/ptid=wu.89099758435&view=1up&seq=101

Karadeniz Teknik Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü tez çalışmam için Thomas Hardy'nin kısa öykülerinden birini çevirmeye karar verdim. Sonuç olarak, "The Distracted Preacher" başlıklı kısa öyküsünün ilk üç bölümünü çevirmeye başladım. Hardy özellikle, yazdığı kısa öyküler ile 19. yüzyıl İngiliz edebiyatına değerli bir külliyat bırakmış bir yazar. Türkçeye çevrilmiş eserlerinden bazıları *Çılgın Kalabalıktan Uzak*, *Adsız Sansız Bir Jude* ve *Kaybolan Masumiyet*'tir. Hardy'nin eserleri, 19. yüzyıl İngiliz edebiyatına damga vurmuş ve kullandığı gerçekçi üslup ile realizm akımının zirveye ulaştığı bir çağa öncülük ederek önemli bir katkı sağlamıştır.

"The Distracted Preacher", Hardy'nin *Wessex Tales* koleksiyonunda yer alan yedi kısa öyküden birisidir. Hikayenin ana karakteri Stockdale, Nether-Mynton yakınındaki ufak bir köye geçici bir süreliğine papaz olarak atanan genç bir adamdır. Bu köyde, konaklamak için gittiği evin sahibesi olan Lizzy ile aralarında romantik bir ilişki gelişir. Ardından, yaşadığı olaylar silsilesi Stockdale'in dini bütünlüğüne ve ruhban kimliğine bağlılığını sert bir şekilde sınamaya başlar.

Kısa öyküyü çevirirken çok fazla betimleme ile karşılaştım. Bu betimlemeleri Türkçeye çevirirken anlam örgüsünü ve bütünlüğünü koruyarak ancak bu süreçte metnin okunabilirliğine ve akıcılığına da zarar vermeden aktarımda bulunmaya çalıştım. Kaynak metinde betimleme içeren iki kısmın çevirisini sizlerle paylaşmak istiyorum:

1) Artık burada yaşayacağına göre, Stockdale kapıyı çalmanın gereksiz olduğunu hissetti ve sessizce içeri girdiğinde fareler gibi arka taraflara doğru hızla uzaklaşan ayak seslerini duymaktan keyif aldı. Ön oda denilen salona ilerledi, ancak salonun taş zemini sadece yıpranmış alanları kaplayan ve mobilyaların altında çöl kadar kum bırakan halı tarafında zar zor gizlenmişti. Fakat oda düzenli ve iç açıcı görünüyordu. Ateşin ışığı parlayarak aydınlanıyordu, masa ayaklarının şişkin pervazları üzerinde titriyordu, pirinç düğmeler ve tutamaklarla oynuyordu ve şömine rafının alt yüzeyinde büyük bir şiddetle gizleniyordu. At kıllarıyla kaplı ve sayısız çoklukta pirinç çiviyle perçinlenmiş	As he now lived there, Stockdale felt it unnecessary to knock at the door; and entering quietly, he had the pleasure of hearing footsteps scudding away like mice into the back quarters. He advanced to the parlor, as the front room was called, though its stone floor was scarcely disguised by the carpet, which overlaid only the trodden areas, leaving sandy deserts under the furniture. But the room looked snug and cheerful. The firelight shone out brightly, trembling on the bulging moldings of the table-legs, playing with brass knobs and handles, and lurking in great strength on the under surface of the chimney-piece. A deep arm-chair, covered with horse-hair, and studded with a countless throng of brass

derin bir koltuk, şöminenin bir tarafına yanaştırılmıştı. Çay seti masanın üzerindeydi, çaydanlığın kapağı açıktı ve büyük koltukta oturan bir kişinin içgüdüsel olarak elini uzatmasının beklenebileceği tam o noktaya küçük bir el zili koyulmuştu. (Hardy, 1879, pp. 6-7)	nails, was pulled up on one side of the fireplace. The tea-things were on the table, the teapot cover was open, and a little hand-bell had been laid at that precise point toward which a person seated in the great chair might be expected instinctively to stretch his hand.
2) Işık, onlara şarkı söyleyen geçidin merdivenlerine yakın olduklarını, merdivenin altında her türden kereste yığınının bulunduğunu, ancak çoğunlukla çürümüş yapılar, sıralar, tahtalar ve döşeme parçalarından oluştuğunu gösterdi. Ayrıca ışık, bu malzemelerin zaman zaman binanın gövdesindeki asıl sabitlenen yerlerinden çıkarıldığını ve yenisiyle değiştirildiğini yansıttı. (Hardy, 1879, p. 11)	The light showed them to be close to the singing-gallery stairs, under which lay a heap of lumber of all sorts, but consisting mostly of decayed framework, pews, panels, and pieces of flooring, that from time to time had been removed from their original fixings in the body of the edifice and replaced by new.

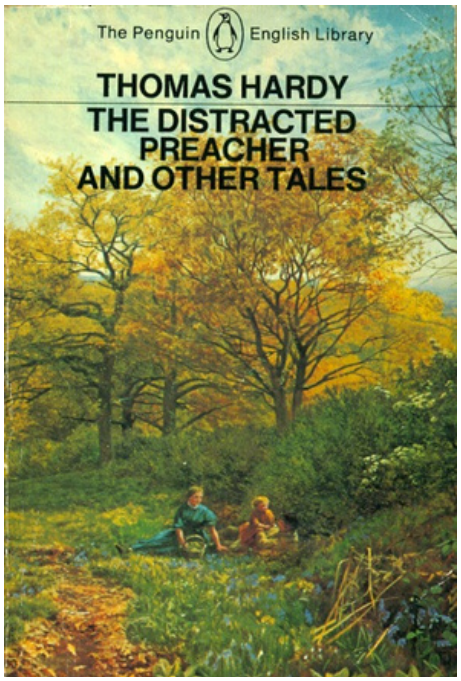

https://isfdb.org/cgi-bin/pl.cgi?506179

Kısa öykünün İngilizce baskısındaki betimleyici kapağı

Kocasına Nasıl Yalan Söyledi?

Yazar: Büşra Karabulut Korkut

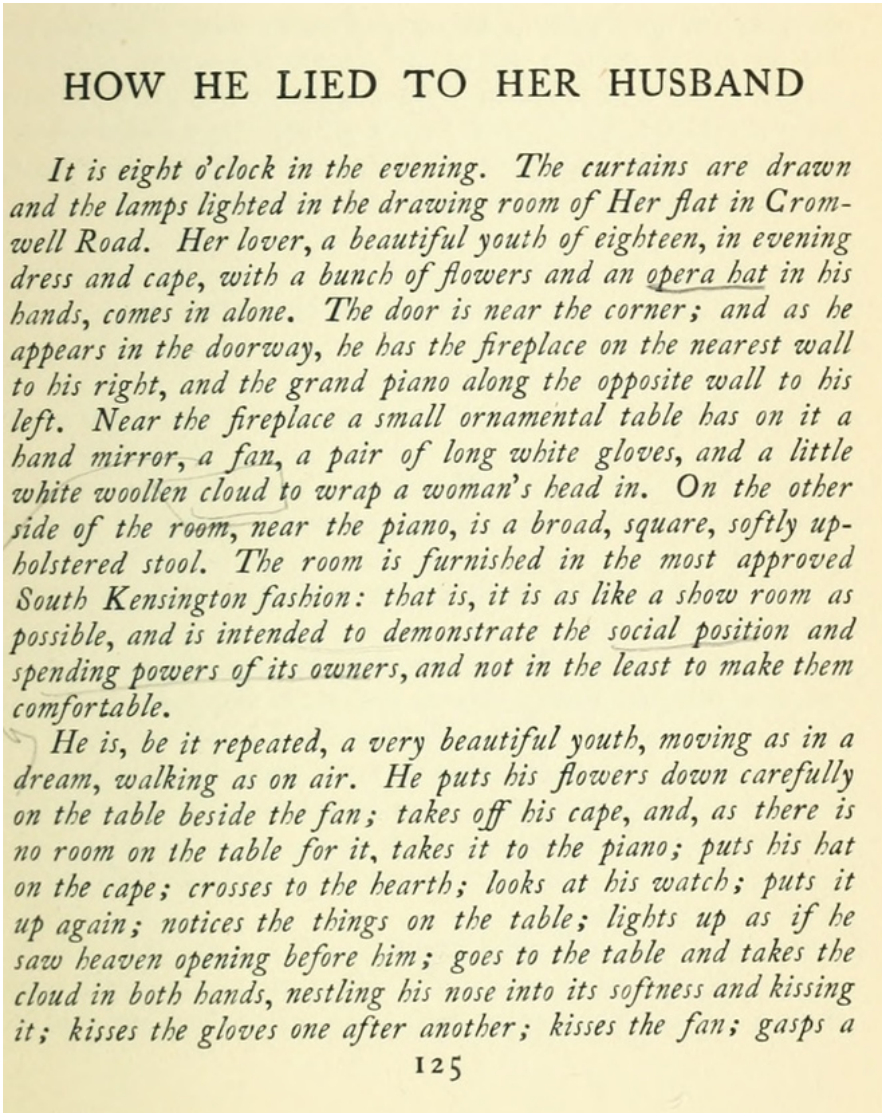

HOW HE LIED TO HER HUSBAND

It is eight o'clock in the evening. The curtains are drawn and the lamps lighted in the drawing room of Her flat in Cromwell Road. Her lover, a beautiful youth of eighteen, in evening dress and cape, with a bunch of flowers and an opera hat in his hands, comes in alone. The door is near the corner; and as he appears in the doorway, he has the fireplace on the nearest wall to his right, and the grand piano along the opposite wall to his left. Near the fireplace a small ornamental table has on it a hand mirror, a fan, a pair of long white gloves, and a little white woollen cloud to wrap a woman's head in. On the other side of the room, near the piano, is a broad, square, softly upholstered stool. The room is furnished in the most approved South Kensington fashion: that is, it is as like a show room as possible, and is intended to demonstrate the social position and spending powers of its owners, and not in the least to make them comfortable.

He is, be it repeated, a very beautiful youth, moving as in a dream, walking as on air. He puts his flowers down carefully on the table beside the fan; takes off his cape, and, as there is no room on the table for it, takes it to the piano; puts his hat on the cape; crosses to the hearth; looks at his watch; puts it up again; notices the things on the table; lights up as if he saw heaven opening before him; goes to the table and takes the cloud in both hands, nestling his nose into its softness and kissing it; kisses the gloves one after another; kisses the fan; gasps a

125

https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=osu.32435001799477&view=1up&seq=13

George Bernard SHAW

Saat akşam sekiz. Cromwell Caddesindeki dairesinin misafir odasındaki perdeler çekilmiş ve ışıklar yakılmıştır. Aşığı, on sekiz yaşında yakışıklı bir genç, smokini ve pelerini üzerinde, bir demet çiçek ve silindir şapkası elinde, tek başına içeri girer. Kapı hemen köşededir ve genç adam kapının girişinde belirdiğinde, sağındaki en yakın duvarda şömine ve solunda kalan karşı duvar boyunca büyük bir piyano yer alır. Şöminenin yanında küçük bir fiskosun üzerinde bir el aynası, kuş tüyünden bir yelpaze, bir çift uzun beyaz eldiven ve bir kadının başına sarması için küçük beyaz bir yün örtü durur. Odanın diğer tarafında, piyanonun yanında; geniş, köşeli, yumuşak döşemeli bir tabure vardır. En çok rağbet gören Güney Kensington tarzına uygun donatılmış bir odadır: öyle ki mümkün olduğunca sergi salonu havası verilmiş, sahiplerinin sınıfsal durumunun ve alım gücünün gösterişi yapılmak istenmiş fakat rahat etmeleri düşünülmemiştir bile.

Çok yakışıklı bir genç olduğunu yinelemek gerekir, tatlı bir düşün içindeymiş gibi coşkuyla hareket eden biridir. Elindeki çiçekleri dikkatlice pervanenin yanındaki masaya bırakır, pelerinini çıkarır ve masada onu koyacak yer olmadığı için piyanoya götürür, şapkasını da pelerinin üzerine bırakır, elini kalbine doğru götürür, saatine bakar, saatini geri koyar, masanın üzerinde duran şeyleri fark eder, sanki cennetin kapıları ona açılmış gibi gözleri parlar, masaya doğru gider ve yün örtüyü ellerinin arasına alır, burnunu yumuşaklığın içine gömer ve onu öper, eldivenleri peşi sıra öper, yelpazeyi öper.

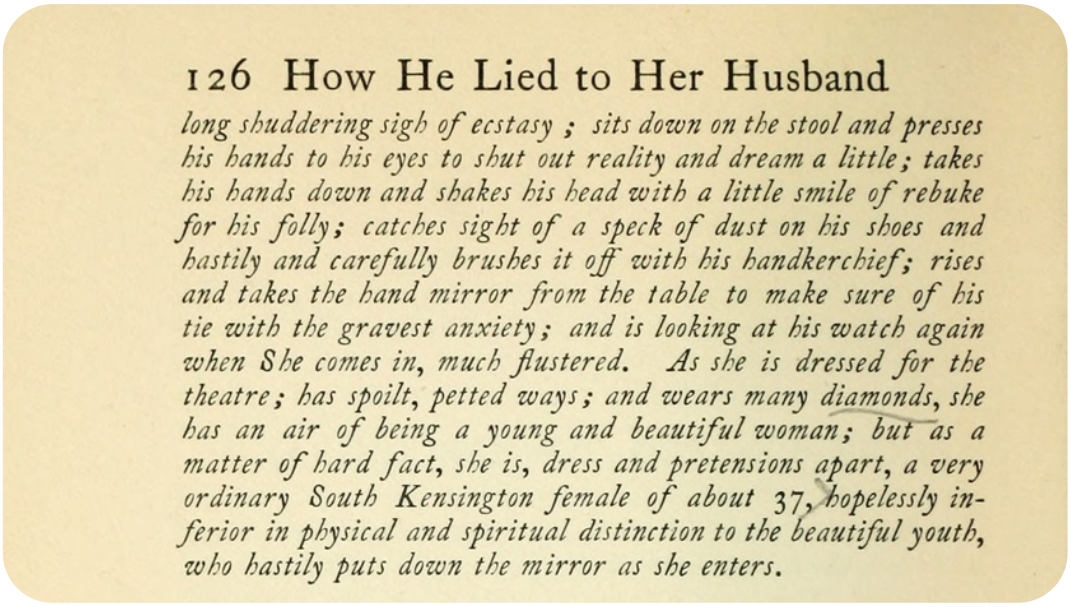

126 How He Lied to Her Husband

long shuddering sigh of ecstasy ; sits down on the stool and presses his hands to his eyes to shut out reality and dream a little; takes his hands down and shakes his head with a little smile of rebuke for his folly; catches sight of a speck of dust on his shoes and hastily and carefully brushes it off with his handkerchief; rises and takes the hand mirror from the table to make sure of his tie with the gravest anxiety; and is looking at his watch again when She comes in, much flustered. As she is dressed for the theatre; has spoilt, petted ways; and wears many diamonds, she has an air of being a young and beautiful woman; but as a matter of hard fact, she is, dress and pretensions apart, a very ordinary South Kensington female of about 37, hopelessly inferior in physical and spiritual distinction to the beautiful youth, who hastily puts down the mirror as she enters.

https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=osu.32435001799477&view=1up&seq=13

Mest olarak uzun ve titrek bir iç çeker, taburenin üzerine oturur ve hakikati susturup biraz hayale dalabilmek için parmaklarını gözlerine bastırır. Ellerini gözlerinden çeker ve aptallığıyla alay eder gibi başını sallayarak gülümser, ayakkabılarının tozlanmış olduğunu fark eder ve mendiliyle çabucak ama dikkatlice ayakkabılarını temizler; kalkar ve büyük bir endişeyle kravatının düzgün durduğundan emin olmak için el aynasını masadan alır ve O içeri girdiğinde daha da telaşlanarak yeniden saatine bakar. Tiyatro için hazırlanırken şımarık ve nazlı olduğu bellidir; pek çok elmas takmaktadır, genç ve güzel bir kadın edası vardır; ama acı gerçeği söylemek gerekirse giyim kuşam ve gösteriş dışında, o içeri girer girmez telaşla aynayı elinden bırakan yakışıklı genç adamla arasındaki fiziki ve ruhi ayrım bakımından ondan umutsuzca aşağıda olan, 37 yaşlarında Güney Kensingtonlı oldukça sıradan bir kadındır.

Kaynak:
Shaw, G.B. (1904). How He Lied to Her Husband. One Act With Preface. Constable and Company Ltd. Londra. 2010. https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc2.ark:/13960/t83j3gj0j&view=1up&seq=7

The Man in the Queue'nun Türkçe Çeviri Serüveni

Yazar: Ergün Öncel

Çeviri yaparken yapılan işin etkili ve yeterli olması elbette ki büyük oranda çevirmenin kabiliyetiyle mümkündür fakat çevirmen sahip olduğu kabiliyetin yanı sıra başka bir unsura daha ihtiyaç duyar: motivasyon. En ehil çevirmen bile yaptığı işten zevk almazsa veya o çeviriyi yapmaya itecek yeterli bir güdüsü yoksa işinde yüzde yüz verim sağlayamaz. Şahsen, bitirme tezi kapsamında çeviri üzerine bir çalışma yürütmek istiyordum ve bu isteğim gerçekleşti. Tez grubuna katıldığımı öğrendiğim andan itibaren çevirisini yapmak istediğim eseri danışmanıma bildirmek için yaklaşık üç buçuk ayım vardı. Tüm yaz boyunca edebiyatla pek yıldızı barışmayan biri olarak harıl harıl kitap araştırdım. Eserleri ise ileride çevirim bittiğinde yayımlayayım da çok alıcısı olsun düşüncesiyle popüler kitapları ya da yazarları filtreleyerek araştırdım. Birkaç kitap bulmuş olsam da hiçbiri ilgimi çeken türde değillerdi. Ardından bu üç buçuk aylık sürecin sonuna yaklaşırken danışman hocamız Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Baydere ile yaptığımız toplantıda kendisi, ele alacağımız kaynak metnin popülariteye sahip olma zorunluluğu olmadığını söyledi ve yaparken zevk alacağımız, sıkılmayacağımız bir eser seçmemizi istedi.cHiç kitap okumayan biri olarak seçeneklerim iyice daralmıştıtabii. Şöyle bir düşündüğümde okurken en çok zevk aldığım türün polisiye ve gizem kitapları olduğunu fark ettim. Bu durumda seçenekler çok daha daralmıştı. Dedektif veya polisiye türünde, 1950'lerden önce yazılmış, yazarı ölmüş, telif hakkı sorunu bulunmayan, çok fazla uzun ve çok fazla kısa olmayan, en önemlisi de okurken ve çevirirken sıkılmayacağım bir kitap bulacaktım. Bu daralan çemberde kitabın popülaritesi hakkındaki ve başkaları tarafından okunur mu kaygılarımı çöpe atmam gerekti. Danışman hocamın da dediği gibi kitabı önce benim benimsemem gerekiyordu çünkü kendimi o dünyanın içine atacaktım ve kitabın yazarına, her bir karakteri ve her bir olayı sanki ben kurgulamışım gibi hâkim olmam gerekecekti. Bu sefer eser araştırırken kitap değil yazar bazlı araştırma yaptım. Yukarıda bahsettiğim kriterlerin yanı sıra üslubu da beni yormayan, kalemi anlaşılır olan bir yazar aradım. Nihayetinde kendime en yakın bulduğum yazar Josephine Tey oldu. Polisiye türünün altın çağı olarak adlandırılan dönemin en bilindik yazarlarından biri olan Tey, bunların yanı sıra yaşantısı ile ilgimi çekti. Üstelik bir nebze olsun yukarıda bahsettiğim 'popülerlik' sıfatına uygun bir yazardı ve polisiye türünde İngiltere merkezli Suç Yazarlar Derneği'nin (Crime Writers' Association) yayımladığı "Tüm Zamanların En İyi 100 Polisiye Kitabı" listesinde birinci sırada yer alan The Daughter of Time'ın da yazarıydı. Bu eser Josephine Tey'in yarattığı kurgusal karakter "Müfettiş Alan Grant" serisinin beşinci kitabıydı. Toplam altı kitaptan oluşan bu seride, yine "Tüm Zamanların En İyi 10 Polisiye Kitabı" listesinde on birinci sırada yer alan The Franchise Affair de bulunuyordu. Kendimce hem eleştirmenler hem de okuyucular tarafından tam not alan serinin henüz Türkçeye çevrilmemiş olan üçüncü kitabını çevirmenin hiç de kötü bir fikir olmadığını düşündüm. Böylelikle eğer çevirim yeterli derecede ilgi görürse ve "Müfettiş Alan Grant" serisini tüm Türkiye'de popüler olmasını sağlarsam serinin geriye kalan üç kitabını da çevirebilirim diye düşündüm. Tabii o zaman için bir hayaldi bu. Yine de yaklaşık üç ay önce başladığım çeviri sürecinde, kitabın yazarı Tey'in karmaşıklıktan uzak ve hem okuyucuyu hem de çevirmeni fazla yormayan cümle yapıları sayesinde bunun çok da imkânsız olmadığını gördüm. Bir polisiye romanı olduğu için hâliyle diyaloglar ağırlıktaydı, böyle olunca da çoğu romanda karşılaştığımız karmaşık cümle yapıları bu romanda nispeten daha azdı. Yazar cümlenin uzama durumu olduğu yerlerde de okuyucuyu nefes aldırmak adına birçok kez uzun çizgi (—) kullanmıştı. Tabii Türk edebiyatında, en azından benim gördüğüm kadarıyla, bu kullanıma sık rastlamak mümkün değil. Çünkü bu uzun çizgiler kimi zaman ek bilgi vermek, bazen cümleyi yarım bırakmak ve bazen de karakterin duraksamalarını belirtmek gibi çeşitli amaçlar için kullanılıyor. Dilimizde ise bunu yazarın amacına göre "…", "()", ":", ";" gibi noktalama işaretleriyle vermeyi uygun gördüm. Mesela bu uzun çizginin, üç nokta görevi gördüğü yerlerden biri şu örnektir: "What type of—temperament, I suppose you'd call it?" Ben bu cümleyi "Ne tür bir… mizaç, sanırım böyle deniliyordu?" şeklinde çevirdim. Bir diğer örnekte ise "It may have been just a lucky shot—and I rather think it was" cümlesindeki uzun çizgi kullanımını "Şanslı bir atış olmuş olabilir sadece, ki bence öyleydi." şeklinde çevirmeyi tercih ettim. Bunun dışında kitapta çokça karşılaştığım unsurlardan biri de italik kullanımlardı. Yazar, bu kullanımları yabancı kelimeleri vurgulamak veya karakterin o cümleyi söylerken bir vurgu yaptığını belirtmek için çeşitli yerlerde kullanmış. Ben de bir çevirmen olarak yazarın kararını olduğu gibi uyguladım ve kendi metnimde o şekilde çevirmeyi tercih ettim. Örneğin kitapta geçen "force majeure" kelimesi, Fransızca kökenli bir kelime olduğu için yazar tarafından italik verilmiş. Bense bu kelimeyi ve kitaptaki tüm Fransızca kökenli kelimeleri emsal kitapları da inceleyerek Türkçeye çevirmeyi tercih ettim ve bu cümleyi "mücbir sebep" olarak italik şekilde çevirdim.

İtalik kullanımı koruma sebebim ise bunun yabancı kökenli bir kelime oluşundan ziyade yazar tarafından vurgulanmış bir ifade oluşuydu. Zira kitaptaki tüm yabancı kökenli kelimeler italik değildi. Tam da bu noktada, bahsettiğim italik kullanımların yazar tarafından bir karakterin söylediği cümleyi vurgulu şekilde söylediğini belirttiği diğer kısımlara da değineceğim. Örneğin ana karakter Müfettiş Alan Grant, bir sorgu sırasında aldığı ipucu sayesinde bir varsayım yapıyor ve şöyle bağırıyor: "She was left-handed!" Bu cümle olduğu gibi italik olarak verilmiş ve karakterin bağırdığı vurgulanmıştı. Ben de italik formunu koruyarak "Kadın solakmış!" şeklinde çevirdim. Diğer yandan çevirmenleri özellikle İngilizceden Türkçeye çeviri yaparken en zorlayan unsurlardan biri uzun ve karmaşık cümle yapılarıdır. Ben bu cümleleri bölmeyi tercih ettim. Bu vesileyle hem çevirmenin ele aldığı cümle kısalmış ve daha kolay hâle gelmiş, hem de okuyucuyu yormayan daha sade cümleler ortaya çıkmış oldu. Örneğin:

"Bayan Marcable, sol elini havalı ve tatlı bir hareketle bardağına uzattı. O bardağı doldururken Grant de bir yandan onun hareketsiz duran bileğini ve sakin tavrını izliyor, bir yandan da bunun kendisi adına akıl dışı bir durum olup olmadığı üzerine kafa yoruyordu."

Bu cümlenin kaynak metindeki hâli tek bir cümleden oluşup fazlasıyla "and" bağlacı içeriyordu. Okuyucuyu karmaşık cümle yapısından ve tekrarlanan bağlaçlardan kurtarmak adına kaynak hâli "Cool and sweet she put out her left hand for his cup, and as she replenished it he watched her steady wrist and impassive manner and wondered if this too could be unreasonableness on his part." (Tey, 1929, s. 19) olan bu cümleyi bölme yoluna gittim. Diğer yandan aynı cümlede üç defa "and" kullanımı olduğu için çevirme aşamasında zorluk yaşadım ve bu tekrarlamaları önlemek için "bir yandan… bir yandan da…" ifadesini kullanmayı tercih ettim. Buna benzer yaptığım değişikliklerden biri de iki dil arasındaki kişi zamirlerinin bazı durumlarda karmaşıklık yaratmasını önlemekti. Bilindiği gibi İngilizcede "he, she, him, her" dendiğinde söz konusu kişinin hangi cinsiyete sahip olduğunu anlayabiliriz. Fakat Türkçede bu zamirlerin hepsini karşılayan bir "o, onun" kişi zamiri vardır. Bu romanda yazarın da sıklıkla kişi zamirlerini kullandığını göz önünde bulundurduğumuzda, bazı bölümlerde sürekli "o" zamirini kullanmanın hangi işi kimin yaptığı konusunda karmaşıklık yaratması bakımından okuyucunun kafasını karıştırabilmekteydi.

Örneğin aşağıdaki cümlede kaynak dilde sıklıkla kişi zamirleri kullanılsa da söz konusu eylemleri kimin yaptığını en azından cinsiyetten dolayı anlamak mümkündür:

"***Her*** *report of the inspector's charms must have been a rose-coloured one, for* ***she*** *came back in less time than* ***he*** *had dared to hope and took* ***him*** *up to* ***her*** *sister's room, where* ***he*** *had an interview with a tearful woman who protested that* ***she*** *had not even noticed the man until* ***he*** *had fallen, and whose wet eyes regarded* ***him*** *continually with a dreadful curiosity.*" (Tey, 1929, p. 14)

Kaynak metinde yazarın kastettiği anlamı çıkarabilmek zor olmasa da Türkçeye çevrildiğinde yaşanabilecek anlam karmaşasını önlemek için bazılarına kişi zamirleri yerine direkt olarak karakterlerin isimlerini verdim. Yukarıda verilen alıntının Türkçeye çevrilmiş hâli şu şekildedir:

*"**Kadının** müfettişin çekiciliği ile ilgili görüşü olumlu olmalıydı, zira **Grant'in** umduğundan daha kısa sürede geri döndü ve onu kız kardeşinin odasına götürdü. **Kadın, ölen adamı** yere düşene kadar fark etmemişti bile ve sırılsıklam olmuş gözleriyle ona gözünü bile ayırmadan korkunç bir merakla bakmıştı.* "

Bu değişikliklerin yanı sıra bir polisiye romanı çeviren kişinin en çok dikkatli olması gereken ve hata yapma şansı olmayan hususlardan biri de mesleki terimlerdir. Ana dili İngilizce olan bu metin, içerdiği kültürel, sosyal ve üslupsal farklılıkların yanı sıra mesleki terimler konusunda da dilimizle bazı konularda uyumlu olmayabilir. Bu tarz terimlerde hata yapmamak adına hangi rütbenin, mesleğin ve ifadenin nasıl kullanıldığını incelemek için Emniyet Genel Müdürlüğü'nün resmî sitesinde yer alan "Rütbeler ve İngilizce Karşılıkları" başlıklı bölüme göz attım. Hepsi olmasa da birçok terimin karşılığını buradan teyit edebildim. Örneğin "superintendent" için "başkomiser", "inspector" için "müfettiş", "sergeant" için "komiser yardımcısı", "coroner" için "adli tabip", ve son olarak "flying squad" için "çevik kuvvet" ifadelerini kullandım. Bunun yanı sıra kurumlar ve ifadeler için de detaylı araştırmalar yaptım. Örneğin "Criminal Investigation Department"ı "Cinayet Masası", "The Jury"i "Adli Tıp Heyeti", "Police Department"i "Polis Karakolu" olarak çevirdim. Bu rütbelerin ve kurumların Türkçe karşılıklarını bulsam da romanda geçen "Scotland Yard" isimli karakolu herhangi bir şekilde Türkçeye çeviremedim. Bunun sebebi ise bu kitabın da içinde bulunduğu altı kitaplık "Inspector Alan Grant" serisinde daha önceden Türkçeye çevrilen iki kitapta da bu ifadenin aynı şekilde korunmasıydı. Bu bağlamda diğer iki kitabı okumuş ve bu seri hakkında bilgi birikimi olan Türk okuyucuların kafasını karıştırmamak ve tutarlılığı sağlamak adına bu kullanımı bilinçli olarak korudum.

Kitap hakkında çok ince detaylar ve ipuçları içeren bu kapak, bölümümüz mezunlarından Esengül Esen tarafından harika bir işçilikle resmedildi. Bu vesileyle yardımlarından dolayı ona tekrardan teşekkür etmek isterim.

Özetlemek gerekirse tüm bu çeviri süreci boyunca yaşadığım sorunları yine o zamana kadarki akademik süreçte deneyimlediğim pratik çözümlerle aşmayı denedim. Riski minimum düzeyde tutarak, yeri geldiğinde çok cesur kararlar alarak, yazarın amacından sapmadan, çeviri etiğine uygun bir çeviri süreci geçirmeye çalıştım. Umuyorum ki dönemin sonunda tezimi teslim ettiğim süreci takip eden en kısa süre içinde 212 sayfalık çevirimi tamamlayıp Türkiye'deki polisiye okurlara çok zevk alacakları bir eser kazandırmış olacağım. Yine umuyorum ki bu süreçte en çok keyif alan kişi ben olacağım.

Yukarıda görüldüğü gibi kitabın başlığını Türkçeye Kuyruktaki Adam olarak çevirdim.

VI. Hanımefendi'nin Mektubu

Yazar: Şevval Özen

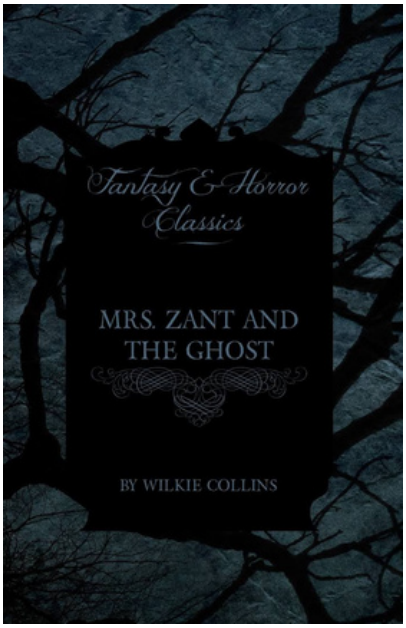

https://www.amazon.co.uk/Ghost-Ghosts-Fantasy-Horror-Classics/dp/1447470869

Çeviri, kültürleri birbirine bağlayan bir köprüdür aslında. Farklı dillerdeki metinleri birbirine aktaran bir sanattır aynı zamanda. Dilin sınırlarını zorlayarak bu farklı kültürlerin ve metinlerin birbirine dokunmasını sağlayan eşsiz bir deneyimdir. Çeviride her cümle ve her kelime; bir anlam ve anlayış dokur, iki dil arasında köprüler inşa eder ve kelimeler arasında adeta dans eder.

Benim dansım, 1800'lerin sonunda Wilkie Collins tarafından yazılan ve 1885 yılında basılan Mrs. Zant and The Ghost isimli kısa öykü üzerinde oldu. Bu kısa öykü, yakın zamanda kaybettiği kocasının ruhunu hisseden dul bir kadın ve onu başına gelecek kötülüklerden korumaya çalışan dul bir adamın yaşadıklarını anlatıyor. Okuyacağınız kısım, kadının başına gelen olayları yazdığı mektup bölümüdür. Burayı seçmemin nedeni ise kitapta geçen bütün olayların temelinin bu mektupta geçmesidir.

Çeviriyi yaparken anlamı tam anlamıyla yakalamak, hikayenin heyecanını ve ruhunu her aşamaya yansıtabilmek için oynattım kalemimi. Çeviri süreci, bir yandan derin bir memnuniyet duygusu verirken diğer yandan büyük bir zorluk da taşır. Bu zorluk hem yorucu hem de işin sonunda varılacak yerden dolayı gururlandırıcıdır. Her kelimeyi tartarak ve her cümleyi bir yapboz parçası gibi yerine oturtarak o başka dünyayı yavaş yavaş yaşamak benim için büyülü bir deneyimdi.

Şimdi siz değerli okurları, *Ruhun Dokunuşu* olarak adlandırdığım bu büyülü yolculuğa davet etmek istiyor ve kitaptan bir parça ile baş başa bırakıyorum.

VI. HANIMEFENDİ'NİN MEKTUBU

Haftalardır kasvetli olan günlerin ardından güneş, dün sabah masmavi gökyüzünde kendini gösterdi. Parlak gün ışığı, benim acınası ruh halimde canlandırıcı bir etki uyandırdı. Gecem her zamankinden huzurlu geçmişti. Her zaman gözyaşları içinde uyanmama neden olan rahmetli kocamı gördüğüm rüyalarım bu defa beni rahatsız hissettirmeyecek kadar tanıdık gelmişti. Kocamın ölümünden bu yana yaşadığım kederli ve karanlık günlerimden beri ilk kez evden çıkıp adımlarımı Kensington Bahçeleri'ne çevirdiğimde, diğer kadınların kendi kendine acı çekmesine neden olan hayaller ve korkuların üzerimde bir etkisi kalmamıştı.

Tek arkadaşım küçük köpeğimi de yanıma alarak ikimizin de çok sevdiği bahçenin Kensington'a en yakın olan sessiz köşesine gittim.

Nişanlı olduğumuz günlerde, o ulu ağaçların gölgesindeki yumuşak çimlerde dolaşmıştık. Bu, onun en sevdiği yürüyüştü ve ilk tanıştığımız günlerde beni de götürmüştü. Orada, bana evlenme teklifi etmişti. İlk defa orada öpmüştük birbirimizi coşkuyla. Bunun gibi anılarla kutsanmış bir yeri yeniden görmek istemem çok doğal değil miydi? Ben sadece yirmi üç yaşındayım; beni teselli edecek bir çocuğum veya yaşıt bir arkadaşım yok; beni sadakatle seven aptal bir varlıktan başka sevecek hiçbir şeyim yok.

Benim birtanemin daha söze dökmeden gözleriyle aşkını haykırdığı altında dikildiğimiz ağaca gittim. O yitip giden gün ışığı yeniden parladı üzerimde, aynı öğle saatiydi ve aynı yalnızlık sarıp sarmalamıştı beni. Geçmiş ve bugün arasındaki ürpertici zıtlık beni korkutmuştu. Hayır! Sessiz kaldım ve teslim oldum. Yeryüzünden yükselen düşüncelerim, ölümün ötesindeki daha iyi yaşam hayalini kurdu. Gözlerimden birkaç damla yaş aktı. Ama mutsuz değildim. Mutsuz olmadığıma emindim çünkü hafızam her detayı hatırlayacak kadar kuvvetlidir.

Gözlerim tekrar tamamen açıldığında gördüğüm ilk şey köpekti. Benden birkaç adım ötede çömelmişti, acınası bir halde titriyor ama ağlamıyordu. Onu bu hale gelecek kadar korkutan neydi?

Yakında öğrenecektim.

Köpeğe seslendim, hareketsizce olduğu yerde durdu- onu büyüleyen gizemli bir şeyin geldiğinin farkındaydı. Zavallı hayvanın yanına gidip onu okşayıp rahatlatmaya çalıştım.

Attığım ilk adımda, bir şey beni durdurdu.

Görülemez veya duyulamazdı. Beni durdurdu.

Köpeğin hareketsiz silüeti görüş alanımdan kayboldu; gökten gelen ışık, beni koruyan ağaç ve önümdeki çimen dışında etrafımdaki her şey yok oldu. Tarif edilemez bir beklenti duygusuyla gözlerimi çimene diktim. Aniden, sayısız bıçağın titreyerek yükseldiğini gördüm. Rüzgârın görünmez hızıyla çimenlerin üzerinden bir şeyin geçip gitmesinden korktum. Titreşim arttı; her yerdeydi. Başımın üzerindeki ağacın yapraklarının arasına yayıldı. Sallanmalarını belli edecek bir ses olmadan titrediler; hoş ve doğal hışırtıları donup kaldı. Kuşların cıvıltısı kesilmişti; göletteki su kuşlarının ötüşleri artık duyulmuyordu. Korkunç bir sessizlik oldu. Fakat güzel güneş ışığı, her zaman olduğu gibi üzerime vurdu. O göz kamaştırıcı ışıkta ve ürkütücü sessizlikte, yanımda görünmez bir varlık hissettim. Bana nazikçe dokundu. Dokunuşuyla kalbim neşeyle tekledi. Bedenimdeki tüm sinir uçlarından büyük bir haz geçti. Onu tanıyordum! Kendisinin görünmediği dünyadan bana dönmüştü. Ah, onu tanıyordum!

Yine de, benim aciz faniliğim gerçeklere dair herhangi bir işaret arıyordu. İçimdeki özlem, dilime vurdu. Konuşmaya çalıştım. Eğer konuşabilseydim, "Ah, meleğim, bana sen olduğuna dair bir işaret ver!" derdim. Fakat, donakalmıştım- yapabildiğim tek şey, düşünmekti.

Görünmeyen varlık, düşüncelerimi okudu. Kocam beni öptüğünde hissettiğim gibi onun dudaklarını dudaklarımda hissettim. Ve bu, benim cevabımdı. Aklıma yine bir fikir geldi. Konuşabilseydim "Beni daha iyi bir dünyaya götürmek için mi geldin?" derdim. Bekledim. Bana dokunan hiçbir şey hissetmedim. Bir kez daha düşünebileceğimi fark ettim. Konuşabilseydim "Beni korumak için mi buradasın?" derdim.

Kocam beni göğsüne bastırdığında kolları beni tutarken nazikçe kucaklandığımı hissettim. Ve bu, benim cevabımdı.

Dudaklarının dudaklarıma dokunduğundaki his biraz durdu ve yok oldu; onun kollarının beni sarışı gibi sarmalanma hissiyatı birkaç saniye sonra kayboldu. Parkın görüntüsü eski haline döndü. Yakınımda bana bakan sevimli küçük bir kız gördüm.

Tam da kendime geldiğim anda, çocuğu görmek beni sakinleştirdi ve cezbetti. Onunla konuşmak için ilerledim. Ne yazık ki aniden onu göremez oldum. Sanki kör olmuşum gibi bir anda ortadan kayboldu. Yine de etrafımdaki bahçeyi, tepemdeki gökyüzünü görebiliyordum. Birkaç dakika geçti ve çocuk yeniden görüş alanıma girdi; bu sefer babasının elini tutmuş yürüyordu. Bana acıyarak ve şaşkınlıkla baktıklarını görebilecek kadar yaklaştım. İçimden, yüzümde ya da hareketlerimde tuhaf bir şey görüp görmediklerini sormak geldi. Ben daha konuşamadan ürkütücü mucize yine oldu. Gözümün önünden kayboldular. Görünmez ruh yakında mıydı? O yerde ve o zamanda, benimle ölümlü dostlarım arasında iletişimi yasaklayan bir şey mi geçiyordu? Öyle olmalıydı. Bilinmezlikler içinde ve keder yüklüydüm. Tam insanlarla konuşacakken iki kez gelen o ürpertici hisle arkamı döndüğümde ruhani varlığın artık köpeğim ve benimle olmadığını hissettim. Zavallı, küçük köpeğim içimi acıttı. Bana doğru gelmesi için seslendim. Sesimi duyunca hareketlendi ve ağır ağır beni takip etti. Köpek, tüm bedenini esir alan o ürkünç transtan hala tam olarak ayılamamıştı.

Daha birkaç adım atmadan ruhu yine hissettiğimi düşündüm. Kollarımı ona uzattım. Bana geri dönebileceğimi söyleyecek bir dokunuş umuduyla bekledim. Belki de dolaylı yollarla cevaplandım? Tek bildiğim; aynı yere, aynı saatte dönmeye kesin karar vermek beni zihnen rahatlatmıştı.

Ertesi günün sabahı hava kasvetli ve bulutluydu ama yağmur durmuştu. Tekrar Kensington Bahçeleri'ne gitmek için yola çıktım.

Köpeğim benden önce sokağa koştu ama yönümü ne tarafa çevireceğimi anlamak için bekledi. Parka doğru yöneldiğimde hemen arkamda durdu. Kısa bir süre sonra arkama baktım. Artık beni takip etmiyor, tereddütle dikiliyordu. Ona seslendim. Birkaç adım atarak ilerledi; yine tereddüt etti ve aniden eve geri koştu.

Tek başıma gittim. Batıl inancımı söyleyeyim mi? Köpeğimin beni bırakıp dönmesinin kötü bir alamet olduğunu düşündüm.
Ağacın yanına gelince kendimi altına attım. Dakikalar geçti ama hiçbir şey olmadı. Bulutlu gökyüzü karanlığa büründü. Çimlerin donuk yüzeyi, üzerlerinden doğaüstü bir varlık geçiyormuş gibi titremiyordu.

Umutsuzluğum yerini inada bırakırken beklemeye devam ettim. Nöbet tutar gibi orada dururken ne kadar zaman geçti söyleyemem. Sadece, bir değişikliğin geldiğini biliyordum.

Donuk gri ışığın altında çimlerin hareket ettiğini gördüm ama önceki günkü gibi değildi. Sanki bir alev onları kavurmuş gibi büzüştüler. Alev görünmedi. Yerdeki kahverengi toprak, ateşten geçen bir patika gibi ince bir şerit halinde kıvrılarak ilerliyordu. Korktum. Görünmeyen Ruhun beni korumasını özlemiştim. Tehlike yakınmışcasına bir uyarı için dua ettim.

Bir dokunuş bana cevap verdi. Sanki görünmeyen bir el elimi tutmuş -ufak ufak kaldırmış- büzüşmüş otların altından bana doğru kıvrılan ince kahverengi yolu işaret ederek bırakmış gibiydi.

Patikanın en uzak ucuna baktım. Görünmez bir el uyarıyormuşcasına elimi sıktı; yaklaşan tehlikenin açığa çıkması yakındı, bekledim. Onu gördüm. Kahverengi patikada bana doğru ilerleyen bir adam silüeti belirdi. Yaklaşınca yüzüne baktım. Kocamın erkek kardeşi John Zant'in yüzü belli belirsiz gözüktü.

Yaşadığımın kanıtı olan bilincim kapandı. Hiçbir şey bilmiyor, hiçbir şey görmüyordum. Ölüydüm.

Uyanmaya çalışmak, işkence gibiydi; gözlerimi açtığımda kendimi çimenlerin üzerinde buldum. Kendime geldiğim anda, nazik eller başımı kaldırdı. Kim uyanmamı sağlamıştı? Kim benimle ilgileniyordu? Yukarı doğru baktım ve bana doğru eğilmiş John Zant'i gördüm.

Paul Vakası: Mizaç Üzerine Bir İnceleme

Yazar: Cansel Pala

Kaynak metin: *Paul's Case: A Study in Temperament*
Yazar: Willa Cather
Basım yılı: 1905
Sayfalar: 479 & 488

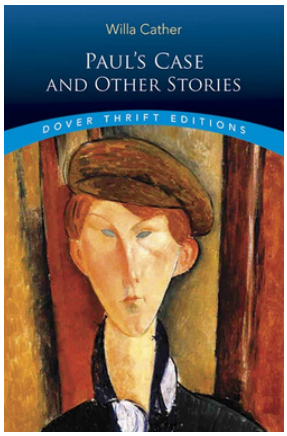

https://www.amazon.com/Pauls-Other-Stories-Thrift-Editions/dp/0486290573 // https://m.media-amazon.com/images/I/61PSpJRzBRL._AC_UF1000,1000_QL80_.jpg

İngilizce Kaynak Metin:

"The members of the stock company were vastly amused when some of Paul's stories reached them—especially the women. They were hard-working women, most of them supporting indigent husbands or brothers, and they laughed rather bitterly at having stirred the boy to such fervid and florid inventions. They agreed with the faculty and with his father that Paul's was a bad case." (479)

"The sound of an approaching train awoke him, and he started to his feet, remembering only his resolution, and afraid lest he should be too late. He stood watching the approaching locomotive, his teeth chattering, his lips drawn away from them in a frightened smile; once or twice he glanced nervously sidewise, as though he were being watched. When the right moment came, he jumped. As he fell, the folly of his haste occurred to him with merciless clearness, the vastness of what he had left undone. There flashed through his brain, clearer than ever before, the blue of Adriatic water, the yellow of Algerian sands.
He felt something strike his chest, and that his body was being thrown swiftly through the air, on and on, immeasurably far and fast, while his limbs were gently relaxed. Then, because the picture-making mechanism was crushed, the disturbing visions flashed into black, and Paul dropped back into the immense design of things." (488)

Türkçe Çevirisi:

"Paul'un bazı hikayelerini duyduklarında, tiyatro grubunun üyeleri, özellikle de kadınlar, çok eğlendiler. Bunlar, çalışkan kadınlardı ve çoğu da tembel kocalarına veya erkek kardeşlerine destek oluyordu. Paul'un böylesine tutkulu ve gösterişli yalanlara karışmasına acı acı güldüler. Öğretmenler ve Paul'un babasıyla onun kötü bir vaka olduğu konusunda hemfikir oldular."

"Yaklaşan bir trenin sesi onu uyandırdı, sadece kararını hatırlayarak ve çok geç kalmaktan korkarak ayağa kalktı. Yaklaşan lokomotifi seyrediyordu, dişleri takırdadı, dudakları korkmuş bir gülümsemeyle birbirinden ayrıldı; bir ya da iki kez, sanki izleniyormuş gibi gergin bir şekilde yan tarafa baktı. Doğru an geldiğinde atladı. Düşerken acele davranışının sayısız budalalığı ve yarım bıraktığı şeylerin çokluğu acımasız bir berraklıkla aklına geldi. Adriyatik Denizi'nin mavisi, Cezayir kumlarının sarısı her zamankinden daha berrak şekilde aklından geçti.

"Göğsüne bir şeyin çarptığını hissetti. Uzuvları yumuşak bir şekilde rahatlarken vücudu havada süratle, durmadan ölçülemeyecek kadar hızla ve uzağa savruluyordu. Sonra görüntüler üreten beyni parçalandı, rahatsız edici görüntüler siyaha döndü ve Paul kaderinin muazzam planına geri döndü."

İngilizce kaynak metin:
Cather, W. (1992). Paul's Case. In Willa Cather: Stories, Poems, & Other Writings (pp. 468– 488). Library of America. https://loashared.s3.amazonaws.com/static/pdf/Cather_Pauls_Case.pd

Bir Tiyatro Eserinin Çeviri Sürecinden Yansıyanlar

Yazar: Özlem Şenler

Karadeniz Teknik Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, son sınıf öğrencisi olarak bir bitirme tezi hazırlıyorum ve bu kapsamda en tutkulu olduğum alan olan tiyatrodan bir eseri dilimize çeviriyorum. Eserim, William Butler Yeats'ten "The Countess Kathleen". Bu eser, 1892 yılında ilk kez yayımlanmış ve 1911'de sahnelenmiş bir tiyatro oyunu ve devamında yazarın yazmış olduğu lirik şiirlerden oluşuyor. Oyun, İrlanda'da 16.yüzyılda geçiyor ve İrlanda halkının kıtlık ve mistik güçler nedeniyle o dönemde yaşadığı zorluklar anlatılıyor. Bu süreçte o dönemin kontesi Kontes Kathleen, halkını bu zorlu dönemden ağır bedeller ödeyerek de olsa kurtarmaya çalışıyor.

https://labs.openai.com/s/mPNIdnTy4GJbv4k1RmESeOCw

Şu anki süreçte bir tiyatro eserini çevirmek ne kadar zor olsa da benim için bir o kadar da zevkli geçiyor. Kendimi sanki var olan bir tiyatro eserine yeniden can veriyor gibi hissediyorum. Çünkü İngilizce dilinde yazılmış bir eseri Türkçeye çevirmek ve aynı zamanda onun bir tiyatro sahnesine koyulacak şekilde olmasını sağlamak çok emek isteyen bir konu. Yazarımızın yazım şekli şiir tarzında yazmaya çok yakın ama bazı kısımlarda yine düz cümleler ile karşılaşıyorsunuz. Bu kısımlarda yine de bir tiyatro eserine uygun olması açısından eseri sanki bu oyunun bir oyuncusu gibi düşünerek çevirmeye çalışıyorum. Karakterler artık benim yarattığım karakterler olmaya başlıyor ve bazen onların yerine geçiyorum.

Oturduğum yerden kendimi bir tiyatro sahnesinde, bu oyunun içinde düşünürken ve çevirdiğim her cümleyi içimden tekrar ederken "Acaba buraya bu cümle oldu mu?" diye defalarca düşünürken buluyorum. Kafamın içinde hep bir tiyatro sahnesi var. Karakterler hazır ve repliklerini söylüyorlar ben de bu replikleri Türkçeye çeviriyorum, yani Türk izleyici de bu eseri tanısın, en anlaşılır dille okusun ve izlesin istiyorum. Çünkü bu oyun, benim için hem çok anlamlı hem de çok özel ve bu oyunla tanışan diğer herkes için de böyle olabilir diye düşünüyorum. Bizim, belki de tüm dünyanın sorunlarına parmak basan tarzda bir oyun bu. Ne kadar eski bir oyun olsa da bence hala var olması ve unutulmaması gereken bir oyun. Çoğu Türk okur bu oyunu duymamış olabilir ben bu oyunu onlara tanıtacağım ve bunun için çok mutluyum. Hayallerimden biri böylece gerçek olacak. Eserin öncelikle okunmasını çok isterim, sonrasında tabii ki bir tiyatro eserinin yeri olan sahnelere gitmesi de en büyük hayallerimden biri. En kısa sürede oyunun çevirisini tamamlayarak tiyatro severlerin beğenesine sunabilmeyi umuyorum. Aşağıda çevirimden bir kısmı da size sunmak isterim. Bu kısmı seçtim çünkü, çevirisini yaparken bu kısımdan çok etkilendim ve kelimenin tam anlamıyla bir duygu karmaşasına girdim. Burada, tüccarların aslında gerçek tüccar olmadığını başından beri bilen Mary karakterimiz ve tüccar diye kendini tanıtan kötü karakterimiz Birinci Tüccar arasında geçen bir diyalog var. Mary, onların insanların ruhlarını istediğini acımasız bir cevap ile anlıyor ve korkunç dakikalar yaşıyor. Bu kısım hem çok üzücüydü hem de çok etkileyiciydi ve güzeldi, şimdi size o kısmı sunuyorum:

MARY The starving have no piece of merchandize.	MARY Açlıktan ölen bu insanların hiçbirinin malı mülkü yok diyorum.
FIRST MERCHANT We do but ask what each man has.	BİRİNCİ TÜCCAR Biliyoruz, fakat her birinin daha neleri var onu soruyoruz.
MARY Merchants, Their swine and cattle, fields and implements, Are sold and gone.	MARY Tüccarlar, Onların domuzları, sığırları, tarlaları, alet edevatları, Satıldı gitti.
FIRST MERCHANT They have not sold all yet,	BİRİNCİ TÜCCAR Henüz her şeylerini satmadılar,
MARY What have they?	MARY Daha neleri var ki?
FIRST MERCHANT They have still their souls.	BİRİNCİ TÜCCAR Ruhları... Ruhları hala duruyor.
[MARY *shrieks. He beckons to* TEIG *and* SHEMUS.] Come hither. See you these little golden heaps? Each one Is payment for a soul. From charity We give so great a price for those poor flames. Say to all men we buy men's souls—away.	(MARY *çığlık atar. Tüccar* SHEMUS *ve* TEIG *'e işaret eder.)* Buraya gelin. Bu küçük altın yığınını görüyor musunuz? Bunların her biri bir ruh için ödenen bedeldir. O fakirlere sadakadan daha fazlasını veriyoruz biz. Gidin tüm herkese söyleyin, herkesin ruhunu satın aldığımızı söyleyin—uzaklara gidin hadi.

(1893). Boston: ROBERTS BROS. ss. (27-28).

TRANS/LATION/NATION

TLN

Issue 2
July 2023

Trans/Lation/Nation is back!

Everything about translation

Translation
News
Technology
Reviews

and more!

KTU Department of English Language & Literature